

Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma

Mekana mete yoko, yo ndi sendi Lukas kete yo. Ke bosa mekana mete yi nye ketima ke, a yekidya nda yi Yesus kelma ne mesay kumo ke yeso te yi nye duwa no ke no dyobo ke.

Mekana mete ke tedye sendi wuse nda yi bosa menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist kandima no ke. Yo ke lero sendi nda yi Kimo Sisin nja no ke yotu bosa bejeka be Yesus ke yeso Pantekot, lero sendi nda yi bo kandima ne pelna Kimo Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanawe mengabiye yitan jo yitati:

1. Bejeka be Yesus ke ladye njena Kimo Sisin (kumte 1).
2. Kande ke yeso te yi Kimo Sisin nja no ke yotu bejeka ke kumo ke yeso te yi Sol yensama ne temo ke (kumte 2-8).
3. Kande ke yeso te yi Sol yensama ne temo ke kumo ke bosa kendi te yi nye ka pele ne Kimo Tom ke (kumte 9-12).
4. Kasi bosa kendi pelna Kimo Tom te yi Sol ka pele ke (kumte 13-14).
5. Nyanawe mewesidya mete yi kwanama ke Yerusalem ke (kumte 15).
6. Kasi kendi yibate (kumte 15-18).

7. Kasi kendi yitatite (kumte 18-21).
8. Kasi kendi yinite tɛmɛ kɛ Yerusalem kɛ nɔ Rom (kumte 21-28).

Yesus kɛ yɔkwɛ kɛ ɔyobɔ

¹ Mbam Teyofil, kɛ bosa mɛkana mɛtɛ yi mi kɛtima kɛ, mi yekidya mɛyasi hɛnɛ tɛ yi Yesus kelma nɛ yi nyɛ tɛɖya bɔmɔ kɛ. Mi yekidya yo kandɛ kɛ kandidate ² kumɔ kɛ yesɔ tɛ yi Njambiyɛ yɔkidya nɛ nyɛ kenjɛ ɔyobɔ kɛ. Piɔ tɛ yi nyɛ tɛ pa bɛndɔ kɛ ɔyobɔ, ɛ nyɛ kelɛ ndɛ, Kimɔ Sisij nyɛki mɛmbɔŋga nyɛ botu bɛtɛ bɛ nyɛ tokuma ndɛ, botu bɛ tomun bɛnɛ baka. ³ A sangwama nɛ mɛbɔnɛ gwe. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nyɛ nje punjɛ yotu nyɛ bɔ, gba nyɛ nɛ ŋguru wɛnɛ nɛ jɔŋ. A tɛɖya nyɛ bɔ ndɛ, yo gbakasi nɛ mɛnjɛ buɖyate. Dɛtɛ, a punja yotu nyɛ bɔ kɛ mɛtu kamɔni. ɛ nyɛ ɖiki lɛpɔ mɛyasi nyɛ bɔ kɛ kasi *Kandɔ Njambiyɛ.

⁴ Wɛtɛ yesɔ kɛ bɛnɛ bɔ ma ɖiyɔ kɛ kiya mbɛy kɛ, ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bɔ ndɛ: «Kpɛ, wunɛ tɛ ɖukwɛ kɛ Yerusalem kɛ womaŋa na. Yasi wɛtɛ, wunɛ ɖiy ladɛ yasi tɛ yi Saŋmbɛ kpoma kɛ, yasi tɛ yi mi lɛpima nyɛ wunɛ kɛ. ⁵ Kɛto Jan tɔpuma bɔmɔ kɛ mɔrɔku, yasi wɛtɛ, kɛ yun, bukwa ndi mɔnɔ mɛtu nɛ mbɛt Njambiyɛ ta tɔpɛ wunɛ kɛ Kimɔ Sisij.» ⁶ Ndana, ɛ botu bɛ tomun bɛ wesidɛyama baka diyɛ nyɛ ndɛ: «Nyangwɛ Kumande, yo kɛ ŋgimɔ tɛ yɔkɔ yi wɛ kɛ nje tɛmbidɛyɛ kandɔ Isarayɛl, na nam mɛnɛti mɛnɛ nɛ kɔkɔ?» ⁷ ɛ Yesus yɛŋsa nyɛ bɔ ndɛ: «Yeti wunɛ yákanɔwɛ duwɛ mɛŋgimɔ nɛ mɛtu mɛtɛ

na, keto yo Saṅmbe pɛse yo nɛ ɲguru wene. ⁸Yasi wete, wune ta bu deti kome Kimɔ Sisiŋ ta nje ke yotu yun ké. Wune ta be botu bete be ta lepo gbakasi ke meyasi mete yi mi kelma ké. Wune ta lepo kasi mbe ke Yerusalem, ke Yuda hene, ke Samari, kè kumɔ ke njena meneti.»

⁹Ke Yesus ma si lepina dɛte ké, ε Njambiye yokidye nye kenje dyobo ke misi man. ε kulutu kwa peto nye, bo kine beɲe nye se na. ¹⁰Piŋɔ te yi bo ba ndi ke seŋgile dyobo yite Yesus ndi ke kwa nɛ ké, bo sém semɔ, bembam yiɓa dyaŋma nɛ wumna melambo ke yotu teme ke keki yan ¹¹lepo nye bo nde: «Wune botu be Galile, keto ɲge yi wune diyɛ ndi womeri yí seŋgile dyobo ké? Yesus te yoko yi Njambiye soŋma ke njoka yun kenje dyobo ko ta basidye nje ndi nda yi wune beŋma nɛ nye ke kwa ké.»

Matiyas ke bu mbey Yudas

¹²Ndana, ε botu be tomun be Yesus nje yokwe mate ke *Keki meoliviye kè Yerusalem. Keki te ba ke keki Yerusalem, londo te yakama kumɔ kilometa wete. ¹³Ke bo ma dya ke Yerusalem ké, ε bo bende kè ke wete tongari ke tu kwey ke njenate kome bo dikima wesidya ké. Yo ba Piyer nè Jan nè Jak bene Andere nè Filip nè Tomasi nè Bartelemi bene Matiyo bu Jak te monɔ Alfe nè Simɔn te yi bo jeba nde Monɔ kando ko, nje bu Yude, monɔ Jak. ¹⁴Bo hene ba ndi ɲiŋ wete, dikɩ wesidya yí ɲgweta bene baŋa boma. Mariya te nyaŋwe nɛ Yesus nè bemaŋ nɛ Yesus ba sendi ke njokate.

¹⁵ Ke wete yeso mewesidya man botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka wesidyama kumo nda bomo gomay jo kaba. E Piyer teme ke njoka yan lepo nye bo nde: ¹⁶ «Wune njon, yo ba nde, yasi te yi Kimo Sisin kandima lepo ne mbombu ke kasi Yudas ke kelnangwe. Kimo Sisin kandima lepo yo ke mekana me Njambiyee ke numbu Kumande Davit. Yo Yudas te kende ne njon botu bete be biyima Yesus baka. ¹⁷ Yudas ba wete mo njon su, a ba ne ngabiye ke mesay musu. ¹⁸ Mbam ko bonma moni te yi bo nya nye keto beya kotu mekele mene ke bomo ne ngwan. E nye nje balo ne ngin. E moy ne bunde nyaliye ke bembe, e menja mene hene si nyengwe ke puyee. ¹⁹ Botu be Yerusalem hene wokuma kasi te, e bo lo ngwan te ke numbu yan nde Hakeldama, yite nde Ngwan mekiyo. ²⁰ Yo ketinate ke mekana me Njambiyee ke mekana me Besom nde: «Tu ne beki wele. Mumo ti diy sendi kete na.» Yo ketinate sendi nde: «Ne wete mumo bon numbu mesay mene.» ²¹ Dete, yo kimote nde, wete mumo njaki nje nyine ke njon su. Mo te yakanawe be ke njoka botu bete be sine bo dikima kendo baka. A yakanawe be mo te yi sine bo dikima kendo ke metu hene te yi Kumande Yesus jonnama no sine bo ke. ²² Mo te yakanawe be yoko e jonnama sine bo kande ke ngimo te yi Jan topuma ne Yesus ke moroku kumo ke yeso te yi nye duwa no ke njoka su ke dyobo ke. Wete mumo ke njoka botu bete njaki nyine ke njon su, na be sendi mo te e ta lepo gbakasi ke kasi womiya Kumande Yesus.» ²³ E

bo tembidyε bembam yiba: Yosep te yi bo jeba nde Barsabas yi bo loma sendi nye yiηa dfinɔ nde Yustus kɔ, nje bɔ Matiyas. ²⁴ Ndana, ε bo ηgweta ne Njambiyε lepɔ nde: «Nyangwe Kumande, we yoko ε duwe metemɔ me bomɔ hene, tedya wuse mɔ te yi we tokuma ke njoka bomɔ baka yiba, ²⁵ na bɔ mbey Yudas ke mesay nɛ ke lepina Kimɔ Tom te yi nye tikima kɛ ke mbey te yi yakama ne nye kɛ.» ²⁶ Ke kɔnte, ε bo kele tay. ε tay tedye Matiyas. ε bo nyinje nye ke njɔη botu be tomun bete bari kamɔ jɔ wete.

2

Piya Kimɔ Sisiη ke yesɔ Pantekot

¹ Ke yesɔ Pantekot botu bete be ma tiko temɔ ke yi Kumande Yesus *Krist baka bɔ hene ke mbey wete. ² Semɔ semɔ, ε yiηa meduη wule dyobo, yo bɔ nda meduη me nyangwe pupɔ, ε yo tonde ke moy tɔ hene kome bo bɔ metidyε kɛ. ³ ε bo beηe yiηa meyasi nda melam me dite. ε yo bakina wete wete kɛ diyɔ ke yotu yan yaka ne bo hene. ⁴ ε bo hene tonde ne Kimɔ Sisiη, kande lepina yiηa menumbu beηgwe yasi te yi Kimɔ Sisiη nya bo deti te yi lepɔ kɛ.

⁵ Ke poku metu te yite Beyuden bete be dikima kanɔ Njambiyε baka dikima diyɔ ke Yerusalem. Bo wulma ke mekandɔ hene ke to meneti nje biye dya womete. ⁶ Ke meduη menɔri ma kelna kɛ, ε bomɔ nje wesidya ne ηgil. Bo bɔ ne yekere, keto mumɔ hene wokuma yasi te yi bejeki bɔ ke lepɔ kɛ ke numbu dya dyene. ⁷ Yo kwanma bomɔ hene, ε bo ηgbakima dikɛ diyna nde: «Bembam

bete be lepina hene baka, yeti botu be Galile na? ⁸ Nge nje kelo nde, mumo hene ke njoka su woku yasi te yi bo lepe ke ke numbu dya dyene, ke ngbak ngbak menumbu musu? ⁹ Ke njoka su, botu be Partes kete, botu be Medi ne Elam kete. Botu be Mesopotami, botu be Yuda ne Kapados kete. Botu be Pong ne botu be Asi kete. ¹⁰ Botu be Friji ne Pamfili ne Ejipt ne botu be Siren ke meneti me Libi kete. Botu be wulma Rom nje biye dya waka baka kete sendi. Ke njoka yan, yo ne ngbak ngbak Beyuden ne botu bete be nja nyine mison Beyuden nyina baka. ¹¹ Botu be Kret ne botu be Arabi kete sendi. Nge nje kelo nde, mumo hene woku nda yi bo ke lepo nyanngwe mekele mete yi Njambiye kelma ke ke numbu dya dyene?» ¹² Bomo hene ba numbu ne han kine duwe yasi te yi bo yakama lepo ke na. E bo diki lepo tande yan nde: «Yike ba nge?» ¹³ Ko dete, bana dikima nyeto bo lepo nde: «Bo ma gwe kimo mom mom menjam kimo gwenate.»

Piyer ke lepina nye ngil bomo

¹⁴ Ndana, e Piyer teme bene bejeka te bari kamo jo wete lepo ne men ke kwey nye ngil bomo nde: «Wune Beyuden ne wune bomo hene be diyee ke Yerusalem baka, wune lengwe meto kimote ke yasi te yi mi ta lepo ke, ¹⁵ keto botu baka yeti ke gwe menjam nda yi wune take ke na, keto yo ndi ngimo yitan jo yini te yi bemenmene. ¹⁶ Yasi wete, yasi te yi Juwel te mo punja melepi me Njambiye lepima ke ke bejna ndana. A lepima nde: ¹⁷ <Njambiye ke lepo nde: Ke metu mete yi mboko ta be ke siyo ke, mi

Njambiyɛ ta nyɛ Sisiŋ mbe ke yotu mumɔ hɛnɛ. Bɔnɔ bun be bembam nɛ be bomari ta punjɛ mɛlɛpi mɛmbɛ. Bɛgwanjɔ bun ta bɛɛ nyangwɛ mɛyasi, bɛnjombu bun sendi ta bɛɛ nyangwɛ mɛnyɛnɔ. ¹⁸ Gbate, ke mɛtu mɛte yite mi ta nyɛ Sisiŋ mbe ke yotu bembam nɛ ke yotu boma betɛ be keɛ mɛsay mɛmbɛ baka. Dɛte, bo ta punjɛ mɛlɛpi mɛmbɛ. ¹⁹ Mi ta punjɛ nyangwɛ mɛyasi ke dʒoɔ ke kwey, tɛdʒɛ sendi mɛyɛkambiyɛ ke to mɛnɛti. Yo ndɛ, wunɛ ta bɛɛ mɛkiyɔ, bɛɛ dʒɛ, bɛɛ yidʒɛ nɛ tiɔy nda kulutu. ²⁰ Tu ta yinja nɛ yesɔ, ŋgwɛndɛ ta yɛnsa bɛ tenate nda mɛkiyɔ. Mɛyasi mɛte ta kelna yite nyangwɛ *Yesɔ Baba Mbokɔ ti pa dʒa na. Yesɔ te ta bɛ nyangwɛ kpekum. ²¹ Yo ta bɛ ndɛ, mumɔ hɛnɛ ɛ ta jɛba dʒɔ Baba Mbokɔ, mɔ te ta ju.> »

²² «Wunɛ botu bɛ kando Isarayɛl, wunɛ wɔku yasi te yi mi ta lɛɔ ndana nyɛ wunɛ kɛ. Yesu te ɛ Nasarɛt, yo mɔ te yi Njambiyɛ tɛdʒa wunɛ ndɛ, yo nyɛ namɛ mɛyasi hɛnɛ. A tɛdʒa yo ke misi mun nɛ nje kelna nyangwɛ mɛkele, nɛ nje kelna yinja nyangwɛ mɛyasi nɛ kelna mɛyɛkambiyɛ mɛte yi Njambiyɛ nya nyɛ dɛti te yi kelɔ ke njoka yun nda yi wunɛ nɛ ŋguru wun duwɔ kɛ. ²³ Bo dʒangwa mbam kɔ nyɛ wunɛ bɛngwɛ yasi te yi Njambiyɛ pɛsima kɛ, bɛngwɛ sendi nda yi Njambiyɛ ma si kombile njombu yaɲa kɛ. Wunɛ bɔŋma nyɛ nyɛ botu bɛ mɛbeyɔ, ɛ bo ŋgba nyɛ ke kroa, dɛte wunɛ wo nyɛ. ²⁴ Njambiyɛ njɔ womiyɛ nyɛ jɔngwɛ nyɛ sɔɲ ke nyangwɛ mɛbɔnɛ mɛte yi sɔɲ, ketɔ sɔɲ ti bɛ nɛ dɛti te yi biyɛ nyɛ nda nɔ na. ²⁵ Yo dɛte yi Davit lɛpima

kasi ne nde: <Mi dikima beɲe Baba Mboko metu hene ke mbombu wombe, keto a ke mbam bo mbe, kambɔ mi nje ngwangwa. ²⁶ Dete, temo mbe ne mesosa, melepi mete yi punde ke numbu mbe ke ke tedye nde, mi ne nyangwe mesosa. Sendi, mi ta wedya be ne bibina temo ke yo Njambiyɛ, ²⁷ keto we ti tiko sisin mbe ke dya bemuɲ na. We ti jaye nde, mumo wo boƙu na. ²⁸ We ma tedye mi menje mete yi be ne jɔngwe. Kome mi ta beɲe we ke, mi ta be ne nyangwe mesosa.> »

²⁹ «Wune njoɲ, wune ŋiki, ne mi pa lepi kasi sanmbambo wusu Davit ne ngbak ngbak nye wune. Davit gwa, e bo pumbe nye. Ma kumo muka boɲsoɲ ne ndi ke njoka su. ³⁰ Yasi wete, Davit ba mo punja melepi me Njambiyɛ. A duwa sendi nde, Njambiyɛ kpoma kinja nye nye nde, ke njoka benday bene, nye Njambiyɛ ta tembidyɛ wete ke njokate e ta bu diyɔ kumande ke mbeɲ ne. ³¹ Davit kikima beɲe kasi womiya *Krist. E nye kande lepɔ nde: <Njambiyɛ ti li Krist ke dya bemuɲ na, a ti bo na.> ³² Wuse hene beɲma duwe nde, yo Yesu te yi Njambiyɛ womiya ko. ³³ Njambiyɛ bendidya nye tiko ke mbam bo ne. E sangwe nye nye Kimɔ Sisin te yi nye kpoma ke. Yo Kimɔ Sisin te yi nye nya ke yotu su ke, yo yo kele nde, wune beɲa ne wune woku meyasi mete yike. ³⁴ Yeti Davit kele mekele mete na, keto Davit ti bende ke dyoƙo na, yasi wete, nye ne nguru wene ke lepɔ nde: <Baba Mboko lepima nye Kumande wombe nde: Diyɔ metidyɛ ke mbam bo mbe, ³⁵ kumo nde, mi ŋiki kawule bependo bo tiko ke nji mekol mo.> ³⁶ Dete, kando

Isarayel hene dûkwe nde, yo gbate nde, Yesus te yi wune n̄gbama ke kroa kɔ, yo nye yi Njambiye n̄ja tembidiye nde, nye Nyangwe Kumande, nye Krist.»

Jongwe botu bete be tikima temɔ ke

yi Kumande Yesus Krist baka

³⁷ Ke bomɔ ma si woko meɓepi menɔri ké, ε yo lɔ bo ke temɔ budyate, ε bo diyε Piyer bene botu be tomun te bari nde: «Wune n̄jɔn, wuse k̄el ba nan?» ³⁸ E Piyer yeŋsa nye bo nde: «Wune yeŋsan̄gwe temɔ, n̄e mumɔ hene j̄aya nde, bo t̄ɔpa nye ke m̄ɔrɔku ne d̄ino Yesus Krist, né Njambiye tiki mebeɔ mun ne n̄gwete. Dete, Njambiye ta nye wune Kimɔ Sisij ne gbelate. ³⁹ Keto yasi te yi Njambiye kpoma ké, yo keto yun n̄e b̄ono bun n̄e keto bomɔ hene be ne nan, budya bomɔ hene be Baba Mboko te Njambiye wusu ta jeba kenje ke yene baka.» ⁴⁰ Piyer ka mbombu leɔ yiŋa budya meɓepi nye bo yí kite ne bo. A d̄ikima leɔ nye bo nde: «Wune j̄ongwe yotu yun. Dete, wune b̄akan̄gwe ne botu be n̄gimɔ te yoko be kele beya mekele baka.»

⁴¹ Bo tɔpuma botu bete be jayma meɓepi me Piyer baka ke m̄ɔrɔku. Yeso te ε Njambiye kele nde, bomɔ nda tomay yitati nyiŋa ke n̄jɔn botu bete be ma tiko temɔ ke yi Kumande Yesus Krist baka.

⁴² Bo beŋgwa yasi te yi botu be tomun be Yesus d̄ikima tedye bo ké metu hene. Bo d̄ikima jɔna nda beman, d̄yena wete, be sendi san̄gwate ke men̄gweta. ⁴³ E bomɔ hene gwe wɔ yan. Botu be tomun be Yesus d̄ikima kelɔ budya nyangwe

meyasi nè budya meyekambiye. ⁴⁴ Bomo hene be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka ba ke diyɔ mbey wete. Bo dikima ngbo meyasi man hene bakidye wete. ⁴⁵ Bo dikima dyaŋgwe mekusuku man nè meyasi man nje kabiɗya moni te bo hene. Bo dikima nye mumo hene meyasi beŋgwe meyasi mete yi banɛ nye ké. ⁴⁶ Bo dikima wesidya metu hene nè menɗimɔ hene ke mbanjo Njambiyɛ, ngbo dyena ke moy metu man ne mesosa nè kimo temo. ⁴⁷ Bo dikima lukse Njambiyɛ, ɛ bomo hene tɔnde bo. Kumande Yesus dikima dokidye botu bete be ma yensa temo jaye nye baka ke njon yan metu hene.

3

Piyer bene Jan ke kelɔ nde,

wete mo jemti kɛndi

¹ Wete bekoko Piyer bene Jan ba ke kɛ ke mbanjo Njambiyɛ ke ngimo menɗweta te yi hawa yitati. ² Wete mo jemti ba ke kɛki numey mbanjo Njambiyɛ. Bo dikima jeba numey te nde Nyɔŋɔ. Kande yi bo ma jaki ne mbam te, a ti kende wete yeso na. Bo dikima sobe nye metu hene kɛ tiko ke kɛki numey, na diki jombu yasi ke mebo me botu bete be dikima nyiŋɛ ke mbanjo Njambiyɛ baka. ³ Ke nye ma beŋɛ nde, Piyer bene Jan ke kwadye nyiŋɛ mbanjo Njambiyɛ ké, ɛ nye jombe yasi ke mebo man. ⁴ ɛ bo beŋɛ nye ne ngon. ɛ Piyer lepe nye nye nde: «Beŋa wuse.» ⁵ ɛ nye tike misi ke yotu yan take nde, bo ta nye nye yaŋa. ⁶ Yasi wete, ɛ Piyer lepe nye nye nde: «Nè moni nè lor, mi yeti no na, yasi te yi mi no ké,

mi ke nye we yo: Ke dino Yesus Krist te e Nasaret tema, kendo.» ⁷ E Piyer kenje bo biye ne nye ke mbam bo tembidyé. Ndana ndana, e mekol mene nè membongolo mene si ngbi. ⁸ E nye do ndi nga wete teme kande kendi nyihe no bene bo ke mbanjo Njambiyé ndi ne mado nè luksa Njambiyé. ⁹ Bomó hene bejma nye ke kendo, beje sendi nye ke lukse Njambiyé. ¹⁰ Bo bejma duwe nde, yo nye e dikima diyo jombo meyasi ke numey mbanjo Njambiyé te yi bo dikima jeba nde Nyongó kó. Yo kwanma bomó, e bo ngbakima budyate ke yasi te yi kelnama ke yotu mbam kó ké. ¹¹ A ti kwadye jise ke keki Piyer bene Jan na. Bomó ngbakimama budyate, e bo sedye ké kome be Piyer ba ke mbey kome bomó dikima kendo kete ke mbanjo Njambiyé ké. Bo dikima jeba mbey te nde Nje Salomón.

¹² Ke Piyer ma beje dete ké, e nye lepe nye bomó nde: «Wune botu be kando Isarayel, keto nge yi wune ngbakima yasi te yi kelnama ke yotu mbam kó ké? Keto nge yi wune beje wuse ne ngon dete ké? 'Wune taka ka nde, yo wuse kele nde, mbam kó kèndi ne deti te yusu, ho nde, a kèndi, keto wuse ke kano Njambiyé budyate? ¹³ Yo Njambiyé te e besanmbambo busu Abaraham, Isak nè Yakop, Njambiyé te yi bo ba kano kó nye mó mesay wene Yesus luksa, Yesus te yi wune bonma nye nye bekum, seje nye ke mbombu yan kutudya kó, kó beko nde, Pilat kwadya songe bo ne nye. ¹⁴ Wune sejma Mó te yi Njambiyé tokuma, ngben mó kó, kpaló diyé nde, bo sôña bo ne mó wona bomó. ¹⁵ Wune woma

Kumande te ε nye jonḡwe kɔ. Ko dɛte, Njambiye womiya nye ke njoka bemuḡ. Wuse hene beḡma duwe dɛte. ¹⁶ Yo dɛti te yi diye ke dino dyene ké tembidyε mbam kɔ yi wune beḡe nε yi wune duwɔ kɔ keto tikina temɔ ke dino te. Yo tikina temɔ ke yi Yesu te kele nde, kɔsu mbam kɔ siy nda yi wune beḡma ké.

¹⁷ «Wune njoḡ, ndana mi duwɔ nde, wune bekum bun kelma dɛte ne tum. ¹⁸ Yo nde, Njambiye kelma dɛte yí tonje ne melepi mete yi nye kikima lepɔ ke numbu botu be punja melepi mene hene nde, *Krist wene ta sangwa ne mebonε. ¹⁹ Dete, wune jâya mebeyɔ mun, nε wune yeḡsangwe temɔ, né Njambiye soḡ mebeyɔ mun, ²⁰ né Baba Mbokɔ njese kimɔ te ḡgimɔ. Dete, a ta njese sendi *Krist, yite nde Yesu, mɔ te yi nye kpoma nde, a ta tomɔ kɔ. ²¹ Ke ḡgimɔ te yɔkɔ ndana Yesu Krist ta diyɔ ke dyobɔ kumɔ ke ḡgimɔ te yi meyasi hene ta si kombila nda yi Njambiye kikima lepɔ ké. Njambiye lepima yo ke numbu pupuna botu be punja melepi mene be diyma ke metu me njime baka. ²² Moyisi lepima nde: «Baba Mbokɔ te Njambiye wun ta tembidyε wete mumɔ ke njoka bemaḡ bun. A ta be mɔ punja melepi mene nda mi. Wune ta wokuna ne nye ke meyasi hene te yi nye ta lepɔ nye wune ké. ²³ Yasi wete, mumɔ hene ε ta diyɔ kine wokuna ne mɔ punja melepi me Njambiye te kɔ, bo ta wo mɔ te soḡe ke *Kandɔ Njambiye.» ²⁴ Botu be punja melepi me Njambiye hene, kande ke Samiyel kumɔ ke baka be njɔ nje ke koḡ ne baka, bo hene tapitama

lepɔ kasi metu mete. ²⁵ Wune ɓoɓo be botu be punja mɛlepi mɛ Njambiyɛ, wune jadya ke moɔ mbon te yi Njambiyɛ kelma bene besaɲmbambo busu ké. Njambiyɛ lepima nye Abaraham nde: <Mekando mɛ bomɔ hene ke to meneti ta be ne mekombila keto benday ɓɔ.> ²⁶ Yo diɲ keto yun yi Njambiyɛ tokuma mo mesay wene. A tomma nye njese, na nje nye wune mekombila yí kelo nde, mumɔ hene tiki beya mekele mene.»

4

Piyer bene Jan ke mbɔmbu

nyangwe jɔsi Beyuden

¹ Piɲɔ te yi Piyer bene Jan ɓa ndi ke lepina nye bomɔ ké, ε botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè kum besɔja te ε diye ne botu bete be bakidye mbanjo Njambiyɛ baka nè *Besadusɛ nje dolo ɓo. ² Bo ɓa ne ɲgambi sunɲwe ne Piyer bene Jan, keto ɓo dikima lepɔ nye bomɔ nde, bemuɲ ta womiyɛ, keto Yesus womiya sendi ke njoka bemuɲ. ³ E ɓo biye ɓo yadyɛ ke tu jɔɓɔ kumo misi pupɛ, keto ɓo biya ɓo bekoko. ⁴ Ko beko dɛte, ke njoka botu bete be wokuma mɛlepi mete yi Piyer bene Jan lepima ké, budyate tikima temɔ ke yi Kumande Yesus. Botu bete be tikima temɔ dɛte baka kumma nda bembam tomay yitan.

⁵ Ke kiya misi pupɛ te, ε bekum nè betomba be dya nè botu be ketina meyasi wesidya ke Yerusalem. ⁶ Hana te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ ɓa ke njokate. Kayif nè Jan nè Aleksanderɛ nè bomɔ hene be ɓa ne jadyɛ bene bekum be botu be nyena sadaka nye

Njambiyε baka b̄a sendi kete. ⁷ ε bo b̄u Piyer bene Jan t̄embidyε ke mbombu yan diyε bo nde: «Yo nda nyε wunε d̄eti, ho yo ke d̄ino nda yi wunε sidya nε k̄osu mbam k̄o k̄ε?» ⁸ Kim̄o Sisin̄ b̄a tondunate ke yotu Piyer, ε nyε l̄epε nyε bo nde: «Wunε bekum n̄ε wunε betomba be kand̄o Isarayel, ⁹ wunε ke diyε wusε m̄ediyān ndana keto kim̄o m̄ekele m̄ete yi kelnama ke yotu m̄o te ε ma k̄os̄o k̄o. Wunε ke diyε nde, wusε l̄ēpi nda yi k̄osu nε siyma n̄o k̄ε. ¹⁰ Wunε hene n̄ε kand̄o Isarayel hene, wunε d̄ūkwe nde, wunε b̄ēṅa mbam k̄o ndana nε kim̄o yotu nε hene ke mbombu yun keto d̄ino Yesus Krist te ε Nasaret. Yo Yesus te yi wunε ṅgbama ke kroa, ε Njambiyε nje womiyε nyε soṅε ke njoka b̄emuṅ k̄o, yo nyε kele nde, wunε b̄ēṅa mbam k̄o ndana d̄eke. ¹¹ Yesus nyε Tari*f1* te yi wunε botu be sumna njum̄o s̄eṅma. Yo tari te nje b̄e saṅgwe kondu ndana. ¹² Kinε wetε mum̄o yakama nyε bom̄o j̄ongwe na, keto kinε wetε d̄ino yi Njambiyε nya ke njoka bom̄o yi yakama nyε wusε j̄ongwe na.»

¹³ Bo ṅgbakimama budfyate, keto bo b̄eṅma nde, Piyer bene Jan ke nyε tem̄o yan hene ke yasi te yi bo l̄epε k̄ε, duwe sendi nde, bo t̄i b̄e botu be duw̄a m̄ekana na. Bo duw̄a bo, keto Piyer bene Jan j̄oṅnama bene b̄e Yesus. ¹⁴ Bom̄o baka b̄eṅma m̄o k̄osu te yi Piyer bene Jan j̄ongwa k̄o ke k̄eki yan. Dete, bo t̄i b̄e se nε yaṅa te yi l̄ep̄o na. ¹⁵ Bo nj̄a l̄ep̄o nyε bo nde, bo p̄undu ke mbanj̄o j̄osi. ε bo nje tika n̄embe l̄ep̄o tande yan nde: ¹⁶ «He ta kel̄o nan nε botu b̄aka? Keto yo yeti ke s̄o na, bom̄o hene ke Yerusalem duw̄a nde, bo

kelma wete meyekambiye yi ba kpekum. Sendi, wuse yeti ne deti te yi biye meso na. ¹⁷ Ko beko dete, yi kelo nde, kasi te ti nyanjangwe ke meto me bomo, wuse kidyikwe bo ne menje hene nde, bo ti lepi kasi Yesus te nye wete mumo na.» ¹⁸ E bo jeba Piyer bene Jan lero kimote nye bo nde, kpe, bo ti buta se numbu lero ho tedye yija yasi nye bomo ke kasi Yesus na. ¹⁹ Ko beko dete, e Piyer bene Jan lere nye bo nde: «Wune ne nguru wun pësi, nge be nde, yo ne ngben ke misi me Njambiyè nde, bomo wokunangwe ne wune ho bo wokunangwe ne Njambiyè. ²⁰ Yasi wete, wuse ti yaka diyò kine lero yasi te yi wuse benma nè yi wuse wokuma ké na.» ²¹ E bo basidye ngaliye misi nye Piyer bene Jan. Ke kante, e bo nje soje bo ne bo. Bo ti be ne nje te yiponse bo na, keto bo ba ke kamba bomo, keto bomo ba ke lukse Njambiyè ke yasi te yi kwanama ké. ²² Mesew me mbam te yi Njambiyè kelma meyekambiye te yinori ke yotu ne sidye kosu ne ko kwanma mesew kamoni.

²³ Ke bo ma soje bo ne bo ké, e bo kwa kè ke yasi benjon ban. E bo yekidye yasi te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè nè betomba be dya lepima nye bo ké. ²⁴ Ke benjon ban ma woko yasi te yi be Piyer yekidya nye bo ké, e bo hene kanje men ngweta ne Njambiyè lero nde: «Sa Mboko, yo we kuse dyobo nè meneti nè man nè meyasi hene te yi diyè kete ké. ²⁵ Yo we lere ne nje Kimò Sisij ke numbu sanmbambo wusu, mo mesay wo Davit nde: «Nge kele yi botu bete be yeti

ke duwe Njambiyε kele yasi ndana nda ηgonggo njomɔ ké? Nge kele nde, mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiyε baka bεki ne beya metake dεke? ²⁶ Bekumande bete be name meneti baka ma komsa dyambi. Bekum sendi ma sangwe ηgin sangwe ne Baba Mboko bene *Krist wene.> ²⁷ Keto nε Herod nε Ponsi Pilat nε yina mekando by sendi mekando me botu be Isarayel ma sangwe ηgin ke dyari ke sangwe ne kimɔ mɔ mesay wɔ Yesus te yi we tokuma kɔ. ²⁸ Bo kelma dεte yί tonje ne meyasi hene te yi we kikima si kpo ne dεti yɔ nda yi we kwadya nde, yo kεlnangwe dεte ké. ²⁹ Yori Baba Mbokɔ, beηa nda yi bo beliye misi sangwe ne wuse ké. Kelɔ nde, wuse botu be mesay bo lεpi melepi mɔ kine wɔ na. ³⁰ Dete, buta bo yɔ, né mekɔn me bomɔ siy, né meyekambiyε ne nyangwe meyasi kelna ne dfinɔ kimɔ mɔ mesay wɔ Yesus.» ³¹ Ke bo ma sidye menkweta ne Njambiyε ké, ε mbey te yi bo wesidyama kete ké ηgwanɔwa. Ε Kimɔ Sisij tondε ke yotu yan. Ε bo kandε lepina melepi me Njambiyε kine wɔ na.

Jongwe bosa bekriten

³² Bomɔ hene be ma tiko temɔ ke yi Kumande Yesus Krist baka bɔ ndi temɔ wete ne metake wete. Mumɔ wete ne wete ke njoka yan tī lepe nde, meyasi mene wókunangwe ndi ne nye na. Yasi wete, yasi hene bɔ yi bomɔ hene ke njoka yan. ³³ Botu be tomun be Yesus dīkima lepɔ kasi womiya Kumande Yesus ne nyangwe dεti. Njambiyε nya bo hene nyangwe mekombila. ³⁴ Mumɔ wete ne wete tī be ne ηgwete ke njoka

yan na. Botu bete be ɓa ne menɗwan ho ne metɗ baka ɗikima ɗyanɗwe yo, ɓu mɔni te ³⁵ nje jokwe ke nji mekol me botu be tomun be Yesus. E bo ɗiki nje kaɓo nye ɓomɔ hene. Bo nya mumɔ hene ɓenɗwe yasi te yi ɓane nye ke. ³⁶ Yo ɓa ne wete mbam nde Yosep, mo kando *Levi, bo jaki nye ke Sipre. Botu be tomun be Yesus loma nye nde Barnabas, yite nde Mo nyena menɗite. ³⁷ A ɓa ne ngwan, e nye ɗyanɗwe yo ɓu mɔni te nje jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus.

5

Kasi Ananias bene nyari wene Safira

¹ Yasi wete, wete mbam nde Ananias bene nyari wene Safira ɗyanɗwa pel meneti man. ² E nye wokuna bene nyari ɓake sumba ɓakidye ngabiye te wete. E nye nje ɓu ɓukwe te ke jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus. ³ E Piyer diyen nye nde: «Ananias, nge kele nde, *Satan si nganɗile temɔ yo yi kelo nde, kelo ja nye Kimɔ Sisij, yi kelo sendi nde, ɓakidya yiɗa ngabiye mɔni ngwan te yi we ɗyanɗwa ke? ⁴ We ma diy kine ɗyanɗwe ngwan te, 'ma yo yeti ndi ngwan yo na? 'Ke koɗ ɗyanɗwate, mɔni te yeti ndi yo na? Nge kele yi we ɓa ne kwalo metake mete yike ke temɔ yo ke? We ti kel ja nye ɓomɔ na, yasi wete, we kel ja nye Njambiyen.» ⁵ Ke Ananias ma woko melesi menori ke, e nye bale ne pet sanjan kwɔ gwe. E ɓomɔ hene be ɓa womete baka gwe wɔ ɓudiyate. ⁶ E ɓegwanjo nje ɓoye nye ne lambɔ gbanɗe nye ke pumbu.

7 Diyo nda hawa yitati ke kɔnte ké, ε nyari nyiɛ tɔ kine duwe yasi te yi kwanama ké na. 8 E Piyer diyε nyε nde: «Lεpɔ nyε mi, ηgwanj te yi wune dyanɔwa ké, buyɔ mɔni te hεne ke?» E nyε yeɛsa nde: «I, siya te ri.» 9 E Piyer lεpe nyε nyε nde: «'Wúne njoɔ siki kpo ηginj yí boβε ne Sisij Baba Mbokɔ keto ηge? Dukwe nde: Botu βete βe βoɔma njoɔ kε pumbu βaka ke numey, βo ta gbanɔe sendi we kwɔ nɔ.» 10 E Safira βale ne pet sanjanj ndi ηga wete ke mekol me Piyer kwɔ gwe. Begwanjɔ nyinma tɔ dolɔ nde, a gwɔ, ε βo gbanɔe nyε kwɔ nɔ kε pumbo ke keki njom. 11 Njoɔ βomɔ hεne βe tikima temɔ ke yi Kumande Yesus nε βomɔ hεne βe wokuma meyasi menɔri βaka gwɔ wɔ budyate.

Botu be tomun be Yesus ke kelo

nyangwe meyekambiye

12 Botu be tomun be Yesus dikima kelo budya meyekambiye nε budya nyangwe meyasi ke njoka βomɔ. Bo dikima wesidya βo hεne ke wete mbey nde Nje Salomɔn ke moy mbanjɔ Njamiye. 13 Gbela mumɔ wete ne wete ti boβε nyiɛ ke njɔn yan na, ko βekɔ dεte, βomɔ βɔ ke tɔndɔ βo budyate. 14 Bomɔ budyate βɔ ke tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesus. Yo βɔ βembam nε βomari. Njamiye βɔ ke dokidye βomɔ ke njɔn yan. 15 Dete, βomɔ dikima βɔ botu be kɔn kε nɔ ke keki menje ninɔwe βo ke metaɔn nε ke medele, simande wukume yotu Piyer ta kε ke yotu βanja ke ηgimɔ te yi nyε ta kwɔ kε. 16 Baɔa βomɔ budyate njɔ sendi wule ke medya mete yi βɔ ke

kɛki Yerusalem kɛ́. ʔo nja ne ʔotu be kɔn nɛ ʔotu ʔete ʔe ʔeya mɛsisiŋ dɛkima njaŋgwe ʔo ʔaka. Ɛ mɛkɔn man hɛnɛ siyɛ.

ʔo kɛ ʔasidyɛ tɛdyɛ ʔotu ʔe tomun

ʔe Yesus mɛʔɔnɛ

¹⁷ Ndana, ɛ ʔeya temɔ kwɔ nyangwe kum ʔotu ʔe nyɛna sadaka nyɛ Njambyɛ nɛ ʔomɔ hɛnɛ ʔe ʔɔ ʔenɛ ʔo ʔaka. ʔo ʔɔ kɛ njɔŋ *Besadusɛ.
¹⁸ ʔo ʔiyima ʔotu ʔe tomun ʔe Yesus kɛnjɛ kɛ nyangwe tɔ ʔɔɔ. ¹⁹ Ko ʔɛkɔ dɛte, wɛtɛ jaki Baba Mbokɔ nja ne tu ʔute mɛnumɛy mɛ tɔ ʔɔɔ ʔunje ʔo lɛɔ nyɛ ʔo ndɛ: ²⁰ «Nɛ kwɔŋ kɛ kɛ mbanjɔ Njambyɛ kɛ lɛɔ mɛlɛpi hɛnɛ kɛ kasi ʔɔŋgwe te yi kɔ ne kɔ te yi kɛ nyɛ ʔomɔ.» ²¹ Kɛ ʔo ma wokɔ dɛte kɛ́, ɛ ʔo kwɔ ʔemɛŋmɛnɛ ne sut nyiŋɛ kɛ mbanjɔ Njambyɛ. Kɛ kɔŋte, ɛ nyangwe kum ʔotu ʔe nyɛna sadaka nyɛ Njambyɛ dya ʔenɛ ʔotu ʔenɛ, jɛʔa ʔotu ʔe nyangwe ʔɔsi Beyudɛn nɛ ʔetomba ʔe mɛmbanjɔ mɛwesidyɛ Beyudɛn hɛnɛ kɛ kandɔ Isarayɛl. Ɛ ʔo tomɛ ʔomɔ kɛ jɛʔa ne ʔotu ʔe tomun ʔe Yesus kɛ tɔ ʔɔɔ nje nɔ.
²² ʔesɔja ʔete yi ʔo tomma ʔaka kɔ kumɔ kɛ tɔ ʔɔɔ kinɛ dolɔ ʔo na. Ɛ ʔo yɔkwɛ nje lɛɔ ndɛ: ²³ «Wusɛ dolma numɛy tɔ ʔɔɔ kimɔ ndadyate. ʔotu ʔe ʔakidyɛ tɔ ʔɔɔ ʔɔ sendi kɛ numɛy. Yasi wɛtɛ, kɛ wusɛ ma ʔute numɛy, wusɛ tɔ dolɛ mumɔ wɛtɛ ne wɛtɛ kɛ mɔyɛ na.» ²⁴ Kɛ kum ʔesɔja ʔe ʔotu ʔe ʔakidyɛ mbanjɔ Njambyɛ nɛ ʔekum ʔe ʔotu ʔe nyɛna sadaka nyɛ Njambyɛ ma wokɔ dɛte kɛ́, ɛ sosu yan siyɛ. ʔo tɔ duwɛ nda yi ʔo yakama kɛ ne lɛpi te mbɔmbu na.

²⁵ Diyɔ ké, ε wete mumɔ nje lepɔ nye bo nde: «Wune dúkwε nde, bembam bete be wune nya ke jɔbo baka me ke mbanjo Njambiye ke lepina nye bomɔ.»

²⁶ Ndana, ε kum besɔja be botu be bakidya mbanjo Njambiye bu besɔja kè bu ne botu be tomun be Yesus nje nɔ. Besɔja ba ke gwe kan yotu yan nde, bomɔ me nje lu bo ne metari wo. Dete, ε bo bu botu be tomun be Yesus ne te nje nɔ. Bo boɲma bo ne te nje nɔ, keto besɔja ba ke kambɔ nde, bomɔ me nje lu bo ne metari wo. ²⁷ Bo boɲma bo dya nɔ ke mbombu botu be nyanɲwe josi Beyuden. E nyanɲwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye lepe nye bo nde: ²⁸ «'Wuse ti kidye wune nde, wune ti boba lepɔ kasi mbam enɔru nye bomɔ na? Ndana wune ma si lapidye melepi mete yi wune tedye ké ke Yerusalem. Sendi, wune ke kwadye kelɔ nde, simbo sɔɲ ne bal ke to su.»

²⁹ E Piyer bene botu be tomun be Yesus yeɲsa nde: «Nè Njambiye nè bomɔ, wuse yakanɲwe wokuna ne Njambiye. ³⁰ Njambiye te ε besanɲbambɔ busu dikima kanɔ ko womiya Yesus te yi wune nɲbama ke kroa wo ko. ³¹ Njambiye bendidya nye tikɔ ke mbam bo ne, tembidyε nye Nyanɲwe Kumande, tembidyε sendi nye mo te ε ta jonɲwe bomɔ ko. A ta kelɔ nde, botu be kandɔ Isarayel yeɲsanɲwe temɔ, né Njambiye tiki mebeyɔ man ne nɲwete. ³² Wuse ke lepɔ su sine be Kimɔ Sisiɲ te yi Njambiye nya botu bete be wokuna ne nye baka nde, meyasi mete gbakasi.» ³³ Ke botu bete be ba ke nyanɲwe

josi te ma woko mɛlɛpi mɛnɔri kɛ́, ɛ ɓoku nyiŋɛ to yan. Bo kwadya wo ɓotu ɓe tomun ɓe Yesus.

³⁴ Yasi wɛtɛ, ɛ wɛtɛ mbam nde Gamaliyel ɛ ɓa ke njoka ɓotu ɓe nyanɗwe josi te ko tɛmɛ. A ɓa ke njɔŋ *Befarisɛ. A ɓa sendi nyanɗwe mo duwɔ mɛmbɔŋga. Bomɔ hɛnɛ dɪkima jesɔ nyɛ. Ɛ nyɛ lɛpɛ nde, ɓo pɔŋ pa punjɛ ɓotu ɓe tomun ɓe Yesus nɛ mbɛt kɛnjɛ sɛ. ³⁵ Kɛ kɔŋtɛ, ɛ nyɛ nje lɛpɔ nyɛ ɓotu ɓe nyanɗwe josi nde: «Wunɛ ɓotu ɓe kando Isarayɛl, wunɛ dɪy nɛ sɔsɔ ke yasi te yi wunɛ ta kelɔ nɛ ɓomɔ ɓaka kɛ́. ³⁶ Kɛto mɛtu mɛtɛ tɪ pa kiko na yi wɛtɛ mbam nde Tedas dyanɗma no kɛ́. A dɪkima lɛpɔ nde, nyɛ mbɛndo, ɛ ɓomɔ nda gomay yini jaŋɗwe kol nɛ nyɛ. Baŋa ɓomɔ njɔ wo Tedas, ɛ ɓomɔ hɛnɛ ɓe jaŋɗwa kol nɛ nyɛ ɓaka si posiyɛ, ɛ kasi yan yambile. ³⁷ Kɛ kɔŋ Tedas, ɛ Yude dya ke ŋgimo tɔlna ɓomɔ. A ɓa mo Galile, a dɪalma ɓomɔ ɓudɪyate nyinje ke njɔŋ nɛ. Ɛ ɓo wo nyɛ sendi, ɛ ɓomɔ hɛnɛ te ɓe jaŋɗwa kol nɛ nyɛ ɓaka si posiyɛ. ³⁸ Yori yi mi lɛpɛ ndana nyɛ wunɛ nde, wunɛ tɪ kel se yaŋa nɛ ɓotu ɓaka na, wunɛ tɪki ɓo, nɛ ɓo kwɔ. Kɛto ŋɛ ɓɛ nde, yasi te yi ɓo kwadyɛ kelɔ nɛ mɛkele mɛtɛ yi ɓo keke kɛ́ wɪla ke dyanɔ ɓomɔ, yo ta yambile. ³⁹ Yasi wɛtɛ, ŋɛ ɓɛ nde, yo mɛkele mɛ Njambiyɛ, wunɛ yeti nɛ dɛti te yi yaŋgile yo na. Wunɛ dɪy nɛ sɔsɔ, ma wunɛ mɛ nje lɔ dyanɗi sunɗwe nɛ Njambiyɛ.» ⁴⁰ Ɛ ɓo jaye lɛpi Gamaliyel. Ɛ ɓo jɛba ɓotu ɓe tomun ɓe Yesus nje no. Ɛ ɓo kwɔ njuro ɓo kidyɛ ɓo nde, ɓo tɪ lɛpi se dɪno Yesus na. Kɛ kɔŋtɛ, ɛ ɓo nje sonɛ ɓo nɛ ɓo. ⁴¹ Ɔotu ɓe tomun ɓe Yesus yɔkwɔ ke

nyangwe josi Beyuden ne mesosa, keto Njambiyε beɲma nde, bo yakama saɲgwa ne meɓɓe keto dɪno Yesus Krist. ⁴² Bo ka mbombu tedye ɓomɔ melɛpi mε Njambiyε metu hεnε ke moy mbanjo Njambiyε nε ke moy metu, lepɔ sendi Kimɔ Tom *Krist, yite nde Yesus.

6

Kandina mesay mε bediyakere

¹ Ke ngimo te yite botu bete be beɲgwe melɛpi mε Yesus baka ba ke buyɔ kε no mbombu. E Beyuden bete be ba ke njokate be ba ke lepɔ numbu Grek baka lepina beyate ne *Behebere te ɓɓɓ be dya, keto bekuso boma bete be ba ke njɔɲ te yan baka. Bo lepina ma dεte ke kasi mesay mε kabina meyasi mete yi bo dikima kelo metu hεnε kε. Keto Beyuden te ɓɓɓ be dya ti be ke take bekuso ɓomari te ban na. ² E botu be tomun be Yesus kamɔ jo yiba wesidye botu bete be beɲgwe melɛpi mε Yesus hεnε baka lepɔ nye bo nde: «Yo ti yaka nde, wuse tiki lepina Kimɔ Tom Njambiyε kpalo nje kelo mesay mε kabina medye na. ³ Wune njɔɲ, dεte wune tɔka bembam yitan jo yiba ke njoka yun. Bo bεki botu bete be ɓomɔ ke jaye bo, be tondunate ne Kimɔ Sisij, be sendi botu be dyanɔ, ne wuse kaɲ mesay mete yite nye bo. ⁴ Dete, wuse ta kε su mbombu yi ngweta ne Njambiyε, yi lepɔ melɛpi mε Njambiyε nye ɓomɔ menɲgimo hεnε.» ⁵ E ɓomɔ hεnε jaye lepi te. E bo tɔke Iten. A ba ke tiko temɔ ne hεnε ke yi Njambiyε, be sendi tondunate ne Kimɔ Sisij. E bo tɔke

sendi Filip nè Prokor nè Nikanor nè Timon, tokɛ sendi Parmenas nè Nikola te mo dya Antiyos. Nikola tikima mekele me dya dyene, nyiŋe mison Beyuden. ⁶ Ke kɔŋte, ε bo nje bu bo tedye botu be tomun be Yesus. Ε bo ηgweta ne Njambiyɛ kase mebo ke yotu yan. ⁷ Melepi me Njambiyɛ ka kendɔ mbombu. Botu bete be beŋgwɛ melepi me Yesus Krist baka ba ke buyɔ budyate ke Yerusalem. Ε baŋa budya botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ jaye tiko temɔ yan ke yi Yesus.

Bo ke biye Iten

⁸ Njambiyɛ nya Iten temɔ ηgikwa, nye sendi nye deti budyate. A dikima kelɔ nyangwe meyasi nè nyangwe mekele ke misi me bomɔ. ⁹ Ndana, ε baŋa bomɔ kande nyena meso ne nye. Yo ba baŋa botu be mbanjo mewesidya te yi bo jeba nde botu be ma duwe ke diyɔ bala baka. Yo ba Beyuden bete be Siren nè be Aleksandiri. Baŋa botu bete be nya sendi meso ne Iten baka ba Beyuden be Silisi nè be Asi. ¹⁰ Ko beko dɛte, bo ti be ne deti te yi sumɔ kol ke mbombu wene na, keto a ba ke lepina ne dyanɔ te yi Kimɔ Sisij nya nye ke. ¹¹ Ndana, ε bo nye bomɔ moni ne so. Ε botu bete lepe nde: «Wuse wokuma mbam ko ke lepo lepi gbutu sungwɛ ne Moyisi nè Njambiyɛ.» ¹² Ε bo nye dɛte ke lepi te ke metɔ me bomɔ nè ke metɔ me betomba be dya nè botu be ketina meyasi. Ε bo teme kɛ kome Iten ba ke biye nye kɛ no ke nyangwe josi Beyuden. ¹³ Ε bo kɛ ne bomɔ, ne bo kɛ pesi lepi nye ke numbu ne. Ε botu bete lepe nde: «Metu hene mbam ko ke lepina beyate sungwɛ ne mbanjo

Njambiyε te yike, mbey te yi ne kiyo kε. A ke lepina sendi beyate sunḡwe ne membonḡa me Njambiyε te yi Mɔyisi tedya kε. ¹⁴ Wuse wokuma nye ke lepɔ nde, Yesus te mɔ dya Nasaret kɔ ta yangile mbanjo Njambiyε te yike, senjo sendi meyasi mete yi Mɔyisi tedya wuse kε.»

¹⁵ Bomɔ hene be ba ke nyanḡwe josi Beyuden baka ba ke beḡe Iten ne ḡoḡ. E bo beḡe nde, mbombu ne ke bonna ne mbombu wete jaki Njambiyε.

7

Iten ke gbasɔ ke mbombu nyanḡwe josi

Beyuden nde, yo bo wo Yesus

¹ Ndana, ε nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε diyε Iten nde: «Meyasi kwanama gbate dεte?» ² E nye yenja nde: «Wune njɔḡ nε wune besanḡwe bembε, wune wɔku yasi te yi mi ta lepɔ kε. Njambiyε te yi bomɔ yakanḡwe lukse nye kɔ punja yotu nye sanmbambo wusu Abaraham ke ḡgimo te yi nye ba ndi ke Mesopotami kε, yite a ti pa kε diyɔ ke Karaḡ na. E Njambiyε lepe nye nye nde: ³ <Tiko kandɔ dyɔ nε meneti mɔ kwa kε ke meneti mete yi mi ta tedye we kε.> ⁴ Ndana, ε Abaraham tike meneti me Bekalde kε diyɔ ke Karaḡ. Ke kon soḡ sanḡwe wene, ε Njambiyε soḡe nye womete, njese ke meneti mete yike yi wune diyε kete ndana kε. ⁵ Njambiyε ti nye Abaraham yija yanja ke meneti mete na, ko monɔ pel meneti ne mbet yi yakama yaka ko gbela bara kol ne na. Ko

βεκο δετε, Njambiyε kpoma nye nye nde, a ta nye nye meneti, sendi, benday bene ta namo yo diyo kete ke kon ne. Yasi wete, Abaraham ti be ne monosike ke ngimo te yite na. ⁶ Njambiyε lepima sendi nye nye nde: <Benday bo ta ke diyo ke dya tomba. Betomba ta bu bo nda bebala, tedye bo nyanngwe mebone ke mesew gomay yini, ⁷ yasi wete, mi ta jose kando te e ta biye bo ne bala ko. Ke konte, bo ma yokwe mate nje kelo mesay nye mi ke mbey te yike.> ⁸ Ndana, e Njambiyε kele mbon bene Abaraham. Mbon te ta bejna ke pesina bono bembam. Dete, ke Abaraham ma ja mono wene Isak ya metu yitan jo yitati ke, e nye pese nye. Ke Isak ma ja mono wene Yakop ke, e nye pese nye. Yakop nja ja bono bembam kamo jo yiba, e nye pese bo. Yo bo kamo jo yiba nje ja budya mekando mete yike hene.

⁹ «E besanmbambo busu benori bu beya temo sunngwe ne Yosep kwa dyanngwe nye. E botu bete be bomma nye baka kwa ne nye ke dyanngwe ke Ejipt nda bala. ¹⁰ Ko beko dete, Njambiyε diyma pe yene jonngwe nye soje ke beya mayasi hene te yi bo kelma ne nye ke. Njambiyε nya nye dyan yí kelo ne mesay ke keki Farawon, kumande Ejipt. A kelma sendi nde, Farawon kwadyikwe Yosep. E Farawon tembidye nye nde, a diy ne meneti me Ejipt, diyo sendi ne tu dyene hene. ¹¹ Diyo ke, e kolo dya ke Ejipt ne ke Kanan hene. Yo ba nyanngwe kemiyε, dete besanmbambo busu ti be se ne medye na. ¹² Ke Yakop ma woko nde, medye ke Ejipt ke, e nye tome besanmbambo busu kenje mate. Yo ba

bosa kendi. ¹³ Ke menğa yibate, ε Yosep punje yotu nye bemanj bene. Ndana, ε Farawon duwe kando dyene. ¹⁴ Ke kante, ε Yosep kenje tom nde, sanjwe wene Yakop njaki ne bejadye bene hene. Bomo hene ba kamotan jo kaba jo yitan. ¹⁵⁻¹⁶ E Yakop kwa ke Ejipt. Diyo ke, ε sanjbambo wusu Yakop nje gwe. E bo bu mun ne ke pumbo ke Sisem ke bonson te yi Abaraham bomma ne moni ke mebo me bono be Emor ke Sisem ke. Diyo sendi ke, ε bukwe besanjbambo busu si gwe. Bo dikima bu bo ke pumbo ndi ke kiya mbey te.

¹⁷ «Ke ngimo te yi meyasi mete yi Njambiyε kpoma nye Abaraham nde, yo ta kelna ke ma be ke wuta, ε botu be kando dyusu nyεbe kwa to te ke Ejipt ¹⁸ kumo ke metu mete yi wete kumande te ε ti duwe Yosep ne mbombu ko bonma mbey. ¹⁹ Kumande te sebila botu busu tedye besanjbambo busu mebone kelo sendi nde, bo len mbongo bonosike, ne bo si gwe. ²⁰ Ke ngimo te yite ε bo ja Moyisi. A ba ne nyono budyate ke misi me Njambiyε. Bo bakidya nye nye nye beri kumo ngwende yitati ke tu sanjwe. ²¹ Ke kante, ε bo soje nye ke moy tu ke tiko ke wete mbey. E ngondu Farawon ke sombo nye bu nye ke dokwe nda mono wene. ²² Dete, bo tedya Moyisi meyasi hene te yi botu be Ejipt duwa ke. E nye be detina mumo ke meleri ne ke mekele mene.

²³ «A diyima kumo mesew kamoni. Wete yeso ε nye pεse ke temo ne nde, a ta pa ke beje bemanj bene, botu be kando Isarayel. ²⁴ E nye ke kumo dolo nde, wete mo Ejipt ke tedye wete man wene,

mɔ kando Isarayel meɓone. E Mɔyisi kama keto ne wo mɔ Ejipt kundo nɔ. ²⁵ Mɔyisi takima nde, bemaŋ bene ta duwe nde, Njambiyɛ ta kwa ne nye yí jɔngwe ne bo. Ko beko dete, bo ti duwe na. ²⁶ Misi pupɛ ɛ nye kè dolo bemaŋ ke dɔŋɔ tandɛ yan. Yí jaŋgwe ne njoka yan, ɛ nye suŋɛ bo lepɔ nde: <Wune njɔŋ, wune bemaŋ ne bemaŋ, ŋge nje kelɔ nde, wune dɔŋ tandɛ yun?> ²⁷ Ko beko dete, yoko ɛ bɔ ke tedye jakoso meɓone ko pusuma Mɔyisi lepɔ nye nye nde: <Nda tembidye we kum nde, diyɔ pɛso mɛlepi musu?> ²⁸ We ke kwadyɛ wo mi nda yi we woma ne mɔ Ejipt kwey ké?> ²⁹ Ke Mɔyisi ma woko dete ké, ɛ nye bɔmbe kè diyɔ ke tombɔ ke wete meneti nde Madiyaŋ. A diyima mate ja bɔnɔ bembam yiba.

³⁰ «Ya mɛsew kamɔni ke kɔŋte, wete yesɔ ɛ wete jaki Njambiyɛ punje yotu nye nye ke koŋgor ke keki keki te yi bo jeba nde Sinayi ko. Jaki Njambiyɛ te bɔ ke mɔy lam dɛte yi bɔ ke biye ke mbaŋa mɔnɔ jeti ké. ³¹ Ke Mɔyisi ma beŋɛ dete ké, ɛ nye ŋgbakima yasi te. E nye tutudya kè mbombu senɣile kimote. Yasi wete, ɛ Baba Mboko lepɛ nde: ³² <Mi Njambiyɛ te ɛ besaŋmbambɔ bo, Njambiyɛ te ɛ Abaraham, ɛ Isak nɛ ɛ Yakɔp.> Ndana, ɛ Mɔyisi gwe wɔ kwa ne menɣwanɣwa. A ti be se ne deti te yi kaŋɛ misi senɣile nɔ na. ³³ E Baba Mboko lepɛ nye nye nde: <Sɔra menakala ke mekol mɔ, keto mbey te yi we teme kete ké, yo kiyɔ. ³⁴ Mi kaŋma misi beŋɛ ne meɓone me botu bembɛ ke Ejipt. Mi wokuma njim yan, yori yi mi piya nje jɔngwe bo soŋɛ ke meɓɔ man ké. Dete, inja, ndana mi ta

tomɔ wɛ kɛnjɛ kɛ Ejipt.>

³⁵ «Yo Mɔyisi te yi Bɔnɔ be Isarayel sɛɲma lɛpɔ nyɛ nyɛ nde: <Nda tɛmbidye wɛ kum nde, dɛiyɔ pɛsɔ mɛlɛpi musu kɔ?> Yo ndi kiya Mɔyisi te yi Njambiyɛ njɔ tomɔ nɛ dɛti jaki wɛnɛ te yi Mɔyisi bɛɲma kɛ mɔnɔ jeti kɔ. Njambiyɛ tomma nyɛ nde, a kɛndi nɛ bo nda kum wan jonɔwɛ bo. ³⁶ Yo Mɔyisi te keɛ nyanɔwɛ mɛyasi nɛ nyanɔwɛ mɛyekambiyɛ, sɔɲɛ nɛ bo kɛ Ejipt. Yo nyɛ keɛ sendi nyanɔwɛ mɛkele nɛ nyanɔwɛ mɛyekambiyɛ kɛ Tena maɲ, kelɔ sendi kɛ mɔy konɔr kɛ mɛsɛw kamɔni. ³⁷ Yo ndi nyɛ lɛpɛ nyɛ kandɔ Isarayel nde: <Njambiyɛ ta tɛmbidye wɛtɛ mumɔ kɛ njoka bɛmanɲ bun. A ta bɛ mɔ punja mɛlɛpi mɛnɛ nda mi.> ³⁸ Yo nyɛ Mɔyisi te ɛ bɔ kɛ njoka ɲgil Bɔnɔ be Isarayel komɛ bo bɔ kɛ konɔr kɛ. A bɔ bɛnɛ bɛsɔɲmbambɔ busu nɛ jaki Njambiyɛ te ɛ lɛpinama nyɛ nyɛ kɛ keki Sinayi kɔ. Mɔyisi bɔɲma mɛlɛpi mɛtɛ yi dɛiyɛ kpo nɛ kpo kɛ, na nje kwanɔdye nyɛ wusɛ. ³⁹ Ko bɛkɔ dɛtɛ, bɛsɔɲmbambɔ busu tɛ kwadɔyɛ wokɔ mɛn nɛ na. Bo kinma nyɛ, ɛ bo yɔkidɔyɛ mɛtemɔ man takɛ Ejipt. ⁴⁰ ɛ bo nje lɛpɔ nyɛ *Arɔn nde: <Kelɔ bɔɲa benjambiyɛ bɛ ta dɛiyɔ nɛ wusɛ, ketɔ ndana Mɔyisi te ɛ sɔɲma wusɛ kɛ Ejipt kɔ, wusɛ yeti kɛ duwɛ yasi te yi dɛyanɲma nyɛ kɛ na.> ⁴¹ Dɛtɛ, ɛ bo tuyɛ yekambiyɛ mɔnɔ nday, ɛ bo keɛ sadaka nyɛ yasi yinɔri yi bo tike temɔ ketɛ kɛ. ɛ bo sosa kɛ yasi te yi bo kelma nɛ mɛbɔ man kɛ. ⁴² Ndana, ɛ Njambiyɛ sɔɲɛ misi kɛ yotu yan tikɔ bo kelɔ nde, bo pɔɲ kelɔ mɛsɔy nyɛ bɔdɔya mɛyasi hɛnɛ te yi dɛiyɛ kɛ kwey kɛ. Yo kelnama dɛtɛ bɛɲɔwɛ

yasi te yi yo ketinate ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyε ké. Yo ketinate nde: <Wunε botu be kandɔ Isarayel, ke mesew kamɔni te yi wunε kwanɗya ke moy konɗor ké, 'wunε kilma ka yiɗa ηgiɗ benyamɔ nye mi ne sadaka? ⁴³ Ma wunε kpalma soβε tu te yi bo kelma ne lambɔ yí bakidye ne njambiyε te yi bo jeba nde Mɔlɔk kɔ kendɔ nɔ, soβε sendi yekambiyε sisɔ nde njambiyε wun yi wunε jeba nde Refan kɔ. Wunε kelma yekambiyε meyasi menɔri kanɔ yo. Dete, mi ta kwanɗye wunε kenje londunate ke mbey mebɔne ke kɔɗ Babilɔn.>

⁴⁴ «Ke ηgimɔ te yi besanɗbambɔ busu ɓa nɔ ke moy konɗor ké, bo ɓa ne tu te yi bo kelma ne lambɔ ké. Mekana me mbon te yi Njambiyε kelma ké ɓa ke moyte. Bo kelma tu te ɓenɗwe yekambiyε te yi Njambiyε tedya Moyisi nde, a kɛl ɗete ké. ⁴⁵ Ke kɔɗte, ε besanɗwe busu ɓu tu te. E Yosuwα kende ne bo kumɔ ke meneti mete yi Njambiyε ɗudya besa bete ke mbɔmbu yan ké. Tu te ɗiyama kumɔ ke ηgimɔ Davit. ⁴⁶ Njambiyε jayma nye. E Davit ηgweta ne Njambiyε nde, a ta sumɔ tu nye Njambiyε te ε Yakɔp. ⁴⁷ Yasi wete, yo Salomɔɗ nje sumɔ tu te nye Njambiyε. ⁴⁸ Ko ɓeko ɗete, Njambiyε te ε kwanɗma meyasi hene ke kwey ti jɔɗnanɗwe ke metu mete yi mumɔ sumε ne bo ké na. Mɔ punja melepi me Njambiyε ke lepɔ nde: <Baba Mbokɔ nde: ⁴⁹ Mi ɗiy ke ɗyɔɓɔ, mekol membe ke nate meneti. Yo kwalɔ tu te yen yi wunε yakama sumɔ nye mi kɔ? Yo kwalɔ mbey te yen yi mi yakama ɗiyɔ kete ké? ⁵⁰ 'Yeti mi kuse meyasi menɔri hene na?' > »

51 Ε Ιτεν nje kè mbombu lepò nde: «Wunε ne mbandò, wunε yeti ke jaye melepι me Njambye na! Wunε ti wóku pε na! Metu hene wunε yeti ke kwadye wokò yasi te yi Kimò Sisiη lepε ké na, wunε ndi nda besanmbambò bun! 52 Yo mò punja melepι me Njambye te nda yi besanmbambò bun tì tedye nye mebòne kò? Besanmbambò bun woma botu be punja melepι me Njambye be kandima lepò njombu yaηa nde, wete mò te ε ne ηgbenη kò ta nje. Ndana, yo wunε nje dyaηgwe ηgbenη mò kò wo nye. 53 Njambye kwandyà membonga mene nye wunε ke numbu bejaki bene. Ko bekò dete, wunε tì bakidyε yo na!»

Bo ke wo Iten

54 Ke botu bete be bà ke nyanηgwe josi Beyuden baka ma wokò dete ké, ε boku nyiηe to yan. Ε bo nyambe mesu ne ηgambi sunηgwe ne Iten. 55 Yasi wete, Kimò Sisiη bà tondunate ke yotu ne. Ε nye kaηe misi beηe dyobò, beηe nyanηgwe meluksa me Njambye, beηe sendi Yesu tεmnate ke mbam bo Njambye. 56 Ndana, ε nye lepε nde: «Wunε pân ladye, mi ke beηe dyobò nyase ke misi membe, beηe sendi *Mòno mumò tεmnate ke mbam bo Njambye.» 57 Ke bo ma wokò dete ké, ε bo kembidyà beyate díbo metò. Ε bo hene ηgbò sedye kè ke yotu Iten. 58 Ε bo nambε nye jise ne nye ke moy dya kè lυ nye ne metari wo. Botu bete be bà ke mekele menòri baka soruma melambo man kè jokwe nye wete gwanjo nde Sol. 59 Ke ηgimò te yi bo bà ke lυ Iten ne metari ké, ε nye ηgweta ne Njambye lepò nde: «Kumande

Yesus, boŋgo sisiŋ mbe!» ⁶⁰ Ke kōŋte, ε nye kuse meboŋ ke meneti lepo ne men ke kwey nde: «Nyangwe Kumande, beŋa botu baka ne ηgwete ke beya yasi te yike yi bo kele ké!» Ke nye ma si lepo dte ke, ε soŋ bu nye.

8

¹ Sol sendi jayma nde, bo wōku Iten. Ke kiya yeso te ε bo kande tedya beya nyangwe mebone nye njoŋ botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalem baka. Ε bo hene si wanja, ke ke poku meneti me Yuda ne Samari. Ndi botu be tomun be Yesus bepo tikama ke Yerusalem. ² Botu bete be dikima kano Njambiyε baka boŋma muŋ Iten ke pumbō. Ε bo lele nye budyate. ³ Sol ka ndi ne mbombu yi wanjo njoŋ botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. A dikima nyiŋε ke moy metu dale bembam ne bomari ke nye ke jobo.

Filip ke ke lepo Kimō Tom ke Samari

⁴ Botu bete yi bo wanjima baka ka membey ne membey yi lepo Kimō Tom Njambiyε nye bomō. ⁵ Ε Filip ke ke wete dya ke meneti me Samari pele kasi *Krist mate nye bomō. ⁶ Ngil bomō hene dikima leŋgwe meto woko yasi te yi nye dikima lepo ké. Bo dikima beŋε nyangwe mekele mete yi nye dikima kelō ké, ⁷ keto beya mesisiŋ dikima pundo duwe ne beya kambi ke yotu budya bomō. Filip sidya sendi mekosu ne mendembil me budya bomō. ⁸ Ε bomō be Samari sosa budyate.

⁹ Wete mɔ kelna meyasi me kifi nde Simɔn bɔ njombu yaɲa ke Samari. Bomɔ dikima kambo nye ke mɔy dya, ε nye dikɩ bɔ yotu ne nde, nye kwɔ bɛsɔ. ¹⁰ Kande bonɔsike kumɔ betomba, bomɔ hene dikima lengwe metɔ ke yasi te yi nye dikima lepɔ kɛ. Bo dikima lepɔ nde: «Mbam kɔ ngungudye Njambiyɛ. Bo jɛbanɔgwe yo nde Nyangwe dɛti.» ¹¹ Bomɔ dikima lengwe metɔ ke yasi te yi nye dikima lepɔ kɛ, keto bo kikima dikɩ ngbakima mekele me kifi mene. ¹² Yasi wete, ke bomɔ ma jaye Kimɔ Tom te yi Filip dikima lepɔ ke kasi *Kandɔ Njambiyɛ nɛ ke kasi dɛnɔ Yesus Krist kɛ, ε bo tɔpe bo ke mɔrɔku. Yo bɔ bembam nɛ bomari. ¹³ Simɔn te ne nguru wene jayma sendi Kimɔ Tom, ε bo tɔpe nye ke mɔrɔku. A tɩ duwe se ke kekɩ Filip na. A dikima bɛɲɛ nyangwe meyasi nɛ nyangwe mekele mete yi Filip dikima kelɔ kɛ, ε nye dikɩ ngbakima budyate.

¹⁴ Ke botu be tomun be Yesus be bɔ ke Yerusalem baka ma wokɔ nde, botu be Samari jayma melɛpi me Njambiyɛ kɛ, ε bo tomɛ Piyer bene Jaɲ kenje mate. ¹⁵ Ke bo ma dya ke Samari kɛ, ε bo ngweta ne Njambiyɛ keto botu bete be jayma dɛnɔ Yesus Krist mate baka, nɛ Kimɔ Sisɩɲ nyɩɲ ke yotu yan, ¹⁶ keto ke ngimɔ te yite, Kimɔ Sisɩɲ tɩ pa piye nje ke yotu mumɔ wete ne wete ke njoka yan na. Ke yi bo tɔpuma ne bo ke mɔrɔku kɛ, bo tɔpuma bo ndi ne dɛnɔ Kumande Yesus. ¹⁷ Ndana, ε Piyer bene Jaɲ nje kase mebo ke yotu yan, ε Kimɔ Sisɩɲ nyɩɲɛ yey ke yotu yan.

¹⁸ Ke Simɔn ma bɛɲɛ nde, Kimɔ Sisɩɲ nyɩɲma

ke yotu botu bete ke ngimo te yi botu be tomun be Yesus kasa mebo ke yotu yan ke, e nye bu moni nye Piyer bene Jan lepo nye bo nde: ¹⁹ «Wune nyêki sendi mi kiya deti te, dete nge mi kase mebo ke yotu mumo, ne Kimo Sisin nyin ke yotu mo te sendi.» ²⁰ E Piyer lepe nye nye nde: «Moni yo yâmbila ne we hene, keto we ke take nde, yasi te yi Njambiyè nye ne gbelate ké, we ta bomo yo bomo ne moni! ²¹ We kine mono ngabiye ho mono yan ke yasi te yike na, keto temo yo yeti ne ngben ke misi me Njambiyè na! ²² Dete, yênsangwe temo, tiko beya dyan te yi we no ké, nò ngwêtangwe ne Baba Mboko, simande a ta tiko we ne ngwete ke beya metake mete yi dyanma ke temo yo ké. ²³ Keto mi ke benè nde, we ke beya nje ne pitik. Sendi, we ma tota ke kotu mekele kumo ke ngin.» ²⁴ E Simon nje diyo lepo nye bo nde: «Wune ngwêtangwe ne Baba Mboko keto mbe, mi me nje sangwa ne yasi te yi wune lepima ké.»

²⁵ Ke Piyer bene Jan ma si lepo yasi te yi bo duwa gbate ke kasi Kumande Yesus, lepo sendi melèpi mene ké, e bo nje yokwe kè Yerusalem. Bo lepima Kimo Tom ke medya mete yi wokuna ne Samari ké yokwe no.

Filip bene nyangwe mo mesay

me kumande Etiyopi

²⁶ Diyo ké, e wete jaki Baba Mboko nje lepo nye Filip nde: «Tema kwa kè pulo njembo ke nje te yi piye wule Yerusalem kè no Gasa ké. Nje te ke moy gbalala.» ²⁷ E nye teme kwa. E nye

kè saɲgwa ne wete mbam, mo Etiyopi. A ba nyakote. A ba sendi nyaɲgwe mo mesay me wete nyari nde Kandas e ba kumande ke Etiyopi ko. Mbam ko e dikima diyɔ ne kpaɲa meyasi me nya ko wula Yerusalem ke kanɔ Njambiyɛ. ²⁸ A ba metidyɛ ke moy matuwa ne ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyɛ ketima ké. ²⁹ E Kimɔ Sisij lepe nye Filip nde: «Ken ke keki matuwa yinɔri.» ³⁰ E Filip sedyɛ kumɔ ke keki matuwa. A woku mbam ko ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyɛ ketima ké. E nye diyɛ nye nde: «We ke woko to yasi te yi we tole ké?» ³¹ E nye yeɲsa nde: «Ige mumɔ ti lepe to te nye mi na, mi ta kelo nan yi woko no?» E nye lepe nye Filip nde, a bɛndi matuwa ke diyɔ ke keki ne. ³² Mbey te yi mbam ko ba ke tolo ke mekana me Njambiyɛ ké lépi nde: «Bo boɲma nye kwa no nda sam te yi bo bu nye ke kile ɲgin ne. A ba sendi nda monɔ sam te e diyɛ kine kembɔ ke mebo me mo te e pese memburu mene ko. A ti bute numbu na. ³³ Bo wuɲgwa nye pesɔ lepi ne kotute. Yo mo te nda ta lepo kasi ne wete yesɔ, jeba wete mumɔ nde nday wene ko? Keto bo pesima joɲgwe dyene ne dɛti ke to meneti.» ³⁴ E nyaɲgwe mo mesay ko diyɛ Filip nde: «Mo punja melepi me Njambiyɛ lépi kasi nda? Mi ke ɲgweta ne we nde, lepo nye mi. A lépi ne yotu ne ho a lépi ne wete mumɔ?» ³⁵ Ndana, e Filip bu lepi lepo Kimɔ Tom ke kasi Yesuɲ nye nye. A lepima yo kande ke mekana mete yi mbam tolima ke mekana me Njambiyɛ ké.

³⁶ Bo kendima ndi dɛte kè no mbombu, e bo

kumε ke wεte mbey te yi βα ne mōrōku kete ké. E nyanḡwe mō mesay kō lepe nye Filip nde: «Ma mōrōku ke, ḡge yi njanḡwe ndana nde, we fī tōpa mi ke mōrōku ké?» [³⁷ E Filip lepe nye nye nde: «[ḡ]ge we tike temō yō hene ke yi Kumande Yesus Krist, bo yakama tōpe we ke mōrōku.» E mbam yeḡsa nde: «Mi ke jaye nde, Yesus Krist Mōnō Njambye.»] ³⁸ Ndana, ε nye lepe nde, bo tēmbidyā matuwa. E Filip bene nyanḡwe mō mesay kō piye bo hene yība kē ke mōrōku. E Filip tōpe nye ke mōrōku. ³⁹ Ke bo ma dūwe ke duku bendō ḡgindi ké, ε Sisiḡ Baba Mbokō soḡe Filip, ε nye dīmbiyε ke misi me nyanḡwe mō mesay kō. Ko bekō dete, nyanḡwe mō mesay kō kḡ ne kendi ne mbōmbu ne mesosa. ⁴⁰ Ke be Filip, bo nḡa semō nye ke Asot. A nḡa temε mate lepo Kimō Tom kwḡ nō ke medya hene te yi nye kwanḡma kete ké kumō Sesare.

9

Sol ke yeḡsa temō jaye

Kumande Yesus (Bt 22 nē 26)

¹ Sol kḡ ndi ne mbōmbu yī lḡ dyambi ne botu bete be beḡḡwe mēlepi me Yesus Krist baka. A kwadya si wo bo. Dete, ε nye temε kē ke yi nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye ² kē diyε mekana ke bo ne, na nye botu bete be dīyε ne membanḡ mēwesidyā me Beyuden ke Damas baka. A kelma dete, ta be, a ta dolo baḡa bomō, ko mbam ko nyari be ke

beɲgwe nje Kumande Yesus mate, na biy bo woto yɔkwɛ nɔ kɛ nɔ Yerusalem.

³ Ke nye ma tɛmɛ kwɔ kɛndɔ wuta nɛ Damas kɛ, semɔ semɔ, yiɲa nyanɲwe meɲasi wulma kwey panɔ ke mbey te yi nye bɔ kete kɛ. ⁴ E nye balɛ ke mɛnɛti. E nye woke wɛtɛ mɛn ke lepɔ nye nye nde: «Sol, Sol, wɛ tɛɖya mi mɛbɔnɛ keto ŋge?» ⁵ E nye diyɛ nde: «Nyanɲwe Kumande, yo wɛ nda?» E mɛn lepɛ nde: «Yo mi Yesus yi wɛ tɛɖye nye mɛbɔnɛ kɔ. ⁶ Yasi wɛtɛ tɛma, nyiɲa ke moy dya. Bo ta lepɔ yasi te yi wɛ yɔkanɲwe kelɔ kɛ mate.» ⁷ Botu betɛ bɛ bɔ ke nɔɲ kɛndi bɛnɛ bɛ Sol baka tɛmma numbu kɔbɔ. Bo bɔ ke wokɔ mɛn kine bɛɲɛ mumɔ na. ⁸ Diyɔ kɛ, e nye tɛmɛ ke mɛnɛti. Ma ko bɛkɔ nde, misi mɛnɛ bɔ butunate, a tɔ bɛ se ke bɛɲɛ yaɲa na. Bo biyɛma nye biya ke bɔ kɛ nɔ Damas. ⁹ A kelma mɛtu yitati kine bɛɲna, kine dyaena, kine hɔbiye yaɲa na.

¹⁰ Wɛtɛ mɔ te e beɲgwe mɛlepɛ mɛ Yesus Krist nde Ananiyas kɔ bɔ ke Damas. E Kumande Yesus lepina nye nye nɛ nje te yi nyɛnɔ jɛba nye nde: «Ananiyas!» E nye yeɲsa nde: «Mi kɔ, Nyanɲwe Kumande!» ¹¹ E nye lepɛ nye nye nde: «Tɛma, kwanɲɔ kɛ ke nje te yi bɔ jɛba nde Nje te yi nɛ ŋgbɛɲ kɔ. Kɛn ke tɔ Yude kɛ diyɛ wɛtɛ mbam nde Sol, mɔ Tars, a ndana ke ŋgwɛta. ¹² A bɛɲma nda nyɛnɔ nde, wɛtɛ mbam nde Ananiyas ke nyiɲɛ tɔ nje kasɛ mɛbɔ ke yotu nɛ, na bɛɲna nɛ kɔkɔ.» ¹³ E Ananiyas yeɲsa nde: «Nyanɲwe Kumande, bɔmɔ buɖyate kelma mesimɔ mɛ mbam ɛnɔru nye mi. Bo yekidya bɛya mɛkele hɛnɛ te yi nye kelma nɛ

Ɔomɔ Ɔo ke Yerusalem ké. ¹⁴ Yike yi nye nja wonɔga ké, Ɔekum Ɔe Ɔotu Ɔe nyena sadaka nye Njambiyɛ nya nye Ɖeti nde, a Ɔiya Ɔomɔ hɛnɛ Ɔe sombile Ɖino Ɖyo Ɔaka woto Ɔo.» ¹⁵ Yasi wete, ε Kumande Yesus lɛpɛ nye nye nde: «Kɛndo, kɛto mi tokuma gba mbam te. Mi ta Ɔu nye nda jole mesay mɛmbɛ. A ta lɛpɔ kasi mbɛ nye mɛkando mɛ Ɔotu Ɔete Ɔe yeti Beyuden Ɔaka, lɛpɔ nye Ɔekumande, lɛpɔ sendi nye kando Isarayɛl. ¹⁶ Mi ta tedye sendi nye mɛyasi hɛnɛ te yi nye yâkanɔwe sanɔwa nɛ mɛɔnɛ kɛte kɛto Ɖino Ɖyembɛ ké.»

¹⁷ Ndana, ε Ananias kwɔ kumɔ nyinɛ tu dolɔ Sol kase mɛɔ ke yotu nɛ lɛpɔ nde: «Sol maɔmbɛ, Kumande Yesus te ε punja yotu nye wɛ ke nje ke nɔgimɔ te yi wɛ Ɔa ke nje wonɔga ké tome mi njese. A tomma mi njese ke yo, nɔ Ɔɛɔna nɛ kɔkɔ, nɔ Ɔɛ sendi tondunate nɛ Kimɔ Sisij.» ¹⁸ Ndana ndana, ε yija yasi Ɖuwe ke misi mɛ Sol Ɔalo ke mɛnɛti nda mɛpay njanjo, ε nye kande Ɔɛɔna yasi nɛ kɔkɔ. Sol tɛmma, ε Ɔo tɔpɛ nye ke mɔɔku. ¹⁹ Ke kɔɔte, ε nye Ɖyena, ε Ɖeti nje nye ke yotu. ε nye ya mɔnɔ mɛtu Ɔɛnɛ Ɔotu Ɔete Ɔe Ɔɛnɔwe mɛlɛpi mɛ Yesus Krist ke Damas Ɔaka. ²⁰ Kine kiko ké, ε nye kande kɛnate ke mɛmbanjɔ mɛwesidya mɛ Beyuden ke Damas, pɛlɛ kasi Yesus nde, nye Mɔnɔ Njambiyɛ. ²¹ Ɔomɔ hɛnɛ Ɔe Ɖikima woko yasi te yi Sol Ɔa ke lɛpɔ ké Ɔa numbu nɛ haɔ. ε Ɔo Ɖiki lɛpɔ nde: «'Yeti gba mbam ko ε Ɖikima tedye mɛɔnɛ nye Ɔotu Ɔete Ɔe sombile Ɖino Yesus te ke Yerusalem ko na? A ti njaki wonɔga, na nje Ɔiy Ɔo woto kɛ

nɔ kɛ yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye na?» ²² Yasi wɛtɛ, Sol bɔ kɛ lɛpɔ Kimɔ Tom ndana nɛ deti kwɔ yi mbɔmbu, tedye gbate nye bomɔ nde, Yesu nye *Krist, yɔkɔ ɛ Njambiye tɔkuma. Beyuden bɛte be dikima diyo kɛ Damas baka ti duwe se yasi te yi bo yakama lɛpɔ kɛ na.

²³ Yo kwanama dete yaka budya metu, ɛ Beyuden sɔ nje te yi bo ta wo nɛ nye. ²⁴ ɛ nye woke kasi te. Bo dikima pemɔ mɛnumɛy mɛ dya tu nɛ yesɔ yi sɔ nje te yi wo nye. ²⁵ Dete, ɛ bejɛkɛ bɛnɛ bu nye wɛtɛ yesɔ nɛ tu nye kɛ moy nyangwe ndokɔ kwanɔye kɛ to nyangwe ndoko te yi dikima lito dya kɛ pidye kɛ kɔntɛ.

²⁶ Kɛ nye ma kwɔ dya kɛ Yerusalem kɛ, ɛ nye kwadye nyinɛ kɛ njɔn botu bɛte be bɛngwe mɛlɛpi mɛ Yesu Krist baka. ɛ bo hɛnɛ gwe wɔ, kɛto bo ti bɛ kɛ tiko temɔ nde, a mɛ mɔ te ɛ kɛ bɛngwe mɛlɛpi mɛ Yesu Krist gbate na. ²⁷ ɛ Barnabas nje bu nye kɛ nɔ kɛ yi botu be tomun be Yesu. ɛ nye yekidye nda yi Sol bɛnɛma nɛ Kumande Yesu kɛ kena Damas, yekidye sendi nda yi Kumande Yesu lɛpinama nɔ nye Sol kɛ. ɛ nye lɛpɛ sendi nda yi Sol lɛpima Kimɔ Tom kɛ diɔ Yesu kɛ misi mɛ bomɔ kɛ Damas kɛ. ²⁸ Ndana, ɛ Sol kandɛ kɛndi bɛnɛ bo kɛ mɛmbɛy hɛnɛ te yi bo dikima kɛ kɛte kɛ Yerusalem kɛ. ɛ nye dikɛ lɛpɔ Kimɔ Tom kɛ misi mɛ bomɔ kɛ diɔ Nyangwe Kumande kinɛ wɔ na. ²⁹ A dikima lɛpina sendi nye Beyuden bɛte be dikima lɛpɔ yan numbu Grɛk baka. Bɛnɛ bo dikima nye meso, ɛ bo sɔ nje te yi wo nye. ³⁰ Kɛ bɛnjɔn bɛnɛ ma wokɔ kasi te kɛ, ɛ bo bu nye kɛ tikidye kɛ

Sesare. E bo kwanɔɔye nye kenje Tars.

³¹ Njɔɔ botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yuda, ke Galile ne ke Samari baka ba hene ne te. Bo ba ke bu dyanɔ ke melepi me Njambiyɛ kɛ no mbombu, bakidye sendi melepi me Kumande Yesus. Kimɔ Sisin dikima kelo nde, bo buy buyo kɛ no mbombu.

Piyer ke sidye kɔsu wete

mbam nde Ene

³² Piyer dikima kɛ beɔɔ botu be Njambiyɛ ke membey hene. E nye kɛ sendi kɛ beɔɔ baka be ba ke Lida baka. ³³ E nye dole wete mbam nde Ene mate. Mbam te ma kelo mesew yitan jo yitati metinengwe ke taɔ, keto a ma kɔso. ³⁴ E Piyer lɛɛɛ nye nye nde: «Ene, Yesus Krist ke sidye kɔsu yo. Tema, kombila taɔ yo.» Ndana ndana, e nye teme. ³⁵ Bomo hene be dikima diyɔ ke Lida nɛ ke Saron baka beɔɔma mbam ko, e bo yensa temo tiko ke yi Kumande Yesus.

Piyer ke womiyɛ Dorkas

³⁶ Yo ba ne wete nyari e dikima beɔɔgwe melepi me Yesus Krist ke Yope. Dino dyene nde Tabita, ke numbu Grek nde Dorkas, yite nde mburu. Nya te ba ne ngikwa budyate. A dikima nye buka bomo meyasi. ³⁷ Ke ngimo te yinori, e nye bale ne kon kwɔ gwe. Ke bo ma si weye nye ke, e bo ngebe nye ke tiko ke wete tongari ke tu kwey ke njenate. ³⁸ Lida ba ke keki Yope. Botu bete be beɔɔgwe melepi me Yesus Krist ke Yope baka wokuma nde, Piyer ke Lida, e bo tome bomo yiba kenje ke yene ngweta ne nye nde: «Tiso,

pa nje nedo ke yusu.> ³⁹ E nye teme kwa bene bo. Ke nye ma dya ké, e bo bu nye kè no ke tongari te ke kwey. E bekuso bomari hene nje lito nye ne dukwe ke numbu, tedye sendi nye budya seke seke melambo nè nyanḡwe melambo mete yi Dorkas dikima kelo ke ngimo te yi nye ba ne jon ké. ⁴⁰ Ke kɔnte, e Piyer punje bomo hene. E nye kuse meboḡ ke meneti ngweta ne Njambiyé yensa bene muḡ lepo nde: «Tabita, tema.» E muḡ bute misi. Ke nye ma bene Piyer ké, e nye kwa diyo. ⁴¹ E Piyer kenje bo biye ne nye tembidye. E Piyer jeba botu be Njambiyé nè bekuso bomari bete be ba ke njoka yan baka, kaḡe nye ndana ne jon nye bo. ⁴² Bomo be Yope hene wokuma kasi te, e budya bomo tike temo ke yi Kumande Yesus. ⁴³ Piyer nja ya budya metu ke Yope ke yi wete mbam nde Simon, mo kombila mekotu.

10

Piyer bene Korney

¹ Wete mbam nde Korney ba ke Sesare. A ba kum besoja gomay ke wete njon besoja be botu be Rom yi bo dikima jeba nde Njon te yi Itali ké. ² Korney ba ke kano Njambiyé ke jonḡwe dyene, bakidye membonḡa mene bene botu be tu dyene hene. A dikima kame buka bomo be kando Beyuden nye bo meyasi budyate. A dikima ngweta sendi ne Njambiyé metu hene.

³ Wete bekoko ke hawa yitati, e yana dya nye nda nyeno. A benma wete jaki Njambiyé ne lonḡo lonḡo ke nyiḡe tu dyene jeba nde:

«Korney!» ⁴ E nye beɲe jaki Njambiyɛ nɛ ɲoŋ, ε wɔ nɛ biye nye buɖyate. E nye nje lɛpɔ nye jaki Njambiyɛ nde: «Nan ba Baba?» E jaki yeɲsa nye nye nde: «Njambiyɛ jayma meɲgwɛta mɔ, jaye sendi wɛ kɛ mekamna mete yi wɛ kelɛ nɛ buka bomɔ kɛ. A yeti kɛ leɲsa yo na. ⁵ Ndana, tomɔ bomɔ kenje kɛ Yope kɛ jeba nɛ wɛte mbam nde Simɔn, yiɲa diɲɔ ɖyene sendi nde Piyɛr. ⁶ A yaki kɛ yasi wɛte mbam nde Simɔn, mɔ kombila mekotu, tɔ ɖyene kɛ keki maɲ.»

⁷ Kɛ jaki Njambiyɛ te ε lɛpima yasi nye nye kɔ ma kwɔ kɛ, ε Korney jeba baɲa botu be mesay beɲe yiɓa nɛ wɛte soja te ε diɲima kanɔ Njambiyɛ kɔ. Soja te ba kɛ njoka besoja bete be diɲima kelɔ mesay nye nye tu nɛ yesɔ baka. ⁸ Kɛ Korney ma si yekidye meyasi mete yi kwaɲnama hɛnɛ nye bo kɛ, ε nye nje tomɔ bo kenje Yope.

⁹ Misi pupɛ te bo kendima wuta nɛ Yope. Kɛ ɲgimɔ te yite Piyɛr bendima tosiyɔ tɔ kɛ poku bembe yesɔ yɪ kɛ ɲgwɛta nɛ Njambiyɛ. ¹⁰ Nja ba kɛ kelɔ nye, ε nye kwadɔye ɖyena. Kɛ ɲgimɔ te yi bo ba kɛ kelɔ meɖye nye nye kɛ, ε yaɲa ɖyɔ nye nda nyɛnɔ. ¹¹ A beɲma ɖyobɔ mɛ nyase, yiɲa yasi kɛ piye nje meneti nda nyaɲgwɛ gwey. Yo ba kɛ piye nda bo biyima meɓoku mete yini. ¹² Kwalo benyamɔ hɛnɛ be ɖiye kɛ to meneti nɛ benyamɔ bete be nɛ mekol yini nɛ baka be kende ɖulma nɛ mɔy nɛ benɔn be je kɛ kwey, bo hɛnɛ ba kɛ mɔyte. ¹³ E Piyɛr woke wɛte mɛn kɛ lɛpɔ nye nye nde: «Piyɛr, tɛma, wokɔ benyamɔ benɔri ɖye.» ¹⁴ Yasi wɛte, ε nye yeɲsa nde: «Ko na, Nyangwe Kumande, keto ko mi ti ɖye yiɲa yasi

te yi ne sembo kete wete yeso ho dye yiya yasi te yi mumo ti yaka dye na.» ¹⁵ Ke mennga yibate, e men lepe nye nye nde: «Yasi te yi Njambiyε ma pupudye kε, we ti njaki senε nde, yo yasi te yi ne sembo na.» ¹⁶ Yo kelnama dεte kumo mennga yitati. Ke kɔnte, e yasi yinori yokwe nedo kε dyobo.

¹⁷ Ke ngimo te yi Piyer ba ndi ne yekere ke sa to yasi te yi nye benma nda nyeno kε, yaka no, botu bete be Korney tomma baka ke dya ke numey tu. Bo sanma tu Simon de dolo. ¹⁸ E bo diye ne men ke kwey nde: «Piyer te yi bo jeba sendi nde Simon ko yaki waka?»

¹⁹ Ke ngimo te yi Piyer ba ndi ke sa to yasi te yi nye benma nda nyeno kε, e Kimo Sisij lepe nye nye nde: «Benja, bembam yitati ke diye we. ²⁰ Tema, pikwe, no kwān wune bo kine pa simta yaṅa na, keto mi tome bo.» ²¹ Ndana, e Piyer piye kε dolo bembam baka lepo nye bo nde: «Mo te yi wune diye ko, yo mi. To kendi yun ne nge?» ²² E bo yensa nde: «Yo Korney te kum besoja tome wuse. Mbam te ke kendo ne ngben ke jongwe dyene, bakidye membonga me Njambiyε. Sendi, Beyuden hene ke jeso nye. Wete jaki Njambiyε nja lepo nye nye nde, a jεbangwe we ke tu dyene, na woku yasi te yi we ta lepo nye nye kε.» ²³ E Piyer nyinje bo ke tu, nye sendi bo mbey jako. Misi pupε e nye nyinje nje kwa bene bo. Baṅa bomo ke njoka benjon ban be Yope ka tikidye nye.

²⁴ Misi pupε te e wete e bo kende dya ke Sesare. Korney bene beman bene nε kimo beso bene te yi

nye jebama baka ba ke laɗye bo. ²⁵ Ke Piyer ma wuta ne tu, na nyin ké, e Korney kè saɗgwa ne nye butuma kuse meɓɓɗ ke meneti ke mbombu wene nyeno ne nye. ²⁶ Yasi wete, e Piyer biye nye tembɗye lepo nye nye nde: «Tema, keto mi ndi sendi mumo nda we.» ²⁷ E Piyer lepina bene Korney nyine ne tu dolo nde, buɗya bomo ma si wesɗya. ²⁸ E Piyer lepe nye bo nde: «Wune duwa nde, yo mboɗga ke yi Beyuden nde, moko Beyuden ti nyina tu mo te e ti Yuden ko na. Bene nye ti kendi na. Ko beko dɗete, Njambiyɗ tedya mi nde, mi ti beɗa wete mumo nda mo te e ne sembo na, ho seɗe mumo nde, sine nye ti yaka joɗna na. ²⁹ Dete, wune jebama mi, mi nja kine pa simta yaja na. Ndana mi ke kwadɗe duwe to te yi wune jebama ne mi ké.»

³⁰ E Korney lepe nde: «Yo me muka metu yitati ndi ke kiya ngimo te yike, mi ba ke tu dɗembe ke kelo menɗweta ke hawa yitati te yi bekoko. Mi sem semo, wete mbam temnate ke mbombu wombe ne melambo wumnate ne mboɗ mboɗ. E nye lepe nye mi nde: ³¹ <Korney, Njambiyɗ jayma menɗweta mo. Sendi, a yeti ke leɗsa meyasi mete yi we nye buka bomo ké na, ³² dɗete, tomo bomo kenje Yope kè jeba ne Simoɗ te yi bo jeba sendi nde Piyer ko nje no. A yaki ke tu Simoɗ te mo kombila mekotu, tu dɗene ke keki maɗ.> ³³ E mi tome bomo nedo kè jeba ne we, we kelma kimote yi nje. Ndana wuse hene waka ke mbombu Njambiyɗ yi wokɗ meyasi hene te yi nye lepima nye we nde, lepo nye wuse ké.»

Piyer ke lepina ke tu Korney

³⁴ E Piyer nje bu lepi lepɔ nde: «Mi ke kobile duwe gbate ndana nde, bomɔ hene ndi wete ke misi me Njambiyɛ. ³⁵ Yo nde, ke moy mekando hene, mo te e kane Njambiyɛ, kendo sendi ne ngben ke jonɔwe dyene, Njambiyɛ ke kwadye nye. ³⁶ Njambiyɛ lepima yiɲa yasi kenje kando Isarayel. A lepima Kimɔ Tom kenje bo nde: Wuse yakama be ne te keto Yesus Krist, keto nye Kumande bomɔ hene. ³⁷ Wune duwa yasi te yi kwanama ke Galile ne yi nja nje kwanma ke Yuda hene ke. Yo njaki nje kelna, yite Jan ma pele kasi topuna bomɔ ke moroku. ³⁸ Wune duwa nda yi Njambiyɛ nya ne Yesus te e Nasaret Kimɔ Sisin, nye sendi nye deti ke. A dikima ke membey membey kame bomɔ, jonɔwe sendi bomɔ hene be *Kum beya mekele name baka, keto Njambiyɛ ba ke nye. ³⁹ Wuse gba botu bete be ba ke mbey te, benje meyasi hene te yi nye kelma ke Yerusalem ne ke medya mete yiri ke meneti me Beyuden ke ne misi musu. Bo ngbama nye ke kroa wo nye. ⁴⁰ Yo nye yi Njambiyɛ womiya ke metu yitati kelɔ nde, bomɔ beɲa nye. ⁴¹ Yasi wete, Njambiyɛ ti nye bomɔ hene deti nde, bo beɲa nye na. A nya ndi botu bete be nye Njambiyɛ ne nguru wene kikima toke baka. Yo wuse botu bete be sine be Yesus dyenama hɔbiye wete ke kon te yi nye womiya no ke njoka bemun ke. ⁴² E Yesus kobile lepɔ nye wuse nde, wuse pela nye bomɔ, lepɔ gbate gbate nye bo nde, yo nye yi Njambiyɛ tembidya nde, a ta pesɔ josi bomɔ hene, ko be ma gwe ko be ndi ne jon. ⁴³ Botu be punja melipi me

Njambiyε hεnε kε lεpɔ kasi nε nde, mumɔ hεnε ε ta tiko temɔ nε nyε, Njambiyε ta tiko mεbeyɔ mε mɔ te nε ηgwεtε kεto d̄ino d̄yεnε.»

Bekriten βete βe yeti Beyuden βaka

kε βy sendi Kimɔ Sisij

⁴⁴ Kε ηgimɔ te yi Piyer βɔ ndi kε lεpina dεte kέ, ε Kimɔ Sisij piyε nje kε yotu βomɔ hεnε βe βɔ kε wokɔ Kimɔ Tom te yi nyε βɔ kε lεpɔ kέ.

⁴⁵ Beyuden βete βe njɔ βenε βe Piyer hεnε βe ma tiko temɔ kε yi Kumande Yesus Krist βaka ηgbakimama yί βεηε nde, Njambiyε kε nyε Kimɔ Sisij nyε yiηa mεkandɔ sendi. ⁴⁶ Yo nde, βo wokuma βo kε lεpina nε yiηa mεnumbu lukse Njambiyε. ⁴⁷ Ε Piyer lεpε nde: «Botu βaka ma βy sendi Kimɔ Sisij nda wuse, 'βomo yakama sεηε nde, βo t̄i t̄ɔpa βo kε m̄ɔrɔku?» ⁴⁸ Ε Piyer nyε d̄eti nde, βo t̄ɔpa βo kε m̄ɔrɔku nε d̄ino Yesus Krist. Kε k̄ɔηte, ε βo ηgweta nε Piyer nde, βenε βo p̄η pa ya m̄onɔ m̄etu.

11

Piyer kε yekidyε m̄eyasi m̄ete

yi kwaηnama kέ

¹ Botu βe tomun βe Yesus n̄ε βotu βete βe ma tiko temɔ kε yεnε kε Yuda βaka wokuma nde, yiηa mεkandɔ jayma sendi mεlεpi mε Njambiyε.

² Kε Piyer ma yɔkwε d̄yɔ kε Yerusalem kέ, ε Beyuden βete βe ma tiko temɔ kε yi Kumande Yesus Krist βaka ndeyε nyε ³ lεpɔ nde: «Wε kɔ kε yi βotu βete βe t̄i p̄sina βaka kwɔ d̄yena w̄unε βo.»

⁴ Ɛ Piyer nye numbu yekidyε meyasi mete yi kwanɲama ké ne kwet kwet nye bo. ⁵ A yekidyε lɛpɔ nye bo nde: «Mi bɔ ké Yope. Kε ɲgimɔ te yi mi bɔ ké ɲgwεta ne Njambiyε ké, ε dyanɔ dɣembe dɔmbiyε, ε yaɲa dɣɔ mi nda nyenɔ. Ɛ mi bεɲε yiɲa yasi nda nyaɲgwe gwey ké piyε wule dɣoɔɔ nda bo biyima meɔoku mete yini. Ɛ yo nje teme ké mbɔmbu wombe. ⁶ Ɛ mi bεɲε nyaɲgwe gwey yinɔri ne ɲgoɲ seɲgile yo. Ɛ mi bεɲε benyamɔ bete be ne mekol yini be dɣiyε ké to meneti nè baka be dɣiyε ké mɔy likɔ nè baka be kende dɔlma ne mɔy nè benɔn bete be je ké kwey, bo hene bɔ ké mɔyte. ⁷ Kε kɔɲte, ε mi woke wete men ké lɛpɔ nye mi nde: <Piyer, tema, wokɔ benyamɔ benɔri dɣye.> ⁸ Yasi wete, ε mi yeɲsa nde: <Ko na, Nyangwe Kumande! Keto ko yiɲa yasi te yi ne sembo ho yi ne memi ti pa kè wete yesɔ ké numbu mbe na.> ⁹ Kε menɲa yiɔate, ε men wule dɣoɔɔ lɛpɔ nde: <Yasi te yi Njambiyε ma pɛsɔ nde, yo me pupunate, we ti njaki bu yo nda yasi te yi ne sembo na!> ¹⁰ Yo kelnama dɣete kumɔ menɲa yitati. Kε kɔɲte, ε yasi yinɔri hene yɔkwe kè dɣoɔɔ. ¹¹ Yaka nɔ, bomɔ yitati ké dɣɔ ké numey tɔ kome mi bɔ ya ké. Bo tomma bo wule Sesare njese ké yembe. ¹² Ɛ Kimɔ Sisɲ lɛpe nye mi nde, mi kwâɲ sine bo kine pa simta na. Bemaɲ busu yitan jɔ wete baka kɔ tikidyε mi, ε wuse dɣɔ nyiɲε tɔ Kɔrney. ¹³ Ɛ Kɔrney yekidyε nda yi nye bεɲma ne wete jaki Njambiyε temnate ké mɔy tɔ dɣene ké nye wuse, yekidyε sendi nda yi jaki Njambiyε te lɛpima nye nye nde: <Tomɔ bomɔ kenje ké Yope kè jeba ne wete

mbam nde Simɔn, yiŋa dɪno dʏene nde Piyer.
 14 A ta lɛpɔ mɛyasi mɛte yi ta jɔŋgwe we wune
 botu be tɔ dʏo hene kɛ nye we.» » 15 E Piyer
 kɛ mbɔmbu lɛpɔ nde: «Kɛ mi ma nye numbu
 kɛ lɛpi kɛ, e Kimɔ Sisiŋ piye nje ke yotu botu
 bete be bɔ ke tɔ baka, ndi nda yi Kimɔ Sisiŋ
 piya nɔ mbɔmbu nje ke yotu su bejɛke be Yesus
 kɛ. 16 E mi take lɛpi te yi Kumande Yesus lɛpima
 nde: <Jaŋ tɔpuma bomo ke mɔrɔku, ke be wune,
 Njambiyɛ ta tɔpɛ wune ke Kimɔ Sisiŋ.> » 17 Piyer
 kɔ sendi mbɔmbu lɛpɔ nde: «Njambiyɛ nya botu
 bete ndi kiya Kimɔ Sisiŋ te yi nye nya wuse ke
 ŋgimɔ te yi wuse tikima nɛ temɔ ke yi Kumande
 Yesus Krist kɛ. Dete, mi mɔ te nda, nɛ mi lɔ
 dʏambi nɛ Njambiyɛ?»

18 Kɛ botu be tomun be Yesus nɛ botu bete
 be ma tiko temɔ ke yene ke Yuda baka ma si
 wokɔ dete kɛ, e mɛtemɔ man si weye. E bo lukse
 Njambiyɛ lɛpɔ nde: «Njambiyɛ jayma gbate nde,
 yiŋa mekando yeŋsangwe sendi temɔ, nɛ bo be
 nɛ jɔŋgwe.»

Kandina jɛban dɪno Kriteŋ

19 Botu bete be wanjama keto nyanɗwe
 mɛbɔne mɛte yi bo tedya bo keto Iten kɛ kɔ kumɔ
 Fenisi, kumɔ Siprɛ nɛ Anɗiyos. Bo dikima lɛpɔ
 Kimɔ Tom nye ndi Beyuden bɛpɔ. 20 Ko dete,
 baŋa bomo ke njoka yan be bɔ botu be Siprɛ
 nɛ botu be Siren baka kɔ kumɔ ke Anɗiyos. E
 bo lɛpɛ Kimɔ Tom ke kasi Kumande Yesus nye
 Begrɛk. 21 Deti te yi Baba Mbokɔ dɪyima ke
 yotu yan, e bomo buɗyate yeŋsa temɔ tiko ke
 yi Kumande Yesus. 22 Njɔŋ botu bete be ma

tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalem baka wokuma kasi te. E bo tome Barnabas kenje ke Antiyos. ²³ Ke Barnabas ma dya mate benje nda yi Njambiyε tedya ne ngikwa ne ke, ε nye sosa kite bo hene nde, bo ken mbombu wokuna ne Nyangwe Kumande ne temo yan hene. ²⁴ Barnabas ba mo ngikwa. Kimo Sisin ba tondunate ke yotu ne. A ba sendi ke tiko temo ke yi Njambiyε. Dete, ε bomo budyate nyije ke njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. ²⁵ Ke kante, ε nye nje kwa ke ke Tars ke gosō Sol. ²⁶ Ke nye ma si dolo nye ke, ε nye bu nye ke no Antiyos. Bo kwanfya sew wete ne yim mate. Ke sew wete te, bo dikima wesidya bene njon botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus ke Antiyos baka. E bo diki tedye melēpi me Njambiyε nye budya bomo. Yo ke Antiyos yi bo kandima jeban botu bete be bengwe melēpi me Yesus Krist baka nde Krite.

²⁷ Ke ngimo te yite botu be punja melēpi me Njambiyε tamma Yerusalem ke ke Antiyos. ²⁸ E wete ke njoka yan, dino dyene nde Agabus teme. Kimo Sisin lepinama nye nye, ε nye pele nde, nyangwe kolo ta dya ke to meneti hene. E yo dya gbate ke ngimo te yi Kolod ba nyangwe kumande ke to meneti ke. ²⁹ E botu bete be bengwe melēpi me Yesus Krist baka pese nde, bo ta tomse meyasi yi kame ne benjon ban be ke Yuda baka. Mumo hene nya bengwe deti te yene. ³⁰ E bo tomse yo ne Barnabas bene Sol ke nye betomba mbanjo Njambiyε ke Yerusalem baka.

12

Bo woma Jak, nye sendi Piyer ke jɔɔ

¹ Ke pɔku metu te yite ε kumande Herod nye ɔɔ ke tedya meɔɔne nye ɔaɔa ɔomɔ ke njoka njɔɔ ɔotu ɔete ɔe ma tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesus ɔaka. ² A nya ɔeti nde, ɔo wɔku Jak te maɔ ne Jaɔ ne kafa. ³ Ke nye ma ɔeɔe nde, mekele mete kimɔte ke misi me Beyuden kɛ, ε nye nye sendi ɔeti nde, ɔo ɔiya Piyer. Yo ɔa ke ɔgimɔ jesɔ ɔyena memampa mete yi kine ɔga kete kɛ. ⁴ Ke ɔo ma si ɔiye nye ɔete kɛ, ε Herod kwanɔye nye kenje ke tɔ jɔɔ leɔɔ nde, njɔɔ ɔesɔja yini ɔiki pemɔ Piyer. Njɔɔ ɔesɔja wete ɔa ne ɔesɔja yini. Herod kwadya jɔse Piyer ke misi me ɔomɔ hene ke kɔɔ jesɔ *Paska Beyuden.

Njambiye ke punje Piyer ke jɔɔ

⁵ Dete, ɔo ɔa ke pemɔ Piyer ke tɔ jɔɔ. Yasi wete, njɔɔ ɔotu ɔete ɔe ma tikɔ temɔ ke yi Kumande Yesus ɔaka ɔikima ɔgweta ne Njambiye ɔudyaate keto ne.

⁶ Ke tu te yi ɔa nde, misi pupɛ te Herod ta jɔse Piyer kete kɛ, Piyer ɔa wotunate ne mekol sumba yiɔa. A yama ke njoka ɔesɔja yiɔa. Besanjele ɔa sendi ke pem ke numey tɔ jɔɔ. ⁷ Semɔ semɔ, ε wete jaki Baba Mbokɔ ɔya, ε mejasi pane ke moy tɔ jɔɔ. ε nye kpoke Piyer ke mbanjo jeme nye leɔɔ nde: «Tema nedɔ.» ε mekol me sumba te yi ɔo wotuma ne meɔ meɔe kɛ si sɔriye ɔalɔ ke meneti. ⁸ Ke kɔɔte, ε jaki te lepe nye nye nde: «Susula kanda yo, leɔa menakala mɔ.» ε Piyer si kelɔ ɔete. ε jaki nje leɔɔ sendi nye nye nde:

«Peto yotu yo ne lambɔ ɔfuku yo, nɔ bɛngwe mi.»
⁹ Ndana, e Piyer punde, bɛngwe nye. A ti be ke duwe nde, yasi te yi jaki ba ke kelo ke ba gbakasi na, a takima nde, yo nyeno. ¹⁰ Bo kendima kwa bosa njɔn botu be pemna yasi, kendo kwa sendi be kɔnte. E bo nje kendo kumo ke numey te yi bo kelma ne sumba ko. We kwan numey te mbete nje pundo se. Ke bo ma kumo womete ke, e numey butuna ne nguru wene ke mbombu yan, e bo punde bu wete nyaŋgwe nje. Ndana ndana, e jaki dimbiye ke misi mene. ¹¹ Diyo ke, e dyanɔ dyene yɔkwe, e nye lepe nde: «Mi ke bɛne ndana nde, yo gbakasi nde, Baba Mboko tomma jaki wene nde, a njaki jɔngwe mi soɛ ke mebo me Herod ne ke beya meyasi hene te yi Beyuden kwadya kelo ne mi ke.» ¹² Ke dyanɔ dyene ma si yɔkwe ke, e nye kwa toke nje tu Mariya te nyaŋgwe ne Jan te yi bo jeba sendi nde Mark ko. Baɛa benjɔn busu budyate ba womete ke mewesidya ke ngweta ne Njambiyɛ. ¹³ E Piyer dya dɔngwe nyaŋgwe numey, e wete nyari nde Roda e dikima kelo mesay womete ko ke lengwe to. ¹⁴ E nye woke men wete mumo duwe nde, yo men Piyer, e mesosa kwa nye. E nye yɔkwe ne soko kine bute numey na. E nye kwa ke lepo nde, Piyer ke numey tu. ¹⁵ E bo lepe nye nye nde: «'We ke kono ka ne to?» Ko beko dete, e nye kobile lepo nye bo nde, yo gbakasi. E bo lepe nde: «Yo yakanɔgwe be sisoɛ ne.» ¹⁶ Ko dete, Piyer ka ndi mbombu yi dɔngwe numey. Bo nja bute numey, e bo ngbakima yi bɛne nye. ¹⁷ E nye pepidye bo nye bo nde, bo dɛy ne sem. E

nye yekidyē nda yi Baba Mbokɔ punja nē nye kē tɔ jɔbɔ kē. E nye nje lɛpɔ nde: «Wunē kēn kē yekidyē dēte nye Jak, yekidyē sendi dēte nye bemaŋ busu bari.» Kē kɔŋte, e nye punde kwɔ kē kē wete mbey.

¹⁸ Kē misi ma pupɔ, e lɛpi bane besɔja yí duwē nē mbey te yi Piyer kɔ te kē. ¹⁹ E Herod lɛpɛ nde, bo sɔŋ nye. Yasi wete, bo sɔŋ nye kine dolo na. E Herod beŋgwe botu be pɛmna botu be jɔbɔ nē lɛpi te. Kē kɔŋte, e nye pɛsɛ nde, bo bɔŋ bo kē wo. E nye nje tɛmɛ kwɔ kē kē Yuda kē kwanɔdye budya mɛtu kē Sesare.

Sɔŋ Herod

²⁰ Herod bɔ nē nyanɔgwe ŋgambi sunɔgwe nē botu be Tir nē Sidon. E botu baka sanɔgwe mēn tɛmɛ kē beŋe nye, yite bo sima kombile ŋgin bene be wete mbam nde Blat te ajiya kumande Herod. Bo kɔ kē beŋe Herod, nē bene bo kel mbon, nē bo dɔiy nē tɛ, kɛto meyasi man hene dikima wulɛ kē mēnɛti mē kumande Herod. ²¹ Kē yesɔ te yi bo kpoma nde, bo ta sanɔgwa kete kē ma dya, e Herod lɛŋe nyanɔgwe lambɔ bekumande dɔiyɔ nɔ kē mbanjɔ lɛpina nye bomɔ. ²² E bo lɛpɛ nē mēn kē kwey nde: «Yikē yeti mēn mumɔ na, yikē mēn wete njambiyɛ!» ²³ E wete jaki Baba Mbokɔ dibe numbu nē kē kiya mbey, kɛto a tikima Njambiyɛ lukse yotu nē. E bekon nyiŋe nye kē yotu hene wo nye. ²⁴ Ndana mɛlɛpi mē Njambiyɛ kɔ ndi kɛndɔ mbombu. ²⁵ Kē Barnabas bene Sol ma si sidye mesay man kē Yerusalem kē, e bo bɔ Jan te yi bo jeba nde Mark kɔ yɔkwe nɔ kē Antiyos.

13

Kimɔ Sisiŋ ke tɔke Pol bene Barnabas

kenje ke lepina Kimɔ Tom

¹ Botu be punja meɓepi me Njambiye nɛ nyanɗwe botu be tedya meɓepi me Njambiye ɓa ke njɔŋ botu bete be tikima temɔ ke yi Kumande Yesus ke Aŋtiyos ɓaka. Yo ɓa nɛ Barnabas nɛ Simeyɔŋ te yi bo dɩkima jeɓa nde Nijer ko. Yo ɓa sendi nɛ Likiyus, mo Siren nɛ Manahɛn te yi bo dɔkwa nye bene Herod ko nje ɓu Sol. ² Wete yeso te yi bo ɓa ke kanɔ Baba Mboko kiyo medye kɛ, ε Kimɔ Sisiŋ lepe nde: «Ndana wune tɔka Barnabas bene Sol soŋe ke njoka yun, nɛ bo kel mesay mete yi mi kpoma nde, bo ta kelo kɛ.» ³ Ke kiyna medye nɛ mɛŋgweta ma siyo kɛ, ε bo kase meɓo ke yotu Barnabas bene Sol. Ke koŋte, ε bo tike bo nde, bo kwâŋ.

⁴ Kimɔ Sisiŋ tomma Barnabas bene Sol, ε bo kwâ kumɔ ke Selesi. Bo njâ teme womete nyiŋe kuka kumɔ ke wete kiringira nde Sipre. ⁵ Ke bo ma kumɔ ke Salami kɛ, ε bo lepe meɓepi me Njambiye nye bomɔ ke membanjo mewesidya me Beyuden. Jan te yi bo jeɓa nde Mark ko dɩkima kame bo.

⁶ Bo njâ sabiye kiringira hene kumɔ ke Pafos. Kumɔ mate, ε bo dole wete mo kelna meyasi me kifi, a ɓa mo Beyuden, dino dyene nde Baryesus. A ɓa mo punja meɓepi me ja. ⁷ A ɓa ke joŋna bene Sergus Polos te kum kiringira. Sergus Polos ɓa ne dyano. A tomma bomɔ kɛ jeɓa ne Barnabas bene Sol, keto a kwadya wokɔ meɓepi me Njambiye. ⁸ Yasi wete, Elimas te mo kelna

meyasi me kifi ko dikima peto Barnabas bene Sol, ma kum kiringira me nje tiko temo ke yasi te yi bo ta lero nye nye ke. Elimas, yo dino Baryesus ke numbu Grek. ⁹ Ndana, e Kimo Sisin tonde ne ngben ke yotu Sol te yi bo jeba sendi nde Pol ko. E nye bene Elimas te mo kelna meyasi me kifi ko ne ngon ¹⁰ lero nde: «We mo mesebila ne beya mekele hene! We mono *Kum beya mekele, we ke lu dyambi ne meyasi hene te yi be ne ngben! 'We ta ndulo yangila yasi te yi Baba Mboko si kpo ke ndenen? ¹¹ Benana ndana, Baba Mboko ta tedye we mebone, misi mo ta dibina. We ti bene se mejasi me yeso na kumo ke yina ngimo.» Ndana ndana, e misi mene dibina ne kpikip, e nye kande bobila yasi, sa mo te e ta biye nye ke bo tedye nye nje. ¹² Ke kum kiringira ma bene meyasi mete yi kwanama ke, e nye tike temo ke yi Kumande Yesus, keto yasi te yi bo lepima nye nye ke kasi Kumande Yesus ke lonma nye ke temo.

¹³ Pol bene benjon bene nyinma kuka ke Pafos kwa kumo ke Perge ke Pamfili. Kumo mate, e Jan li bo yokwe ne koko ke Yerusalem. ¹⁴ Pol bene Barnabas nja teme ke Perge kumo ke Antiyos ke Pisidi. Ke yeso *Saba ma dyo ke, e bo nyine ke mbanjo mewesidya me Beyuden kwa diyo metidye. ¹⁵ Ke tolna mekana me membonga me Njambiyee ne tolna mekana me botu be punja melipi me Njambiyee ma siyo ke, e botu bete be diye ne mbanjo mewesidya baka tome bomo kenje ke yi Pol bene Barnabas ke lero nye bo nde: «Wune njon, nge be nde, wune ne yina yasi te

yi wune ke kwadye lepo nye bomo yi nye ne bo menkite, wune lèpi.»

¹⁶ Ndana, ε Pol teme kaɲe bo nye bomo lepo nde: «Wune botu be kando Isarayel nè wune botu bete be kambε sendi Njambiyε baka, wune lɛngwe meto! ¹⁷ Njambiyε te ε kando Isarayel tokuma besanmbambo busu. Ε nye kele nde, bo nyêbi budyate ke ngimo te yi bo ba no ke meneti me Ejipt ké. Ε nye soɲε bo ke Ejipt ne nyanɲwe deti ne. ¹⁸ A disimama bo ke mesew nda kamoni ke moy kongor. ¹⁹ Ε nye girise mekando yitan jo yiɓa ke meneti me Kanan nje bu meneti man nye kando dyene Isarayel nde, bo nâm. Meyasi menori hene kwaɲnama ke mesew gomay yini jo kamotan. ²⁰ Ke koɲte, ε nye tembidye botu be pesina josi ke njoka yan nye bo kumo ke ngimo Samiyel te mo punja melepi me Njambiyε. ²¹ Diyo ke koɲte ké, ε besanmbambo busu kwadye be ne kumande te ε ta diyo ne bo. Ε Njambiyε tembidye Sayul te mono Kis, mo kando Benjamε nye bo. Ε nye diye ne bo yaka mesew kamoni. ²² Ke Njambiyε ma soɲε Sayul ké, ε nye nje tembidye Davit nde, a bêki kumande wan. Njambiyε lepima ke kasi Davit nde: «Mi Njambiyε tokuma Davit te mono Isay, temo mbe biyima nye. A ta kelo meyasi hene te yi mi kwadye ké.» ²³ Yo ke kando Davit yi Njambiyε nya Isarayel Mo te ε ta joɲgwe bo nda yi nye kpoma ké. Mo te, yo Yesus. ²⁴ Piɲo te yi Yesus ti pa nje na, Jan dikima pele kasi topuna bomo ke moroku nye kando Isarayel hene nde, bo yɛnsanɲwe temo, né bo topi bo ke moroku. ²⁵ Ke

ngimɔ te yi mesay me Jan ɓa ke kè ke siynate ké, a ɗikima leɓɔ nye bomɔ nde: <Wune táka nde, mi nda? Mi yeti mɔ te yi wune ladɣe kɔ na. Wune dúkwɛ nde, a ta nje ke kɔŋ mbe. Mi tí yaka wunje kɔl menakala ke kol ne na.> ²⁶ Wune njɔŋ, wune benday be Abaraham nè wune botu bete be yeti Beyuden ɓaka, Kimɔ Tom te yi Njambiye njesa nde, a ta jonɣwe bomɔ ké, a njésikwe tom te keto su. ²⁷ Keto, botu be Yerusalem nè bekum ɓan tí duwe nde, Yesus ɓa mɔ te ε ta jonɣwe bo na. Bo tí be sendi ke wokɔ to mɛlepi mete yi bomɔ ɗikima tɔlɔ ke mɛkana me botu be punja mɛlepi me Njambiye metu hene ke yeso *Saba ké na. Bo pesima nde, Yesus sɔngwanɣwe ne mɛɓɔne. Dete, bo kelma yasi te yi mɛlepi mete lepima ké. ²⁸ Ko ɓekɔ nde, bo tí be ne to lepi te yi wo ne nye, bo lepima nye Pilat nde, a wɔku nye. ²⁹ Ke bo ma si kelɔ yasi hene te yi ɓa ketinate ke mɛkana me Njambiye ke kasi ne ké, ε bo pidɣe muŋ ne ke kroa ɓy kè pumbɔ. ³⁰ Ko ɗete, Njambiye womiya nye soŋe ke njoka bemuŋ. ³¹ Botu bete be wulma Galile bene be Yesus nje ke Yerusalem ɓaka ɓɛŋma nye metu ɓudɣate ke kɔŋ womiya ne. Botu bete be ɓa kete ɓɛŋe meyasi mete yi kwanɣama ké ke leɓɔ yo ndana ne ngbak ngbak nye botu be kandɔ Isarayɛl. ³² Wuse ne nguru wusu ke nje leɓɔ Kimɔ Tom te nye wune nde, yasi te yi Njambiye kpoma nye ɓesaŋmbambo ɓusu ké, ³³ a ma si tonje yo nye wuse benday ɓan ke ngimɔ te yi nye womiya ne Yesus nda yi yo ketinate ke mɛkana me Njambiye ke Besom yiɓa nde: <We mɔnmbɛ, kande ndana mi me soŋɣwe.>

³⁴ Njambiye kandima si lepɔ nde, a ta womiye Yesus soɲe ke njoka bemuɲ, dete ko a tí bo na. Njambiye lepima kasi te nde: <Mi ta nye wune kpasa mekombila mete yi mi kpoma nye Davit ké. Bomo bêki ne bibina temɔ nde, mekombila mete ta beɲna gbate.> ³⁵ Njambiye ke lepɔ sendi ke wete mbey ke moy mekana mene nde: <We tí jaye nde, muɲ kimɔ mɔ mesay wɔ bôku ke moy meneti na.> ³⁶ Yasi wete, ke Davit ma si kelo mesay ke ngimo te yene beɲgwe yasi te yi Njambiye kombila ké, e nye nje gwe. E bo pumbe nye nda yi bo pumbuma sendi ne besaɲmbambo ké. E muɲ ne bo ke moy meneti. ³⁷ Ndi nde, yoko yi Njambiye womiya nye ko tí bo ne na. ³⁸ Dete, wune njoɲ, wune dúkwe nde, yo ke dino dyene yi bo lepe nye wune nde, Njambiye ta tiko mebeyɔ mun ne ngwete. ³⁹ Yo sendi ke dino dyene, mumɔ te e tike temɔ ne nye, Njambiye ke pɛso nde, mɔ te me ne ngben ke mbombu wene. Yo yasi te yi membonga mete yi Moyisi ketima tí be ne deti te yi kelo na. ⁴⁰ Dete, wune diy ne soso, ma wune me nje saɲgwa ne meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké. Bo lepima nde: ⁴¹ <Wune botu be yeliya, wune bêɲa, wune ngbâkimangwe budyate kwa yambile, keto mi ta kelo yiɲa mekele ke ngimo te yun, ko bo lêpi yo nye wune, wune tí jaye na.> »

⁴² Ke Pol bene Barnabas ma pundo ke moy mbanjo mewesidya ké, e bomo ngweta ne bo nde, bo kâlangwe nje ke yeso *Saba te e konɲe, nje lepina sendi ke kiya to lepi te. ⁴³ Ke mewesidya ma siyo ké, e budya Beyuden nè

baŋa gbela bomɔ budyate be nja nyiŋe mison Beyuden baka beŋgwe Pol bene Barnabas. E Pol bene Barnabas nye mesimɔ bene bo kite bo nde, bo kên mbombu tikɔ temɔ nde, Njambiye ne ŋgikwa.

⁴⁴ Ke yesɔ Saba te e kɔŋte ma dya ké, e sulo botu be Anŋiyos wesidya nje woko melepi me Njambiye. ⁴⁵ Ke Beyuden ma beŋe nyangwe ŋgil dte ké, e bo kele beya temɔ, biye meso ne Pol ke yasi te yi nye dikima lepɔ ké toyɛ sendi nye. ⁴⁶ E Pol bene Barnabas lepɛ misi ne misi nye bo nde: «Yo ba nde, wuse kânda lepɔ melepi me Njambiye nye wune. Yasi wete, nda yi wune seŋma yo, pesɔ sendi jɔsi yun ne ŋguru wun nde, wune ti yaka be ne jɔngwe te yi kpo ne kpo na, ndana wuse ke tumɔ kɔŋ ne wune kè ke yi botu bete be yeti Beyuden baka, ⁴⁷ keto Baba Mboko lepima nye wuse nde: <Mi tembidyawa we nda mejasi ke mekandɔ me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka, né we jɔngwe bomɔ kumɔ ke njena meneti.> » ⁴⁸ Ke botu bete be yeti Beyuden baka ma woko melepi menɔri ké, e bo be ne mesosa lepɔ nde, melepi me Baba Mboko kimɔte budyate. Bomɔ hene te yi Njambiye kpoma nde, bo ta be ne jɔngwe te yi kpo ne kpo baka yeŋsama temɔ tikɔ ke yi Kumande Yesu. ⁴⁹ Kimɔ Tom Kumande Yesu ka kendɔ mbombu ke meneti mete hene. ⁵⁰ Yasi wete, e Beyuden dese to boma bete be ba ne kusuku be dikima beŋgwe melepi me Njambiye baka nè nyangwe botu be dya sunɔgwe ne Pol bene Barnabas. E bo tedye bo mebone dudyɛ bo ke dya dyan. ⁵¹ E Pol

benε Barnabas kute mekol man soŋe ηgbutu dya te yi tedye bo nde, bo yeti ne mesosa ne bo na. E bo nje kwā kè ke Ikɔn. ⁵² Yasi wete, jonja botu bete be njā beŋgwe meɓe pi me Yesus Krist ke Anɓiyos baka bā yan ne nyanɓgwe mesosa. Sendi, Kimɔ Sisiη bā tondunate ke yotu yan.

14

Pol bene Barnabas ke lepɔ

Kimɔ Tom ke Ikɔn

¹ Pol bene Barnabas dyanma ke Ikɔn, ε meyasi kwanɓa nda yi yo kwanɓama ke medya mete yiri ké. E bo hene yiba nyiηe ke mbanjo mewesidya me Beyuden lepina nye bomɔ. E lepɔ yan kele nde, budya Beyuden ne budya Begrek ŋiki temɔ ke yi Kumande Yesus. ² Yasi wete, ε Beyuden bete be seηma kine tiko temɔ ke yi Kumande Yesus baka dεse to botu bete be yeti Beyuden baka kelɔ nde, bo bēki ne beya metake sunɓgwe ne njoη botu bete be tikima temɔ ke yi Kumande Yesus baka. ³ Dete, ε Pol bene Barnabas kwanɓye budya metu ke Ikɔn. Bo dikiima lepina kine gwe wɔ bomɔ na, tiko temɔ ke yi Kumande Yesus. Kumande Yesus dikiima nye bo deti te yi kelɔ meyekambiyε ne nyanɓgwe meyasi yí tedye nde, Kimɔ Tom te yi bo lepε ke kasi ηgikwa ne ké, gbakasi. ⁴ E botu be dya baka ke menɓabiye yiba, baηa ke koη Beyuden, baηa ke koη botu be tomun be Yesus. ⁵ Botu bete be yeti Beyuden baka ne Beyuden ne ηguru wan bene bekum ban komsama, né bo kè tedye Pol bene Barnabas meɓone, lɔ bo sendi ne metari

wo. ⁶ Kε Pol βene Barnabas ma woko kasi te kέ, ε bo mbombila kwα kε diyο ke Lister nε Derbe nε ke poku te yite ke Likawoni. ⁷ Kumο mate, ε bo lepe Kimο Tom nye bomο.

Pol βene Barnabas ke Lister

⁸ Wεte mο kosu βα ke Lister, mekol mene ma jemε. Bo jama ndi nye dete, a ti kendε ko wεte yeso na. ⁹ Mbam ko βα ke woko yasi te yi Pol βα ke lepο kέ. Ε Pol βeηe nye ne ηγοη duwe nde, mbam te βα ke tikο temο nde, kosu ne yakama siyο. ¹⁰ Ε Pol lepe ne men ke kwey nye nye nde: «Tema, diyο ke kwey ne ηgbeη ne mekol mο.» Ε mbam do teme kendο. ¹¹ Kε ηgil botu βete βe βα womete βaka ma βeηe yasi te yi Pol kelma kέ, ε bo lepe ne men ke kwey ne numbu Likawoni nde: «Baηa βenjambiyε ma yeηsa yotu nda bomο nje nο ke yusu.» ¹² Bo loma Barnabas nde Seyus,*f1* nje lo Pol nde Ηermes,*f1* keto yo ndi nye dikima lepina ke njoka yan yiba. ¹³ Mbanjo mbaηa njambiyε te yi bo jeba nde Seyus ko βα ke numbu dya. Ε mο te ε βα ne mesay me nyena sadaka nye njambiyε te ko kwα ke βy bebam nday nje nο. Bo jakima njam mejeti lenje bebam benday βete. Ε nye βy bo kε nο ke menumey me ndoko te yi lite dya kέ. A kwadya wo bo kelο ne sadaka nye Pol βene Barnabas. Ngil bomο βα sendi ne yesidyε kelnate dete. ¹⁴ Kε Barnabas βene Pol te botu βe tomun βe Yesus ma woko kasi te kέ, ε bo nyale melambo ke yotu sedye nedo kε ke moy ηgil bomο kembidyα lepο nde: ¹⁵ «Wune njοη, keto ηge yi wune kele meyasi mete yinori kέ? Wuse

ndi gbela bomɔ sendi nda wunɛ. Wusɛ njáki nje lɛpɔ Kimɔ Tom Yesus nyɛ wunɛ yí kite wunɛ nde, wunɛ yênsangwɛ temɔ tikɔ lem ðenjambiyɛ betɛ kanɔ Njambiyɛ te ɛ nɛ jon kɔ. Yo nyɛ kuse ðyobɔ nɛ mɛnɛti nɛ maɲ nɛ mɛyasi hɛnɛ te yi ðiyɛ kɛ mɔyɛ kɛ. ¹⁶ Njombu yaɲa kɛ mɛtu mɛ njimɛ Njambiyɛ te tikima mɛkandɔ mɛ bomɔ hɛnɛ nde, bo kɛl mɛyasi nda yi bo kwadɔyɛ. ¹⁷ Ko ðɛkɔ ðɛte, mɛɲgimɔ hɛnɛ, a tĩ sɔɔyɛ yotu na. A kɔ mbombu tɛɔyɛ gbate nde, a nɛ ɲgikwa, keto a kɛ nɔɔyɛ mbiyɔ njɛsɛ wunɛ wulɛ ðyobɔ, nyɛ wunɛ nyambi yaka nɛ mɛɲgimɔ. A kɛ nyɛ wunɛ nyɛɲgwɛ, tonjɛ mɛsosa kɛ temɔ yun.» ¹⁸ Ko ðɛkɔ nde, Pol ðɛnɛ Barnabas lɛpinama ðɛte, bo wɔnduma ðiriki yí pɛtɔ nɛ bomɔ nde, bo tĩ kel sadaka nyɛ bo na.

¹⁹ Ndana, ɛ Beyuden tɛmɛ wulɛ Anɲiyos nɛ lɛkɔn lɛpina nyɛ ɲgil bomɔ. ɛ bomɔ yɛnsa ðiyɔ kɛ kɔɲ yan lɔ Pol nɛ mɛtari, nɛ bo wo nyɛ. Kɛ kɔɲte, ɛ bo ðalɛ nyɛ sɔɲɛ kɛ mɔy ðya take nde, a ma gwe. ²⁰ Yasi wɛtɛ, kɛ botu ðɛte ðɛ ðɛɲgwɛ mɛlɛpi mɛ Kumande Yesus Krist ðaka ma wesidɔya lito nyɛ kɛ, ɛ nyɛ tɛmɛ yɔkwɛ nyiɲɛ sendi kɛ mɔy ðya. Misi pupɛ ɛ ðɛnɛ Barnabas tɛmɛ kwɔ kɛ kɛ Derbɛ.

Pol ðɛnɛ Barnabas kɛ yɔkwɛ

kɛ Anɲiyos kɛ Siri

²¹ Bo lɛpima Kimɔ Tom mate kelɔ nde, ðudɔya bomɔ ðɛki botu ðɛte ðɛ ðɛɲgwɛ mɛlɛpi mɛ Yesus Krist. Kɛ kɔɲte, ɛ bo nje yɔkwɛ nɛ kɔkɔ kɛ kɛ Lister nɛ lɛkɔn nɛ Anɲiyos. ²² Bo kɔ mbombu nyɛ ðɛti nyɛ botu ðɛte ðɛ ðɛɲgwɛ mɛlɛpi mɛ Yesus

Krist baka, kite bo nde, bo k el tinj te yi tiko temo ke yene. Bo lepima sendi nye bo nde: «Yi nyine no ke *Kando Njambiy , wuse ta pa sangwa ne budya mebone.»

²³ Bo dikima nye banja bomo diyo betomba mbanjo Njambiy  ke njoka menjon me bomo hene be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Ke kon tembidya yan, bo dikima kiyon medye ngweta ne Njambiy  nje diy  Kumande mo te e botu bete tikima temo ke yene kon de, a b akidya bo. ²⁴ Pol bene Barnabas nja kwa ne Pisidi kumo ke Pamfli. ²⁵ Bo ka mbombu lepo Kimon Tom ke Perg  nje kwa kumo Atali. ²⁶ Bo nja teme womete nyine kuka kendo kumo Antiyos, ke mbey kome bomo kandima si diy  Njambiy  keto yan de, a ny ki bo mekombila ke mesay mete yi bo siyma si tonje ndana ke.

²⁷ Ke bo ma dya ke Antiyos ke, e bo jeba njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka, yekidye meyasi hene te yi Njambiy  nya bo deti de, bo k el ke. Bo yekidya sendi nda yi Njambiy  futuma nje nye yina mekando, ne bo sendi tiki temo ke yi Kumande Yesus. ²⁸ Bo yama monon metu womete ke Antiyos bene botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka.

15

Yasi te yi njon bekriten be

Yerusalem pesima ke

¹ Banja bomon wulma Yuda ke ke Antiyos ke tedye yina yasi dele nye botu bete be ma tiko

temo ke yi Kumande Yesus baka. Bo lepima nye bo nde: «Ige wune ti pesina benjwe mbonja te yi Moyisi nya ke, wune ti yaka be ne jongwe na.» ² E Pol bene Barnabas nye meso beyate bene bo lombidya keto te. E botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka prese nde, ne Pol ne Barnabas ne bana benjon ban ta ke Yerusalem ke bene botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambye, ne bo nembilepi te. ³ Ke kante, e botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka ke tikiye bo ke nje, e bo ke ne kendi yan mbombu kwa ne Fenisi ne Samari yekiye nda yi botu bete be yeti Beyuden yensama temo ke. E botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke medya mete baka woke nyangwe mesosa. ⁴ Ke bo ma dya ke Yerusalem ke, e njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka ne botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambye bu bo ne mesosa. E bo yekiye meyasi hene te yi Njambye nya bo deti nde, bo kel ke. ⁵ Ko beko dete, e bana bomo ke njoka botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus be ba ke njon *Befaris e baka teme lepo nde: «Bo pesi botu bete be yeti Beyuden be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka, lepo sendi nye bo nde, bo benjwe mbonja mete yi Moyisi ketima ke.»

⁶ E botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambye nembilepi te. ⁷ E bo lepina biye meso budyate. Ke kante, e Piyer teme lepo nye bo nde: «Wune njon, wune duwa nde, Njambye kikima toke mi ke njoka yun, ne mi lepi Kimo

Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka, né bo tiki temo ke yi Kumande Yesus. ⁸ Njambiyé te ε duwé metemo me bomo kimote ko tedya nde, a jayma bo, nye bo Kimó Sisiñ nda yi nye nya wuse sendi ké. ⁹ Njambiyé tĩ nembé njoka su sine bo na. A pupudya metemo man, keto bo tikima temo ke yi Kumande Yesus. ¹⁰ Keto nge yi wuné kwadyé boibile Njambiyé ndana yí sobidyé nyanḡwe mapi nye botu bete be beḡwe melépi mé Yesus Krist baka? Mapi te, sine besanbambó busu sudya yo. ¹¹ Yasi wete, wuse ke tiko temo nde, wuse ta be ne jonḡwe, keto Kumande Yesus ne ḡikwa. Bo sendi ta be ne jonḡwe keto te.»

¹² Ndana, ε bomo hene be wesidyama baka diye ne sem yí woko nda yi Barnabas bene Pol ba ke yekidyé kasi meyekambiyé nè nyanḡwe meyasi hene te yi Njambiyé nya bo deti nde, bo kél ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

¹³ Ke bo ma si lepina ké, ε Jak by lepi lepo nde: «Wuné njon, wuné lēḡwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ké. ¹⁴ Simón yekidya nda yi Njambiyé kikima tedye ḡikwa nye yiḡa mekando yí tóke baḡa bomo ke njoka yan be ta be botu bene. ¹⁵ Mekele mete ke yaka ne melépi mete yi botu be punja melépi mé Njambiyé lepima ké. Keto yo ketinate ke mekana mé Njambiyé nde: ¹⁶ «Baba Mboko ke lepo nde: Ke kōḡte, mi ta yokwe ne koko nje. Mi ta tembidye moy ty Davit yi ma balo ké. Mi ta tembidye boru yasi te. ¹⁷ Dete, bukwe bomo te baka hene nè mekando hene te yi mi kwadyé nde, bo béki botu bembé baka ta

sà nje Baba Mbokò. ¹⁸ Baba Mbokò te ε kikima tedye meyasi mete kò lèpe dète.»

¹⁹ «Kε yembe, mi kε kombile βεηε nde, wuse t̃i njangwe botu βete βe yeti Beyuden βe yeηsa temò tiko kε yi Njambiyε βaka na. ²⁰ Yasi wete, wuse k̃eti mekana kenje βo nde, βo t̃i βoba d̃ye menjay mete yi βo kelma ne sadaka nye βaηa βenjambiyε na, keto yo kε kelò nde, mumò β̃eki ne sembo. Diyò mbam βene nyari t̃i βeηnangwe kine nde, βo β̃eki kε gwaki na. Bo t̃i d̃yaki nyamò te ε gwe gbòηgi ho d̃ye mekiyò me nyamò na. ²¹ Keto kande ne βetomba kε med̃ya hene βomò kε pele yo wule kε mekana me memβoñga mete yi Mòyisi ketima ké. Bo kε t̃olò sendi yo yesò *Saba hene kε membanjò mewesid̃ya me Beyuden.»

²² Ndana, ε botu βe tomun βe Yesus nè βetomba mbanjò Njambiyε nè njòη botu te βe tikima temò kε yi Kumande Yesus βaka βeηε kimote yí t̃oke βaηa βomò kε njoka yan, tomò βo βene βe Pol ne Barnabas kenje Añtiyos. Bo tokuma Yude te yi βo jeβa nde Barsabas kò, t̃oke sendi Silas. Bo hene yiβa βa nda βetokondo kε njoka te βari. ²³ Ε βo βy mekana nye βo. Bo ketima kε mòy mekana mete nde: «Wune βemaη busu βe yiηa mekandò βe d̃iyε kε Añtiyos, kε Siri nè kε Silisi βaka, wuse botu βe tomun βe Yesus nè βetomba mbanjò Njambiyε nè βemaη busu, wuse kε nyenò wune. ²⁴ Wuse wokuma nde, βaηa βomò kε njoka su temma woñga k̃e njangwe wune ne m̃lepi man, kelò nde, temò yun k̃ud̃yukwe. Wuse t̃i lèpe yiηa yaηa d̃ete nye

bo na. ²⁵ Wuse hene ba ngin wete, e wuse bene kimote yi tãke baña bomõ ke njoka su, tomõ bo kenje wune bene benjon busu Pol nè Barnabas, son temõ su. ²⁶ Bomõ baka yiba ba nedõ te yi dyanḡwe jonḡwe dyan keto dino Kumande wusu Yesus Krist. ²⁷ Yo dete yi wuse ke tomõ Yude bene Silas, nè bo kè lepi kiya melepi mete ne numbu yan nye wune. ²⁸ Keto Kimõ Sisiḡ nè wuse sendi benma nde, yo yeti kimote nde, wuse sõbidya wune yiña dõtina memapi te yi tí kame wune ké na. Yasi wete, wune bâkidya ndi nde, ²⁹ wune fi boba dye menjay mete yi bo kelma ne sadaka nye baña benjamiye ké na. Wune fi dyaki mekiyo me nyamõ ho dye nyamõ te e gwe gbõḡgi kõ na. Diyo mbam bene nyari fi benḡḡwe kine nde, bo bêki ke gwaki na. Yo kimote nde, wune fi kel meyasi mete na. He sanḡwa!>

³⁰ Ndana, e botu bete yi bo tøkuma baka jana ne njõḡ botu bete be ma tiko temõ ke yi Kumande Yesus baka tãke kendi kè Anḡiyos. Kumõ mate, e bo wesidye bomõ nye bo mekana. ³¹ Ke bo ma si tãlo mekana mete ké, e bomõ be ne mesosa keto kimõ melepi mete yi bo lepima nye bo ke moyte ké. ³² Yude bene Silas ba sendi botu be punja melepi me Njamiye. E bo lepina budyate kite bo nye bo deti. ³³ Bo yama monõ metu mate, e benjon ban be mate jana ne bo lepõ nde, bo kèn ne te. E bo yõkwe sunḡwe botu bete be tomma bo baka. [³⁴ Yasi wete, e Silas pese nde, a ta tika ne mate.] ³⁵ E Pol bene Barnabas tika ke Anḡiyos. Bo dikima tedye bomõ melepi me Njamiye, lepõ sendi Kimõ Tom Kumande Yesus

benε baŋa buɖya ɓomɔ.

Pol benε Barnabas ke baka

³⁶ Mɔnɔ metu kwanjma ke kɔŋte, ε Pol lepε nye Barnabas nde: «Wuse yôkwe ne kɔkɔ kè beŋe jɔŋgwe benjɔŋ ɓusu ke meɖya hene te yi wuse lepima Kimɔ Tom Kumande Yesus keɛte ké.»

³⁷ Barnabas kwadya nde, ɓo ɓôŋ Jaŋ te yi ɓo jeba sendi nde Mark kɔ kè nɔ. ³⁸ Yasi wete, Pol tĩ jaye nde, benε ɓo kên na, keɛto Jaŋ ma léŋ ɓo ke meneti me Pamfili kine kè kame ɓo ke mesay man na. ³⁹ Yo njɔ kwɔ ne nyanjgwe melombo, ε ɓo baka. ε Barnabas ɓu Mark nyiŋe ne kuka kwɔ kè Sipre. ⁴⁰ ε Pol tɔke ne Silas.

Ke benjɔŋ ɓan ma si diye Kumande Yesus nde, a nyêki Pol mekombila ké, ε nye kwɔ benε Silas.

⁴¹ ɓo kwanjma ne Siri, kwɔ sendi ne Silisi yí nye ɖeti nye njɔŋ ɓotu ɓete ɓe tikima temɔ ke yi Yesus Krist baka.

16

Timote ke nyiŋe njɔŋ Pol benε Silas

¹ Pol njɔ kwɔ sendi kè ke Derbe tonjidya kumɔ Lister. Wete mɔ te ε beŋgwe melɛpi me Yesus Krist kɔ ɓɔ mate, ɖinɔ dyene nde Timote. Nyanjgwe wene ɓɔ ŋɔɔndu Beyuden, a ɓɔ ke beŋgwe Kimɔ Tom Yesus. Saŋgwe wene ɓɔ mɔ Begrek. ² Njɔŋ ɓotu ɓete ɓe tikima temɔ ke yi Yesus Krist ke Lister nè ke Ikɔn baka ɓɔ ke jaye jɔŋgwe Timote. ³ Pol kwadya kwɔ benε nye, ɖete ε nye ɓu nye pɛsɔ, keɛto Beyuden ɓete ɓe ɓɔ ke pɔku te yite baka duwɔ hene nde, saŋgwe ne Timote ɓɔ mɔ Begrek. ⁴ Ke meɖya mete yi ɓo

kwanma kete ké, bo d̄ikima pele nye botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka nde, bo b̄akidya membonga mete yi botu be tomun be Yesus n̄e betomba mbanjo Njambiyε be d̄iyε ke Yerusalem nya ké. ⁵ Ndana menjon me botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka b̄a ke tiko temo ne ngbik ke yene. Bom̄o b̄a ke buyo metu hene ke njon yan.

Kim̄o Sisiŋ ke tom̄o Pol kenje

ke Maseduwan

⁶ Bo nj̄a kw̄a ne Friji, kw̄a sendi ne Galasi, keto Kim̄o Sisiŋ tedya bo nde, bo t̄i lep̄i Kim̄o Tom ke Asi na. ⁷ Ke bo ma kum̄o ke keki Misi ké, ε bo diy k̄e ke Bitini. Yasi wete, ε Sisiŋ Yesus seŋe nde, bo t̄i ken na. ⁸ Dete, ε bo nje kw̄a ne Misi kum̄o ke Turuwas. ⁹ Ne tu ε Pol beŋe nda nyeno nde, wete m̄o Maseduwan punduma ke to ne ngweta ne nye lep̄o nde: «Inja ke Maseduwan nje kame wuse.» ¹⁰ Ke k̄on nyeno Pol yin̄ori, ε wuse*f1* s̄a nje te yi k̄e ned̄o ke Maseduwan, keto wuse duw̄a nde, yo Njambiyε jeba wuse nde, wuse k̄en lep̄o Kim̄o Tom mate.

Lidiya ke tiko temo ke yi

Kumande Yesus

¹¹ Dete, ε wuse nyiŋe kuka ke Turuwas b̄u nje ne ngben̄ ȳi k̄e ke Samotras. Misi pupε ε wuse kume ke Neyapolis. ¹² Ke kon̄te, ε wuse nje kw̄a mate kum̄o ke wete d̄ya nde Filipi. Medya hene ke men̄eti me Maseduwan w̄okunangwe ne Filipi. Botu be d̄ya te w̄ula Rom nje n̄o. Wuse yama mon̄o metu womete. ¹³ Ke yeso *Saba ma

dya, ε wuse dufe ke moy dya kè ke gon wete duku, keto wuse ba ke take nde, yiya mbey kome bomo diki ngweta ne Njambiyε ké yakanɔwe be mate. Kumɔ mate, ε wuse kwɔ dɔyo metidyε. E wuse lepina nye boma bete be wesidyama womete baka.

¹⁴ Wete nyari nde Lidiya, ngondu Tiyatir ba ke njokate. A ba mo dyanɔwa kpasa to tena melambo. A dikima kanɔ sendi Njambiyε. A dikima lenɔwe to ke lepi te yi wuse ba ke lepo ké. Baba Mboko kelma mesay ke temo ne, na woku yasi te yi Pol dikima lepo ké kimote. ¹⁵ Wuse topuma nye ke moroku bene botu be tu dyene. Ke kɔnte, ε nye ngweta ne wuse lepo nde: «Ige be nde, wune benma gbate nde, mi ke tiko temo ke yi Kumande Yesus, wune nyina tu dyembe dɔyo te.» E nye jeliye wuse nde, wuse jaya.

Pol bene Silas ke jobo ke Filipi

¹⁶ Wete yeso wuse ba ke kè ke mbey kome bomo dikima wesidya ngweta ne Njambiyε ké. E wuse sanɔwa ne wete nyari ke nje. Nya te ba bala. A ba ne wete beya sisin ke yotu yi dikima tedye nye meyasi mete yi ta kwanɔna ké. Dete, botu bete be dikima dɔyo ne nye baka dikima sombo budya moni. ¹⁷ Nya ko kandima benɔwa su sine be Pol diki lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka, yo botu be mesay be Njambiyε te ε kwanma meyasi hene ke kwey ko. Bo ke tedye wune nje te yi Njambiyε yakama jonɔwe ne wune ké.» ¹⁸ A kelma dete budya metu. E Pol woke ngambi budyate. E nye yenɔa benɔ njime lepo nye beya sisin te nde: «Ne dino Yesus Krist,

mi ke lepo nye we nde: Pundo duwe ke yotu nya ko.» E beya sisinj punde ke yotu ne ndi ke kiya ngimo te.

¹⁹ Ke botu bete be ba ne nya ko ma beje nde, bibina temo te yi bo ba no ke nje sombuna moni yan ma difina ke, e bo biye Pol bene Silas kpatile bo kumo no ke bembe se ke misi me bekum. ²⁰ E bo bu bo ke no ke yi botu be pesina melipi lepo nde: «Botu baka Beyuden, bo ke pota dya dyusu. ²¹ Bo ke tedye sendi mekele mete yi mambonga musu kidye ke. Wuse yeti ne deti te yi jaye yo ho bejewe yo na, keto wuse su botu be Rom.» ²² E ngil botu bete be wesidyama womete baka nje yensa lu dyambi ne Pol bene Silas. E botu be pesina melipi lepe nde, bo siki sore mekando ke yotu yan, nye sendi bomo deti nde, bo njuru bo ne njambala. ²³ Ke bo ma si njuro bo budyate dete ke, e bo nje bu bo kenje ke tu jobo. E bo lepe nye mo bakidya bejobo nde, a pem bo kimote. ²⁴ Ke mo bakidya bejobo ma woko dete ke, e nye bu bo ke difo ke wete mono tongari ke njena tu jobo nye mepoka ke mekol man.

Mo bakidya bejobo ke yensa temo

tiko ke yi Kumande Yesus

²⁵ Yi ke no bembe tu Pol bene Silas dikima ngweta ne Njambiyе jembina yi lukse ne nye. Botu be jobo te bari dikima lengwe meto woko. ²⁶ Semo semo, e meneti ngwangwa budyate. E tu jobo ngbokisa ne dimbi kumo nji. E menumey me tu jobo hene si butuna ndi nga wete. E meyasi mete yi bo wotuma ne bejobo hene ke

si pamiye. ²⁷ Ke mɔ bakidya bejɔɔ ma jemiye beɲe menumeɲ nyase ké, ε nye sute kafa ne, na wo ne yotu ne, keto a takima nde, bejɔɔ ma bɔmbɔ. ²⁸ Yasi wete, ε Pol lepe ne men ke kwey nde: «We tɪ woku yotu na, wuse hene waka.» ²⁹ E mɔ bakidya bejɔɔ diye dɪte, ε nye nyiɲe beke beke ke mɔy tɪ balɔ ne menɲwanɲwa ke mekol me Pol bene Silas. ³⁰ E nye bɪ bo kɛ nɔ sɛ diye bo nde: «Wune bebaba, mi kɛl nan, né mi be ne jɔɲɲwe te yi kpo ne kpo?» ³¹ E bo yeɲsa nde: «Tiko temɔ ke yi Kumande Yesus, dɛte we ta be ne jɔɲɲwe kande we ne ɲguru wɔ kumɔ botu be tɪ dɪɔ.» ³² E bo lepe kasi Kumande Yesus nye nye bene bomo hene be bɔ ke mɔy tɪ dyene baka. ³³ E nye bɪ bo weye mepeɲ man ndi ke kiya ɲgimɔ te ne tu. Ndana ndana, ε bo tɔpe mɔ bakidya bejɔɔ kɔ bene botu be tɪ dyene hene ke mɔrɔku. ³⁴ Ke kɔɲte, ε nye bɪ Pol bene Silas kɛ nɔ ke tɪ dyene kɛ nye bo medye. A bɔ ne mesosa budyate bene botu be tɪ dyene hene, keto a tikima temɔ ke yi Njambiyɛ.

Botu be pesina jɔsi ke soɲe bɔ ne

Pol bene Silas

³⁵ Ke misi ma pupɔ ké, ε botu be pesina melepi tome botu be mesay ban leɔ kenje mɔ bakidya bejɔɔ nde, a sɔɲa bɔ ne Pol bene Silas. ³⁶ E nye nje leɔ tom te nye Pol nde: «Botu be pesina melepi njesa men nde, mi sɔɲa bɔ ne wune. Dete, ndana wune pɪndu kwɔ ne te.» ³⁷ Yasi wete, ε Pol lepe nye botu be tomun bete nde: «Wuse me ne dɪɔ botu be Rom, ko beko dɛte,

bo nya deti nde, bo njûru wuse ne njambala ke misi me bomo kine pa duwe to lepi na, kwanɔye wuse kenje ke jobo. Ndana bo ke kwadye punje wuse ke so. Ko yaɔa ti kelna dete na. Bo ne nguru wan njâki soɔe bo ne wuse.» ³⁸ Botu bete yi bo tomma baka yokwa kè lepo dete nye botu be pesina melɛpi. Ke bo ma woko nde, Pol bene Silas me ne dɛyo botu be Rom ké, e bo gwe wo budɔyate, ³⁹ e bo teme kè ngweta ne bo. E bo punje bo soɔe bo ne bo, ngweta sendi ne bo nde, bo kwân jise ke moy dya. ⁴⁰ Ke Pol bene Silas ma pundo ke tu jobo ké, e bo kwa kè ke yi Lidiya. Bo benma benjon ban mate. E Pol bene Silas kite bo. Ke konɛ, e bo nje kwa.

17

Pol bene Silas ke Tesalonik nè Bere

¹ Pol bene Silas kwanma ne Anɔipolis, kwa sendi ne Apoloni nje kumo ke Tesalonik. Beyuden ba ne mbanjo mewesidya mate. ² E Pol nyiɔe ke mbanjo mewesidya ke meyeso me *Saba yitati nda yi nye dikima kelo ké. Bene bomo lepinama ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé ké, ³ nembɛ tedye nye bo nde, yo ba ndi nde, *Krist yâkanɔwe sanɔwa ne mebone gwe nje womiye ke njoka bemuɔ. E nye kè mbombu lepo nye bo nde: «Yesus te yi mi lepe kasi ne nye wune ko nye Krist.» ⁴ Baɔa bomo ke njoka te yensama temo jaye yasi te yi Pol lepima ké, e bo nyiɔe ke njon ne bene Silas. Begrek budɔyate be dikima kano Njambiyé baka nè budya kɔasa boma kelma sendi dete.

⁵ Yasi wete, ε Beyuden kele beya temo, ε bo jeba baṅa botu be beya to be ba ke wowo kine misi mesay baka, wesidye bo kande njanḡwa yasi ke moy dya. ε bo dya ne tululu ke tu Jason, sa Pol bene Silas, ne bo bu bo ke no ke mbombu bomo. ⁶ Nda bo ti dole bo ke, ε bo nje kpatile Jason bene baṅa botu bete be tikima temo ke yi Jesus Krist baka ke no ke mbombu nyangwe bomo be dya lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka ma si poto mboko ke hene. ⁷ Bo dyanma sendi waka, ε Jason jaye nde, bo diy ke tu dyene. Bomo baka hene yeti ke bengwe mambonga me *Sesar na, bo kpál lepo yan nde, wete kumande kete nde Jesus.» ⁸ Ke nyangwe bomo be dya ne ngil hene ma woko dete ke, ε boku nyiṅe to yan. ⁹ Jason bene botu te bari be tikima temo ke yi Jesus Krist baka panma pa nye moni yi gbo ne lepi, ε bo nje soṅe bo ne bo yey. ¹⁰ Ke tu ma dya ke, ε botu bete be tikima temo ke yi Jesus Krist baka kwanḡye Pol bene Silas beke beke kenje Bere. Ke bo ma kumo mate ke, ε bo kwa nyiṅe ke mbanjo mewesidya me Beyuden. ¹¹ Beyuden te be Bere ba ne kimo temo kwa be Tesalonik. Bo wokuma jaye Kimo Tom nedo ne temo yan hene. Bo dikima nembe yasi te yi ba ketinate ke mekana me Njambiyε ke metu hene yi beṅe, simande melipi mete yi bo dikima lepo nye bo ke ba ne ngben. ¹² Bomo budya te ke njoka yan tikima temo ke yi Kumande Jesus. Ke njoka Begrek sendi, baṅa budya kpaṣa boma ne budya bembam kelma sendi dete. ¹³ Yasi wete, ke Beyuden te be Tesalonik ma woko nde, Pol

ke lepɔ sendi mɛlepi me Njambiyɛ ke Bere kɛ́, ɛ bo nje njangwe yasi dese to bomɔ. ¹⁴ Dete, ɛ botu bete be tikima temɔ ke yi Yesus Krist baka kwanɗye Pol nedɔ kenje pulɔ maɗ. Silas bene Timote njɔ tika yan ke Bere mate. ¹⁵ Botu bete be ka tikidye Pol baka bonma nye kumɔ no ke Aten. ɛ bo nje yɔkwe ne kɔko kɛ́ Bere ne tomun te yi Pol kenja Silas bene Timote nde, bo kɛ́n dolɔ nye nedɔ.

Pol ke Aten

¹⁶ Ke ngimɔ te yi Pol ba ke Aten ke laɗya Silas bene Timote kɛ́, temɔ ne ti be ne te na, keto dya te ba tondunate ne ngben ne baɗa benjambiyɛ bete yi bo tuyma kɛ́. ¹⁷ Dete, ɛ Pol dikiki lepina ke mbanjo mewesidya bene Beyuden nɛ́ botu bete be ba kanɔ Njambiyɛ baka. A dikima lepina sendi metu hene bene botu bete be nye dikima sangwa bene bo ke babal baka. ¹⁸ Baɗa nyanɗwe botu be duwa meyasi be ba ke njɔn baɗa bomɔ nde Bepikuri nɛ́ ke njɔn baɗa nde Bestoyisiyɛ baka njɔ lepina sendi bene be Pol. ɛ baɗa ke njoka yan lepe nde: «Budya ndambu ndambu lepi te yi mbam ko lepe kɛ́, to te ne nge?» Ke baɗa ma wokɔ nda Pol ba ke lepɔ kasi Yesus, lepɔ sendi nde, bemun ta womiyɛ kɛ́, ɛ bo lepe nde: «Deke nda a ke lepɔ kasi baɗa benjambiyɛ deɛ.» ¹⁹ Ndana, ɛ bo bu nye kɛ́ no ke wete mbey nde Aropagi ke mbombu betomba be dya. ɛ bo lepe nye nye nde: «Wuse ke kwadye duwe jonja tedya yasi te yi we tedye bomɔ ndana kɛ́. ²⁰ Keto meyasi mete yi we lepe kɛ́, wuse kete nda tu. Wuse ke

kwadye biye to te.» ²¹ Ngbak ngbak bomo be Aten nɛ bejeɲgwe bete be dikima diyo ke Aten baka dikima kwadye ndi ngimo yan ke lepina jonja meyasi nɛ ke wokuna jonja metom.

²² Ndana, ε Pol teme ke mbombu betomba be dya lepo nde: «Wune botu be Aten, ke meyasi hene mi ke beje nde, wune nya temo yun hene ke kanna meyasi. ²³ Keto ke mi ma kendo ke dya dyun senjile membey nɛ meyasi mete yi wune kanε kε, ε mi beje wete mbey nyena sadaka, bo ketima kete nde: «Mbey te yike, yo yi njambiyε te yi bomo ti pa duwe ko.» Njambiyε te yi wune kanε kinε duwe nyε ko, yo Njambiyε te ete yi mi lepe kasi ne ndana nyε wune ko. ²⁴ Yo Njambiyε te kuse mboko nɛ meyasi hene te yi diye kete kε. Nyε Kumande te ε name dyobo nɛ meneti. A ti jonjanɲgwe ke membanjo mete yi bomo sumε ne bo kε na. ²⁵ Sendi, kinε yiɲa yaɲa te yi bomo yakama kelo nyε nyε na, keto kinε yiɲa yaɲa mbet ne mbet ke banɔ nyε na. Yo nyε kele nde, bomo hene bεki ne jon. Yo nyε nyε bo sosu, nyε bo meyasi hene. ²⁶ A kusuma mekando me bomo hene wule ndi ke mumo wete, nyε bo mbey ke to meneti maka hene. A nya menjimo nyε bo, nyε sendi bo njena me meneti mete yi bo ta diyo kete. ²⁷ Njambiyε kelma dete, nε bomo sa nyε, nε bo bobile dete, ta be yari, bo ta duwe nyε. Ko dete, a ke keki mumo hene, ²⁸ keto yo nyε kele nde, wuse bεki ne jon, wuse kεndi, be bomo. Baɲa bomo be kete mekana ke njoka yun baka dikima lepo nde: «Wuse sendi bono bene.» ²⁹ Dete, nge wuse duwe nde, wuse bono be Njambiyε, wuse ti taka

nde, a ke boŋna ne lor ho ne sumba ho ne tari te yi bomɔ kwake beŋgwe metake mete yan ké na. ³⁰ Ndana Njambiyé yeti ke beŋgwe se ngimɔ te yi bomɔ diyma kine duwe meyasi ké na. A ke pele ndana nye bomɔ hene ke membey hene nde, bo yênsaŋgwe temɔ tiko beya mekele man, ³¹ keto a pesima yeso te yi mɔ te yi nye tembidiya ko ta peso melepi me botu be meneti maka hene ne ngben. A tedya gbate nye bo hene nde, yo mɔ te, keto a womiya nye soŋe ke njoka bemun.»

³² Ke bomɔ ma wokɔ kasi womiya bemun ké, ε baŋa nyete. ε baŋa lepe yan nde: «We ta nje kala lepo sendi lepi te nye wuse ke yiŋa ngimɔ.» ³³ Dete, ε Pol kwɔ tiko bo. ³⁴ Ko beko dete, baŋa bomɔ ke njoka yan nyinma njon ne, tiko temɔ ke yi Kumande Yesus. Yo ba Denis te wete mɔ pesina melepi ke Aropagi bu wete nyari nde Damaris ne baŋa sendi.

18

Pol ke lepo Kimɔ Tom ke Korɛnt

¹ Ke Pol ma si lepina ke mbombu betomba ke Aropagi ké, ε nye nje teme womete ke Aten kwɔ ké ke Korɛnt. ² Kumɔ mate, ε nye dole wete mbam nde Akilas, mɔ Beyuden. Bo jáki nye ke Pɔŋ. Akilas bene nyari wene Pirisil dyanma wule Itali kɔko te ti pa kiko na, keto nyaŋgwe kumande te yi bo jeba nde Kolod ko nya mbonga nde, Beyuden hene dũkwε ke Rom. ε Pol bu yotu nye Akilas bene nyari. ³ Nda Pol ba ne kiya misi mesay bene bo ké, ε nye kɛ diyo ke yan kelo ne mesay mete. Bo dikima

kelo metu ne to melambo. ⁴ Ke yeso *Saba hene Pol dikima lepina ne sanjan nye bomo ke mbanjo mewesidya, sa nje nde, Beyuden ne Begrek jaya lepi te yi nye dikima lepo ke. ⁵ Ke Silas bene Timote ma dya wule Maseduwan ke, e Pol nye sosu ne hene ke lepina Kimo Tom, tedye Beyuden nde, Yesus gbate *Krist, yoko yi Njambye tokuma. ⁶ Nda Beyuden ba ke lu dyambi ne nye toye nye ke, e Pol kute melambo mene lepo nde: «Simbo son yun bal ke to yun, yo beta wune, yite ti beta se mi na. Mi ke tumo kon ndana ne wune ke ke yina mekando.» ⁷ E nye punde womete ke ke tu wete mbam nde Titus Yustus. Titus ba ke kano Njambye, tu dyene ba ke keki mbanjo mewesidya me Beyuden. ⁸ Wete mbam nde Kiripus e ba diyoo ne mbanjo mewesidya ko tikima temo ke yi Kumande Yesus bene botu be tu dyene hene. Sendi, bana bomo be Korent budyate be wokuma yasi te yi Pol lepima ke, tikima sendi temo ke yi Kumande Yesus. E bo tope bo ke moroku. ⁹ Ne tu e Kumande Yesus lepe nye Pol ne nje te yi nyeno nde: «We ti kambi yana na, ken mbombu yi lepo. We ti dibi numbu na, ¹⁰ keto mi ke kon yo. Kine mumo wete ne wete ta kpoke we na, keto mi ne bomo budyate ke moy dya ke.» ¹¹ Pol kwanfya sew wete ne ngwende yitan jo wete ke Korent tedye bomo melapi me Njambye.

¹² Ndana, e Beyuden sangwe ngin sungwe ne nye. E bo bu nye ke no ke mbombu botu be pesina josi. Yo ba ke ngimo te yi botu be Rom tambidya Galiyon kum ke Akay ke. ¹³ E bo lepe

nde: «Mbam kɔ ke kelɔ nde, bomɔ kân Njambiye kine beŋgwe membonɔga na.» ¹⁴ Ke Pol ma diy bute numbu ké, ε Galiyɔŋ lɛpɛ nye Beyuden nde: «Wunε Beyuden, yo má beki yiŋa meɔso dɛɛ ho yiŋa nyanɔgwe beya mekele, ma mi ne deti te yi lɛngwe metɔ ke melepi mete. ¹⁵ Ma nda yo melombo ke gbela melepi keto meɔɔnɔ nè kasi membonɔga mun ké, yite béŋa wunε. Mi yeti ke kwadye pesɔ mbe melepi mete yite na.» ¹⁶ ε nye dufɔye bo ke mbey pesina jɔsi. ¹⁷ Ndana, ε bo hene nɔgbɔ biye Sositen te kum mbanjɔ mewesidya me Beyuden, mende nye womete ke mbombu botu be pesina jɔsi, Galiyɔŋ kine bute numbu na.

Pol ke yɔkwe ne kɔkɔ kè

ke Antiyos ke Siri

¹⁸ Ke kɔŋte, ε Pol nje kwanɔdye sendi budya metu ke Kɔreŋt. ε nye nje jana ne benjɔŋ ban be tikima temɔ ke yi Yesus Krist baka nyiŋε kuka bene Akilas nè Pisisil yí kè ke Siri, yite a ma si kɛ to ne ne kpon ke Kenkere yí tedye nde, a kinjama yaŋa. ¹⁹ Ke bo ma dya ke Efes ké, ε Pol tike benjɔŋ be kendi ne womete. ε nye kwa nyiŋε mbanjɔ mewesidya me Beyuden lɛpina bene bo. ²⁰ Bo nɔgwetama ne nye nde, a pân pa ya monɔ metu bene bo. Yasi wete, a tĩ jaye na. ²¹ Ke kɔŋte, ε nye jana ne bo lɛpɔ nde: «Ŋge Njambiye jaye, mi ta basidye nje.» ε nye teme nyiŋε kuka ke Efes womete kwa. ²² Ke nye ma kumɔ ke Sesare ké, ε nye piye ke kuka kè nyenɔ njɔŋ botu bete

be tikima temo ke yi Yesus Krist baka. Ke kante, e nye seliye ke Antiyos.

²³ Ke nye ma si kwandye mono metu mate ke, e nye tke nje kwa ne meneti me Galasi ne Friji nye botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist baka deti ke temo.

Apolos ke lero Kimo Tom

ke Efes ne Korent

²⁴ Yo ba ne wete mo Beyuden nde Apolos. Bo jaki nye ke Aleksandiri. Apolos ba ne jen ndapi. A ba sendi ke duwe mekana me Njambiye budyate. E nye teme wete yeso ke ke Efes. ²⁵ Bo tedya nye nje Baba Mboko ke jongwe dyene. A dikima nye temo ne hene ke yasi te yi nye kele ke. A dikima lero tedye kasi Yesus nye bomo ne nje te. Yasi wete, a ba ke duwe ndi kwalo topuna bomo ke moroku te yi Jan dikima kelo ke. ²⁶ E nye lepina ke mbanjo mewesidya me Beyuden kine wo na. Ke Akilas bene Pirisil ma wokonye ke lepina ke, e bo bu nye ke tedye nje Njambiye kpassa tedyate. ²⁷ Ke kante, e Apolos kwadye ke ke Akay. E benjon bene jaye keto mekana kenje botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist ke Akay baka nde, bo bon nye kimote. Ke nye ma kumo mate ke, e nye kame botu bete be Njambiye tedya bo ngikwa nde, bo jaya Yesus Krist baka budyate. ²⁸ A kamma bo, keto a dikima lero ne sanjan nye Beyuden ke misi me bomo nde, bo ke moy mesoso. A tedya bo nde, Yesus nye *Krist bengwe yasi te yi ba ketinate ke mekana me Njambiye ke.

19

Pol ke lepɔ Kimɔ Tom ke Efes

¹ Ke ngimɔ te yi Apolos bɔ ke Kɔrɛnt kɛ, ε Pol tɔkɛ nje kwɔ nɛ mɛmbɛy mɛte yi bɔ nɛ nyangwɛ mɛkɛki kɛ kumɔ Efes, dolɔ bɔɔnɔ bɔmɔ bɛ bɛngwɛ mɛlɛpi mɛ Yesus Krist bɔka mɛte. ² E nyɛ diyɛ bɔ ndɛ: «Ke ngimɔ te yi wunɛ tikima nɛ temɔ ke yi Yesus Krist kɛ, Kimɔ Sisiɔ nɔɔ ke yotu yun?» E bɔ yɛnsa nyɛ nyɛ ndɛ: «Kɔ na, wusɛ tɔ wokɛ su kasi Kimɔ Sisiɔ te na.» ³ E nyɛ nje diyɛ bɔ ndɛ: «Yo kwalɔ tɔpuna bɔmɔ ke mɔrɔku te yɛn yi bɔ tɔpuma nɛ wunɛ kɛ?» E bɔ yɛnsa ndɛ: «Yo bɔ kwalɔ te yi Janɔ dikima kelɔ kɛ.» ⁴ E nyɛ lɛpɛ ndɛ: «Yo tɔpuna botu bɛte bɛ dikima yɛnsa temɔ yi Janɔ dikima kelɔ kɛ. Janɔ dikima lepɔ nyɛ bɔmɔ ndɛ: <Wunɛ tɔki temɔ ke mɔ te ε ta nje ke kɔɔ mɛ kɔ, mɔ te yo Yesus.> » ⁵ Ke bɔ ma si wokɔ mɛlɛpi mɛnɔri kɛ, ε bɔ tɔpɛ bɔ ke mɔrɔku nɛ dɔnɔ Kumande Yesus. ⁶ Ke Pol ma kase mɛbɔ ke yotu yan kɛ, ε Kimɔ Sisiɔ nje ke yotu yan. E bɔ lɛpina nɛ yɔɔ mɛnumbu punjɛ mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ. ⁷ Bɔ bɔ hɛnɛ nda bɔmɔ kamɔ jɔ yɔɔ.

⁸ Ke mɛngwɛndɛ yitati Pol dikima nyɔɔ ke mbanjɔ mɛwɛsɔdɔ mɛ Beyuden lɛpina nyɛ bɔmɔ kinɛ wɔ na. A dikima lɛpina nyɛ bɔ ke kasi kandɔ Njambiyɛ ndɛ, bɔ bɛngwɛ yasi te yi nyɛ dikima lepɔ kɛ. ⁹ Kɔ bɛkɔ dɛte, bɔɔnɔ kelma dɔɔnɔ mɛtɔ kinɛ kwadɔyɛ jayɛ na. Bɔ dikima lɛpina bɛyate nyɛ ngil bɔmɔ ke kasi nje jɔngwɛ te yi Kumande Yesus tɛdɔyɛ kɛ. E Pol tikɛ bɔ sɔɔɔ botu bɛte bɛ bɛngwɛ mɛlɛpi mɛ Yesus Krist bɔka

ke njoka yan. A dikima lepina nye bo metu hene ke mbey komε Tiranus dikima tedye bomo yasi ké. ¹⁰ Yo kwanama dete yaka mesew yiɓa. E bomo hene be dikima diyɔ ke Asi baka woke Kimɔ Tom Kumande Yesus. Yo bɔ Beyuden nε Begrek.

¹¹ Njambiye dikima kwa ne Pol yí kelo ne nyangwe mekele mete yi bomo tɪ pa beɲe ne toru na. ¹² E yo kele nde, bomo bɔɲ melambo ne mono pel mekando mete yi kpokuma yotu Pol ké molo ne botu bekɔn, ε mekɔn dikɪ siyɔ, ε beya mesisiɲ dikɪ duwe ke yotu bomo.

¹³ Baɲa Beyuden bete be dikima kendo medya ne medya dikɪ kelo ngɔ soɲe ne beya mesisiɲ ke yotu bomo baka boɓuma kelo mesay ke yotu botu bete ne dɪno Kumande Yesus. E bo lepe nye beya mesisiɲ nde: «Mi ke lepɔ nye wune ne dɪno Yesus te yi Pol pele kasi ne ko nde: Wune pɪndu duwe ke yotu mo te yɔko.» ¹⁴ Bɔno be Seva, bɔno bembam yitan jo yiɓa kelma dete. Seva bɔ wete nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, a bɔ Beyuden. ¹⁵ Ke bo ma kelo dete ké, ε beya sisiɲ yeɲsa nde: «Mi duwa Yesus, duwe sendi Pol, ma wune yun be nda?» ¹⁶ E mbam te ε bɔ ne beya sisiɲ ko nje biye bo nate bo tumbɔ hene. E bo sedye pundo ke tu sokere ne mepeɲ ke yotu. ¹⁷ Bomɔ hene be dikima diyɔ ke Efes, ko Beyuden ko Begrek wokuma yasi te yi kwanama ké. E bo hene gwe wɔ lukse dɪno Kumande Yesus budyate. ¹⁸ Bomɔ budyate be tikima temo ke yi Yesus Krist baka njɔ jaye mebeyo man, lepɔ sendi beya meyasi mete yi bo

kelma ké ke misi me bomo. ¹⁹ Baṅa bomo be d̄ikima kelo mekele me kifi baka nja ne mekana mete nje lodye ke misi me bomo hene. Bomo beṅma nde, moni mekana mete kumma nda miliyon kamotan. ²⁰ Dete, Kimo Tom Kumande Yesus ba ke ke mbombu ne nyangwe deti.

Nyangwe menjanṅwe

ke kelna ke Efes

²¹ Ke kon meyasi menori, e Pol pese ke temo nde, a ta kwa ne Maseduwan kwa ne Akay kumo ke Yerusalem. E nye lepe nde: «Ige mi si ke mate, mi yakanṅwe kumo sendi ke Rom.» ²² E nye tome bomo yiba be d̄ikima kame nye ke mesay baka kenje ke Maseduwan, yo ba Timote bene Erast. E nye ne nguru wene tika kwanḍye sendi yiṅa mono metu ke Asi.

²³ Ke metu mete yite e yiṅa nyangwe menjanṅwe kelna keto kasi nje jonṅwe te yi Kumande Yesus tedya ké. ²⁴ Wete mbam nde Demiturus, mo tuyna meyasi ne sumba d̄ikima tuyo yekambiye mbanjo wete njambiyé nde Artemis. Dete, botu be mesay bene d̄ikima be ne budya moni. ²⁵ E nye jeba botu be mesay bene wesidye bo bene baṅa botu bete be d̄ikima kelo kiya mesay mete baka lepo nye bo nde: «Wune njon, wune duwa nde, wuse jonṅangwe kimote keto mbelo te yike. ²⁶ Ndana wune ke beṅe wokoo sendi nde, Pol te yoko ma si kelo nde, budya bomo beṅṅwe yasi te yi nye lepe ké. Yeti ndi waka ke Efes na, ko ke poku meneti me Asi hene, a ma si nye bo yiṅa menṅgite lepo nde,

benjambiyε bete be bomo kwakε ne mebo man baka yeti gba benjambiyε na. ²⁷ Lepi te yakama kelo nde, mesay musu gwâki mesεnge, kelo sendi nde, bomo bêsila mbanjo Artemis te nyanḡwe njambiyε wusu ε nyari ko. Yo yakama kelo sendi nde, meluksa me nyanḡwe njambiyε wusu ko yi bomo be Asi nè botu be meneti hene kanε ko sîy.» ²⁸ Nge bomo ma woko melepi menori ké, ε bo woke ḡgambi budfyate. Ε bo kembidya lepō nde: «Artemis te ε botu be Efes nyanḡwete!» ²⁹ Ndana, ε bomo hene be ne kamtana ke dya, ε bo ḡgbo sedye nambε Gayus bene Aristark kè nō ke mbey kome botu be dya dikima wesidya ké. Gayus bene Aristark ba botu be Maseduwan, bo ba ke ḡḡḡ kendi Pol. ³⁰ Pol kwadya punje yotu ke ḡgil bomo, ε botu bete be beḡḡwe melepi me Yesus Krist baka sunε nye. ³¹ Baḡa nyanḡwe botu bete be diyε ne meneti me Asi be ba beso be Pol baka tomma mumo kè lepō nye nye nde, a ti boba kè ke mbey kome bomo dikima wesidya ké na. ³² Bomō dikima lepō meyasi dele dele, keto menjanḡwe kwanma to te. Dete, sulo bomo ti be ke duwe to mewesidya man na. ³³ Ndana, ε bo dale wete mbam nde Aleksandere soḡe ke moy ḡgil. Beyuden dikima puso nye kenje mbombu. Ε nye pepidye bo nye ḡgil bomo nde, bo diy ne sem. A kwadya lepina yi nembε ne to yasi te yi kwanama ké. ³⁴ Yasi wete, ke bomo ma duwe nde, nye Beyuden ké, ε bomo hene ḡgbo kembidya nde: «Artemis te ε botu be Efes nyanḡwete!» Bo dikima kembidya dete kumo nda hawa yiba.

³⁵ Kε kɔŋte, ε mɔ te ε dɪkima kεtɔ mɛyasi kɔ nje wɛdɣe mɛtemɔ man lɛpɔ nde: «Wunε botu be Efes, yo nda kε ndekima nde, yo Efes bakidɣe mbanjɔ nyanɣwε njambiyε te Artemis kɔ? Yo nda kε ndekima sendi nde, yo Efes bakidɣe yasi te yi wulma dɣoɔɔ bala kɛ? ³⁶ Bomɔ hene ma duwε yo, dɛte wunε wɛdɣa mɛtemɔ wo nyamɔ nε pi. ³⁷ Kεto wunε boŋma botu baka nje nɔ, yasi wεte, bo tɪ kpoke yiŋa yaŋa kε mɔy mɛmbanjɔ mε benjambiyε busu na, ho lɛpɔ yiŋa lɛpi gbutu sunɣwε nε njambiyε wusu ε nyari kɔ na. ³⁸ Nɣε bε nde, Demiturus nɛ botu be mesay bene nε mɛlɛpi sunɣwε nε wεte mumɔ, mbey pɛsina mɛlɛpi nɛ botu be pɛsina mɛlɛpi kete, bo kɛn putuna mate. ³⁹ Nɣε bε nde, wunε nε yiŋa mɛlɛpi sendi, bo ta kombile yo kε mbombu botu bεte bε dɣiyε nε mesay mɛte baka. ⁴⁰ Wusε dɣiy nε sɔsɔ kε yasi te yi kelnama muka kɛ, ma bo mε nje ndeyε wusε lɛpɔ nde, wusε dɛsa to bomɔ sunɣwε nε bekum bε dɣa. Kεto kinε to lɛpi wεte nε wεte yi wusε yakama pile kεto mɛwesidɣa mɛte yikε na.» ⁴¹ Kε nyε ma si lɛpɔ dɛte kɛ, ε nyε lɛpε nyε bomɔ nde, bo sɪki dɣwε.

20

Pol kε lɛpɔ Kimɔ Tom kε Maseduwan

nɛ kε mɛnɛti mε Begrɛk

¹ Kε nyanɣwε mɛnɣanɣwε mɛnɔri ma si siyɔ kɛ, ε Pol wesidɣe botu bεte bε bεnɣwε mɛlɛpi mε Yesus Krist baka kite bo nyε bo dɛti kε temɔ. Kε kɔŋte, ε nyε jana nε bo kwɔ kɛ Maseduwan.

² A kændima ke Maseduwan nye budya mængite nye botu bete be beŋgwe mælepi me Yesus Krist baka. Ke kɔnte, ε bo nje kwɔ kumɔ ke meneti me Begrek. ³ Pol yama ŋgwende yitati mate. Ke ŋgimɔ te yi nye kwadya bu kuka yí kè nɔ Siri ké, ε nye woke nde, Beyuden ma lɛbiye nye. Ndana, ε nye pese nde, a ta yɔkwe ne kɔkɔ nje kwɔ ne Maseduwan. ⁴ Sopater te mɔnɔ Pirus te mɔ Bere kɔ kè tikiɖye nye, nje bu Aristark bene Sekundus te botu be Tesalonik nè Gayus mɔ Derbe nè Timote nje bu sendi Tisik nè Torofim te botu be Asi. ⁵ Botu baka kwanɔma mbombu kè ladiye wuse ke Turuwas. ⁶ Wuse nɔ tɛmɛ su bu kuka ke Filipi ke kɔŋ jesɔ dyena memampa te yi kine ŋɔ kete ké. He yama metu yitan ke nje, ε wuse nje kumɔ ke Turuwas dolo bo, ε wuse nje ya metu yitan jo yiɔa womete.

Pol ke womiye Etis

⁷ Ke yesɔ sɔndi ma dyɔ ké, ε wuse wesidyama yí dye mɛɖye me Njambiyɛ. Misi pupɛ Pol bɔ ne kɛndi. Dete, ε nye lɛpina nye botu bete be wesidyama baka. A lɛpinama ne ndɛngelen kumɔ bembe tu. ⁸ Melambo bɔ budyate ke mbey komɛ wuse wesidyama ke wete tongari ke tu kwey ke njenate. ⁹ Wete mɔnɔ gwanjo nde Etis bɔ mɛɖiɖye ke wunda. E nye kwɔ ne nyangwe jakɔ ke ŋgimɔ te yi Pol bɔ ndi ke lɛpina kè nɔ mbombu ké. E nye ketiye mate ke tongari yitatite ke kwey balɔ ke meneti, keto jakɔ kwanɔma nye ke misi. Ke bo ma kè kanɛ nye ké, bo dól, a ma gwe. ¹⁰ E Pol piye butuma ke to ne wuse nye lɛpɔ nde: «Wune tɪ gwaki kan yaɔa na, keto sosu ne

ndi kete.» ¹¹ Ke kɔŋte, ε Pol nje βendo yɔkwε kè mate. Ε nye leke mampa kwɔ dʏe, lepina sendi kikwε kumɔ njenamenɔ. Ke kɔŋte, ε nye nje tɔke kɛndi kwɔ. ¹² Bo βonma mɔnɔ gwanjɔ kɔ nε jon nje nɔ. Ε temɔ βomɔ hene weye nε fem.

Pol ke teme Turuwas kè Mile

¹³ Ε wuse kwɔ su mbɔmbu nε kuka kumɔ Asos. Yo mate yi wuse yɔkanɔwe βɔ Pol, keto nye nε ηguru wene pesima nde, a ta kwɔ nε nε ηgindi nε kol. ¹⁴ Ke nye ma nje dolo wuse ke Asos ké, ε wuse nje nyinje nye ke kuka kumɔ nɔ Mitilen. ¹⁵ Ε wuse nje teme womete kwɔ. Misi pupε, ε wuse kume ke keki wete kiringira nde Kiyɔs. Ya tu wete ke kɔŋte, ε wuse kume ke wete kiringira nde Samɔs. Misi pupε te, ε wuse kume ke Mile. ¹⁶ Keto Pol pesima nde, a ta kwɔ ke Efes kine teme na. A pesima dεte, kambɔ a mε nje dɛmbidye ηgimɔ ke Asi, keto a βɔ ke kwadye kwɔ beke beke, simande yesɔ Pantekot yakama dolo nye ke Yerusalem.

Pol ke lepina nye βetomba βe mbanjɔ

mewesidya te yi Efes

¹⁷ Ke ηgimɔ te yi Pol βɔ nɔ ke Mile ké, ε nye tome βomɔ kenje ke Efes kè jeβa nε βetomba mbanjɔ Njambye. ¹⁸ Ke βo ma dʏɔ dolo nye ké, ε Pol lepe nye βo nde: «Wune nε ηguru wun ke duwe nda yi mi jonnama nɔ sine wune kande ke yesɔ te yi mi dʏanma nɔ ke Asi ké. ¹⁹ Mi kelma mesay mε Nyangwe Kumande kine bendidye yotu yí lepɔ nde, mi yanɔ na. Mi kelma mesay nε misidye ke misi ke mɔy meβone mete

yi Beyuden dikima kelo ne mi ke ngimo te yi bo dikima ngombile ne mi ké. ²⁰ Wune ke duwe sendi nde, mi lepima meyasi hene te yi yakama kame wune ke jonɔwe kine soɖye yaɲa na. Mi lepima meyasi hene, tedye sendi wune meyasi ke misi me bomo nè ke moy metu mun. ²¹ Mi pelma nye Beyuden, pele sendi nye Begrek nde, bo yeɲsaɲɔwe temo jaye Njambiyɛ, tikɔ sendi temo ke yi Kumande wusu Yesu. ²² Ne beɲa, ndana Kimɔ Sisiɲ ke jeliye mi nde, mi kên ke Yerusalem. Mi yeti ke duwe yasi te yi ta dya mi mate ké na. ²³ Yasi wete, ke medya hene te yi mi kwa te, Kimɔ Sisiɲ ke kande tedye mi nde, mepoka nè nyaɲɔwe mebone ke ladye mi. ²⁴ Ko beko dte, mi yeti ke kambidya ne jonɔwe dyembe nda yo yiɲa sulna yasi na. Siya yasi te yembe ndi nde, mi kûm ke njena yasi te yi mi yaɲaɲɔwe kelo ké, sidye mesay te yi Kumande Yesu nya mi ké. Mesay mete, yo lepina Kimɔ Tom nde, Njambiyɛ ne ngikwa. ²⁵ Mi kwanma beɲe wune hene pele meyasi nye wune ke kasi *Kando Njambiyɛ. Ma ndana, mi duwa nde, wune ti beɲe se mbombu mbe na. ²⁶ Yori yi mi kobile lepɔ nye wune ndana nde, ke njoka yun hene, nge wete mumo nje yabile, yite ti beɲa se mi na. ²⁷ Keto mi ma si lepɔ meyasi hene te yi Njambiyɛ sima si kobile ké nye wune, mi ti soɖye yiɲa yaɲa kete na. ²⁸ Wune kômbila bakidye meyotu mun, bakidye sendi ngil bomo hene be Kimɔ Sisiɲ nya wune mesay me bakidya yan baka. Wune bakidya njon botu bete be tikima temo ke yi Njambiyɛ baka kimote. Njambiyɛ kolma njon

botu bete ne mekiyo me mono wene. ²⁹ Mi duwa nde, bengwey ta nyiye ke njoka yun ke kon mbe. Bo ti tiko ngil ne te na. ³⁰ Sendi, ke njoka yun ne nguru wun bana bomo ta teme lero melapi me ja yi dule ne botu bete be bengwe melapi me Yesus Krist baka nyinje ke ngon yan. ³¹ Dete, wune pem yasi. Wune taka nda yi mi dikima nye wune hene mengite tu ne yeso ne misidye ke misi ke mesew yitati ke. ³² Ndana, mi ke diye Njambiyede, a bakidya wune nda yi Kimo Tom ne lere nde, a ne ngikwa ke. Yo nye yakama nye wune deti, nye sendi wune meyasi mete yi nye kpoma nye bomo bene hene be nye tokuma baka. ³³ Mi ti bosa moni ho lor ho melambo me wete mumo na. ³⁴ Wune ne nguru wun ke duwe nde, mi kelma mesay ne mebo membe yi jonna no, jongwe sendi botu bete be mi ba sine bo baka. ³⁵ Mi tedya wune ke meyasi hene nde, wune kel mesay dete yi kame ne botu be koso take melapi mete yi Kumande Yesus ne nguru wene lepima nde: «Nè mo te e nye mumo yasi, nè yoko e bu bongko ko, yoko e nye ko ta bu mekombila.» »

³⁶ Ke Pol ma si lepina dete ke, e nye kuse mebon ke meneti ngweta ne Njambiyede bene bo hene. ³⁷ E bomo hene lele budfyate wuse nye dulo numbu ne. ³⁸ Bo ba ne budya metake ke lapi te yi nye lepima nde, bo ti benje se mbombu ne ke. Ke konje, e bo ke tikidye nye ke mbey bendina kuka.

21

Pol ke yokwe ke Yerusalem

¹ Kε kɔŋte, ε wuse nje tiko bo nyiŋe kuka tɔke nje ne ŋgben kumɔ ke Kos. Misi pupε, ε wuse kumε ke Rod. Ε wuse nje kwɔ womεte kumɔ ke Patara. ² Wuse dolma wεte kuka mate ke kε Fenisi, ε wuse nyiŋe yo kwɔ. ³ Kε wuse ma kumɔ ke keki Siprε kε, ε wuse tike yo pulɔ gare tɔke nje Siri kendɔ ŋgbɔsɔ kuka ke Tir, keto yo bɔ nde, bo sɔŋa memapi womεte.

⁴ Wuse dolma botu bete be benɔwε mεlepi mε Yesus Krist baka mate, ε sine bo ya metu yitan jo yiɓa. Ε Kimɔ Sisiŋ kele nde, bo lēpi nye Pol nde, a tɔ boɓa bendɔ kε pe Yerusalem na. ⁵ Kε metu mεte ma si kwɔ kε, ε wuse temε tɔke nje kwɔ. Ε bo hεne kε tikidye wuse ke njena dya bene boma ban nε bɔnɔ ban. Kumɔ ke goŋ maŋ, ε wuse kuse mεbɔŋ ke meneti ŋgweta ne Njambiyε. ⁶ Kε kɔŋte, ε wuse jana ne bo nyiŋe kuka, ε bo yɔkwe kε dya.

⁷ Wuse temma Tir kwɔ duku ne duku kumɔ ke Tolemays. Wuse piya womεte nyεnɔ benjɔŋ busu ya tu wεte sine bo. ⁸ Misi pupε ε wuse kwɔ kumɔ Sesare nyiŋe tɔ Filip dolɔ mbey womεte. Filip bɔ mɔ lepina Kimɔ Tom. A bɔ sendi ke njoka bembam yitan jo yiɓa bete yi bo tɔkuma ke Yerusalem baka. ⁹ A bɔ ne bɔnɔ boma yini, bo bɔ bindite. Bo dikima punje mεlepi mε Njambiyε. ¹⁰ Wuse kwanɔdya mɔnɔ metu womεte. Ε wεte mɔ punja mεlepi mε Njambiyε nde Agabus dya wule Yuda. ¹¹ Ε nye nyiŋe tɔ dolɔ wuse bɔ kanda Pol woto ne mekol nε mεbɔ mene ne ŋguru wene lepɔ nde: «Kimɔ Sisiŋ ke lepɔ nde: Beyuden ta woto sa kanda ke deke ke Yerusalem kaŋe nye

nye botu bete be yeti Beyuden baka.» ¹² Ke wuse ma woko dete ké, ε sine botu bete be ba womete baka ngweta ne Pol nde, a ti ken Yerusalem na. ¹³ Yasi wete, ε nye lere nde: «Wune léI nge? Wune tékwe yotu mbe, keto yasi te nda? Ke yembe, bo ta be ke woto mi, yeti ndi yite siye na, mi ta be ke sangwa ne son ke Yerusalem keto dino Kumande Yesus.» ¹⁴ Nda yi nye ti kwadye woko ké, ε wuse wadya kwa lere nde: «Nyangwe Kumande kel nda yi nye kwadye.» ¹⁵ Ke kante, ke wuse ma si kwadye mono metu womete ké, ε wuse kombile meyasi musu take kendi yi ke Yerusalem. ¹⁶ Baɔa botu bete be bengwe melépi me Yesus Krist ke Sesare baka ka tikidye wuse. Bo bonma wuse ke tedye mbeɔ jako ke yasi wete mbam nde Naso, mo Sipre. Yo me njombu yaɔa yi nye bengwe ne melépi me Yesus Krist ké.

¹⁷ Ke wuse ma dya ke Yerusalem ké, ε benjon busu bu wuse ne mesosa. ¹⁸ Misi pupe ε sine be Pol ke yi Jak. E betomba mbanjo Njambiyé nje sendi womete. ¹⁹ Ke Pol ma si nyeno bo ké, ε nye yekidye tande meyasi hene te yi Njambiyé kelma ke yina mekando ke mesay mete yi nye nya nye ké. ²⁰ Ke bo ma si woko meyasi mete yi Pol yekidya ké, ε bo lukse Njambiyé. E bo nje lere nye nye nde: «Maɔ wusu, beɔa nde, Beyuden betomay betomay ma tiko temo ke yi Yesus Krist. Bo hene ke nye sosu ke bengwa membonga me Moyisi. ²¹ Bo wokuma nde, we ke tedye Beyuden hene be diye ke tombo ke njoka yina mekando baka nde, bo leɔ membonga me

Moyisi, bo tî pesi bono ban be bembam na, bo tî bengwe sendi metumbu musu na. ²² He ta kelo nan? Bo ta wokɔ nde, we dyanma, yite kine meso na. ²³ Dete, kelo yasi te yi wuse ta lepɔ nye we ké. Wuse waka ne bembam yini be kinjama yotu yan baka. ²⁴ Bonɔ bo, weya sembo wune bo, ne we nyêki bo yasi te yi bo diyɛ bo ké, né bo kɛ meto man. Dete, bomɔ hene ta duwe nde, yasi te yi bo wokuma ke kasi yo ké, yo ja. Kelo dete, né bo duwe nde, we sendi ke kendo ne ngben bengwe membonga me Moyisi. ²⁵ Yasi wete, ke kasi botu bete be yeti Beyuden be tikima temo ke yi Yesus Krist baka, wuse pesima, e wuse kete mekana kenje bo nde, bo tî kpoka dye njay te yi bo kele ne sadaka nye bana benjambiyɛ ké na. Bo tî dyaki mekiyo me nyamo na, ho dye nyamo te e gwe gbongi ko na. Sendi, diyɔ mbam bene nyari tî benngwe kine gwaki ke njoka te na.»

²⁶ Ndana, e Pol bu bembam baka yini kwɔ no. Misi pupɛ e nye weya sembo nda bo sendi. E bene bo nyine ke mbanjo Njambiyɛ. E nye lepe yeso te yi mewaye mesembo ta siyo kete ké, yo sendi yeso te yi mumo hene ke njoka yan ta nye sadaka te yene ké.

Bo ke biye Pol ke mbanjo Njambiyɛ

²⁷ Ndana, metu yitan jo yiba te bukwɔ ne mbet, né yo siy, e Beyuden bete be wulma Asi baka seme Pol ke moy mbanjo Njambiyɛ. E bo sesidye ngil bomɔ hene, e bo kembidya ke biye ne Pol lepɔ nde: ²⁸ «Wune botu be Isarayel, ne njâki do. Mo te e lepina beyate ne kando su nye bomɔ

hene kè nɔ kɔ, ekɔ. A ke lepina beyate sunḡwe ne mambonga me Mɔyisi, lepina sendi beyate yí wunḡwe ne mbey te yike. A ka mbombu nyinje Begrek ke mbanjo Njambye yí wunḡwe ne mbey te yike yi ne kiyɔ ké.» ²⁹ Bo lépi dete, keto ne mbombu bo beḡma Torofim te mo Efes bene Pol ke moy sɛ, e bo take nde, Pol boḡma nye kè nɔ ke mbanjo Njambye.

³⁰ E ndiḡele dya hene be ne kamtana. E bomɔ sedye kè wesidya ke mbey wete. E bo biye Pol kpatile nye punje ke moy mbanjo Njambye kwa dibo menumey nedɔ ke kɔḡte. ³¹ Nda bo ba ke sa nje te yi wo nye ké, e nyanḡwe kum besɔja e dikima diyo ne besɔja tomay kɔ woke nde, menjanḡwe ke moy Yerusalem hene. ³² Ndana ndana, e nye bu besɔja nè bekum besɔja bete be ba diyo ne besɔja gomay gomay baka kè nɔ ne sokɔ. Ke bomɔ ma beḡe nyanḡwe kum besɔja nè besɔja ké, e bo ndule mendina Pol. ³³ Ndana, e nyanḡwe kum besɔja kè ke keki Pol biye nye lepɔ nde, bo wɔtu nye ne kol sumba yiba. Ke kɔḡte, e nye diye nde, Pol mo dya te yen, a kél say te nda, a kelma ḡge? ³⁴ Botu bete be wesidyama baka dikima kembidya lepɔ meyasi dele dele. Nyanḡwe kum besɔja ti be ne deti te yi biye to lepɔ na keto budya medun. Dete, e nye lepe nde, bo bɔḡ Pol kè nɔ ke nyanḡwe tu besɔja. ³⁵ Ke Pol ma kumɔ ke mbey kome bomɔ bende nyinje ne nyanḡwe tu besɔja ké, e besɔja sobe nye keto temɔ bomɔ ba ne jonjon, ³⁶ sendi, keto ḡgil dikima beḡwe bo. Bomɔ dikima kembidya lepɔ nde: «Soḡa wuse dyan ke misi.»

*Pol ke yeŋsa lepi te yene**nye ngil bomɔ*

³⁷ Ke ngimɔ te yi bo ɓa ke nyinje Pol ke moy nyanɗwe tɔ besɔja ké, ε Pol lepe nye nyanɗwe kum besɔja nde: «'Mi yakama lepɔ yiŋa yasi nye we?» ε nyanɗwe kum besɔja lepe nye nye nde: «Ase, 'we ne duwe lepina numbu Grék?»
³⁸ 'We yeti mɔ Ejipt kɔ ε desa to bomɔ ke metu te yike, ɓu botu be wona bomɔ tomay yini nyiŋe ne likɔ kɔ na?»
³⁹ ε Pol yeŋsa nde: «Mi Beyuden, gwanjo Tars ke Silisi. Dya dɔyembe nyanɗwe dya. Mi ke ngweta ne we nde: Tiko, né mi lepina nye bomɔ.»
⁴⁰ ε nyanɗwe kum besɔja jaye. ε Pol tamε ke gere gere mbey nyiŋna tɔ pepidɔye bo nye bomɔ nde, bo dɔy ne sem. ε bomɔ dɔye ne gbilik. ε Pol ɓu lepi ne numbu Hebere lepɔ nde:

22

¹ «Wune njɔŋ, wune besanɗwe bembe, wune lɛnɗwe metɔ ke yasi te yi mi ta lepɔ ndana nye wune ké, né wune duwe nde, mi tɔ kele yiŋa beya yaŋa na.»
² Ke bo ma wokɔ nde, a ke lepina nye bo ne numbu Hebere ké, ε bo kè mbombu dɔyɔ ne gbilik ko wati na.

³ ε nye lepe nde: «Mi Beyuden, bo jáki mi ke Tars ke Silisi, yasi wete, mi dɔku waka ke Yerusalem. ε mi jekε yasi ke nji mekol me Gamaliyel. ε nye tedɔye mi meyasi beŋɗwe ndi membonɗa me besanɗbambɔ busu. Mi kwadɔya kelɔ mesay nye Njambiyε ne temɔ mbe hene ndi nda wune hene muka.»
⁴ Mi tedɔya botu bete be beŋɗwe nje Kumande Yesus ɓaka nyanɗwe

mɛbɔnɛ wo bo woto bembam nè bomari nyinje bo ke jobo. ⁵ Nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nè njɔŋ betomba hɛnɛ yakama jayɛ kɛ numbu mbɛ. Bo sendi, bo nya mi mɛkana, né mi kɛnjɛ bemaŋ busu bɛ Damas yí kè biye bomɔ, né mi wotu bo yɔkwɛ nje nɔ Yerusalem nje tedye bo mɛbɔnɛ.»

Pol kɛ yekidyɛ nda yi nyɛ yɛnsama

*nɛ temɔ ké
(Bt 9 nè 26)*

⁶ «Dete, wɛtɛ yesɔ ɛ mi tokɛ nje kwɔ. Kɛ ŋgimɔ te yi mi bɔ kɛ wuta nɛ Damas ké, semɔ semɔ, kɛ pɔku bembɛ yesɔ ɛ yinɔ nyangwe mɛjasi wulɛ kwey panɔ kɛ mbɛy te yi mi bɔ ketɛ ké. ⁷ ɛ mi balɛ kɛ mɛnɛti, ɛ mi wokɛ yinɔ mɛn kɛ lɛpɔ nyɛ mi ndɛ: <Sol, Sol, wɛ tɛdya mi mɛbɔnɛ kɛto ŋgɛ?> ⁸ ɛ mi diyɛ ndɛ: <Nyangwe Kumandɛ, yo wɛ nda?> ɛ mɛn lɛpɛ ndɛ: <Yo mi Yesus te ɛ Nasaret. Yo mi mɔ te yi wɛ tedye nyɛ mɛbɔnɛ kɔ.> ⁹ Botu bɛtɛ bɛ sinɛ bo bɔ baka bɛŋma mɛjasi kimɔtɛ, ko dɛtɛ, bo tɛ wokɛ mɛn mɔ te ɛ bɔ kɛ lɛpina kɔ na. Ndana, ɛ mi lɛpɛ ndɛ: <Mi kɛl bɔ nan, Nyangwe Kumandɛ?> ¹⁰ ɛ Kumandɛ Yesus lɛpɛ nyɛ mi ndɛ: <Tɛma, kɛn kɛ Damas, bo ta lɛpɔ yasi hɛnɛ te yi Njambiyɛ ma pɛsɔ ndɛ, kelɔ ké matɛ nyɛ wɛ.> ¹¹ Nda yi mi tɛ bɛ kɛ bɛŋna sɛ kɛto ŋgungudye mɛjasi matɛ ké, ɛ botu bɛtɛ bɛ sinɛ bo bɔ baka nje biyɛ mi kɛ bo kumɔ nɔ Damas.

¹² «Yo bɔ nɛ wɛtɛ mbam matɛ ndɛ Ananiyas, a dɛkima kanɔ Njambiyɛ nda yi mɛmbɔŋga musu tedye ké. Beyudɛn hɛnɛ bɛ dɛkima dɛyɔ kɛ

Damas baka d̄ikima jaye nye. ¹³ E nye nje t̄eme dolo mi lep̄o nye mi nde: <Sol maṅmbe, beṅnaṅwe ne k̄ok̄o.> Ndana ndana, e misi membe butuna, e mi beṅe nye. ¹⁴ E nye lepe nde: <Njambiyē te e besaṅmbambo busu tokuma we, né we duwe yasi te yi nye kwadye ké, né we beṅ mo mesay wene e ne ṅbeṅ k̄o, wok̄o sendi yasi te yi nye ta lep̄o ké. ¹⁵ Keto we ta lep̄o gbakasi ke kasi ne ke mbombu bom̄o hene yí lep̄o yasi te yi we beṅma nè yi we wokuma ké. ¹⁶ We ládya sendi ṅge ndana? Tema, jaya nde, bo t̄opa we ke m̄oroku, né Njambiyē soṅ mebeyo mo ne d̄ino Nyangwe Kumande.> »

¹⁷ E Pol k̄e mbombu lep̄o nde: «E mi nje yokwe nje Yerusalem. Mi b̄a ke ṅgweta ke mbanjo Njambiyē, e yaṅa d̄ya mi nda nyeno. ¹⁸ Yo nde, mi beṅma Kumande Yesus, e nye lepe nye mi nde: <Jewo, jisa ke Yerusalem ndana ndana, keto bo tí jaye yasi te yi we ta lep̄o ke kasi mbe ké na.> ¹⁹ E mi yeṅsa nde: <Nyangwe Kumande, bo ne ṅguru wan ke duwe nde, mi d̄ikima k̄e ke m̄embanjo m̄ewesidya me Beyuden, kelo nde, bo nyin̄ja botu bete be tikima temo ke yo baka ke jobo, njuro sendi bo ne ṅgbasi. ²⁰ Mi b̄a sendi kete kome bo woma ne Iten ké. A d̄ikima lep̄o meyasi mete yi nye duwa ne ṅgbak ṅgbak ke kasi yo. Mi jayma yasi te yi bo kelma ne nye ké. Yo mi bakidye melambo me botu bete be woma nye baka.> ²¹ E Kumande Yesus lepe nye mi nde: <Tema kwa, keto mi ta tomo we kenje londunate ke yi yin̄a mekando.> »

²² Bom̄o len̄gwa meto ke yasi te yi Pol lep̄o

ké kumɔ komete, ε bo kembidyá lɛpɔ nde: «Kwalɔ mumɔ te yɔkɔ tí díy ké to meneti na! Yo yeti kimɔte nde, a díy nɛ jon na!» ²³ Bo kembidyama sɔrɛ mɛlambo man betɛ, wukɛ nɔgbutu nyanje kenje kwey. ²⁴ Ε nyanɔgwɛ kum besɔja lɛpɛ nde, bo nyínja Pol ké mɔy nyanɔgwɛ tɔ besɔja, njurɔ nye nɛ njambala, na pil nɛ to lɛpi, né nye nje duwɛ to te yi bɔmɔ kembidyá sunɔgwɛ nɛ Pol ké. ²⁵ Kɛ bo ma wotɔ nye, né bo njuru ké, ε Pol lɛpɛ nye kum besɔja te ε díkima díyɔ nɛ besɔja gɔmay ε bɔ womete kɔ nde: «'Bo nya wunɛ dɛti te yi njurɔ mɔ te ε mɛ mɔ Rom kɔ kinɛ pa jɔsɛ nye na?» ²⁶ Kɛ kum besɔja te ma wokɔ dɛte ké, ε nye kwɔ kɛ lɛpɔ nye nyanɔgwɛ kum besɔja nde: «Wɛ ta kelɔ nan? Mbam kɔ mɛ mɔ Rom.» ²⁷ Ε nyanɔgwɛ kum besɔja nje dolɔ Pol díyɛ nye nde: «Lɛpɔ nye mi, wɛ mɛ mɔ Rom?» Ε Pol jayɛ nde: «J.» ²⁸ Ε nyanɔgwɛ kum besɔja lɛpɛ nde: «Mi kwanɔfya budya mɔni yí bɔmɔ nɛ díyɔ mɔ Rom.» Ε Pol lɛpɛ nde: «Mi jadya mbe nɛ díyɔ te.» ²⁹ Ndana ndana, ε botu betɛ bɛ diyma njurɔ nye nde, na pil to lɛpi baka si jise. Kɛ nyanɔgwɛ kum besɔja ma duwɛ nde, Pol mɔ Rom ké, ε nye gwe wɔ, keto a lɛpima nde, bo wôtu nye.

Pol kɛ mbɔmbu nyanɔgwɛ

jɔsi Beyuden

³⁰ Nyanɔgwɛ kum besɔja kwadya duwɛ to lɛpi te yi Beyuden bɔ sunɔgwɛ nɛ Pol ké. Dɛte, misi pupɛ ε nye lɛpɛ nde, bo wúnja mɛkɔl mɛte yi bo wotuma nɛ nye ké sɔnɛ. Ε nye lɛpɛ nye bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nye Njambiyɛ nè bɔmɔ

hene be b̄a ke nyan̄gwe j̄osi Beyuden baka nde, bo w̄esid̄yan̄gwe. E nye l̄epe nde, bo b̄oñ Pol nje tembid̄ye ke mbombu yan.

23

¹ E Pol kan̄e misi beñe ne botu be nyan̄gwe j̄osi Beyuden ne ngon̄ l̄epo nde: «Wune nj̄oñ, kum̄o ndana, ke jon̄gwe d̄yembe tem̄o mbe ne te kine yan̄a ke nyan̄gwe mi ke njoka mbe sine Njam̄biye na.» ² E Ananiyas te nyan̄gwe kum botu be nyena sadaka nye Njam̄biye l̄epe nde, bo m̄enda Pol ke numbu. ³ E Pol l̄epe nye nye nde: «Njam̄biye ta mend̄e sendi we. We nda gun̄gu te yi bo nya kon̄o kete ké. We womeri ke d̄iȳo nde, né we j̄ose mi beñgwe membon̄ga. Yasi wete, we ke yanḡile membon̄ga. We ke l̄epo nde, bo m̄enda mi.» ⁴ E botu bete be b̄a womete baka l̄epe nye Pol nde: «We ke toȳe nyan̄gwe kum botu be nyena sadaka nye Njam̄biye, mo te e Njam̄biye tembid̄ya ko.» ⁵ E nye yeñsa nde: «Wune nj̄oñ, mi t̄i duwe nde, yo nyan̄gwe kum botu be nyena sadaka nye Njam̄biye na. Keto yo ketinate ke mekana me Njam̄biye nde: «We t̄i l̄epin̄gwe beyate ne kum d̄ya d̄ȳo na.» »

⁶ Nda Pol duw̄a nde, ke njoka botu bete be b̄a womete baka yo b̄a ne men̄joñ yiba, *Besadus̄e nè *Befaris̄e, e nye l̄epe ne men̄ ke kwey ke nyan̄gwe j̄osi Beyuden nde: «Wune nj̄oñ, mi ke nj̄oñ Befaris̄e. Botu bete be jama mi baka ke nj̄oñ Befaris̄e. Mi ndana ke j̄osi keto l̄epi te yi bom̄o be ne bibina tem̄o kete nde, bom̄o ta womiye ké.» ⁷ Ke nye ma l̄epo d̄ete ké, e metand̄o d̄ya ke njoka Befaris̄e bene Besadus̄e,

ε βο βακα. ⁸ Besaduse lépi yan nde, bemun tí womiyε na, sendi, kinε bejaki na kinε yiņa nde sisin̄ na. Befarisε ke jaye yan nde, bemun ta womiyε, bejaki kete, sendi sisin̄ kete. ⁹ Ε nyanḡwe metandɔ be kete. Ε baņa botu be ketina meyasi be ba ke njɔn̄ Befarisε baka teme seņe kutudya nde: «Wuse yeti ke beņe yiņa mejsɔ ke yotu mbam kɔ na, simande yiņa sisin̄ ho wete jaki Njambiyε lepinama nye nye ba.» ¹⁰ Metandɔ n̄a dɔko kw̄a to te. Ε nyanḡwe kum besɔja gwe wɔ nde, bo ta nyalɔ Pol ndana. Ε nye lere nye besɔja nde, bo k̄en̄ k̄e bu Pol soņe ke njoka bomɔ k̄e ne nye ke nyanḡwe t̄u besɔja.

¹¹ Ne tu ε Kumande Yesus punde ke to Pol lepo nye nye nde: «We tí kambi yaņa na, nda we lepima yasi te yi we duw̄a gbate ke kasi mbe ke Yerusalem ké, we yâkanḡwe lepo sendi dete ke Rom.»

Beyuden ke kinja yotu yan nde,

bo ta wo Pol

¹² Misi pupε bemenmene ε baņa Beyuden sanḡwe nḡin̄ pesɔ kinja lepo nde, bo disɔ dyena hoḃiye yaņa kome bo wo Pol. ¹³ Buyɔ botu bete be nya kutu te baka kwan̄ma bomɔ kamoni.

¹⁴ Bo kwan̄ma k̄e dolo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε n̄e betomba lepo nye bo nde: «Wuse pesima kinja d̄umna gbate gbate nde, wuse disɔ dyena kome wuse wo Pol.

¹⁵ Ndana, n̄e wune n̄e botu be nyanḡwe josi Beyuden, wune k̄en̄ k̄e lepo nye nyanḡwe kum besɔja nde, a kw̄an̄dya Pol n̄jese wune. Wune k̄el̄ nda wune ke kwadye nembε lepi ne kimote.

Dete, wuse ta komsa yí wo nye, yite a tĩ pa wuta ne wune na.»

¹⁶ Ta ne Pol e mbam wokuma kasi kutu te. E nye kwa kè ke nyanḡwe tɔ besɔja kè lepo nye Pol. ¹⁷ E Pol jeba wete kum besɔja e dikima diyo ne besɔja gomay ko lepo nye nye nde: «Boḡo mɔno gwanjo ko kè no ke yi nyanḡwe kum wun, keto a ne yiḡa yasi te yi nye ke kwadye lepo nye nye.» ¹⁸ E kum besɔja ko bu mɔno gwanjo ko kè no ke yi nyanḡwe kum wan lepo nye nye nde: «Pol te e diyee ke jobo ko jebama mi, ḡweta ne mi nde, mi bɔḡ mɔno gwanjo ko nje no ke yo nde, a ne yiḡa yasi te yi nye ta lepo nye we.» ¹⁹ E nyanḡwe kum besɔja biye mɔno gwanjo ke bo kè no ne nan diyee nye nde: «Yo yasi te nda yi we kwadye lepo nye mi ké?» ²⁰ E nye yensa nde: «Beyuden ma sanḡwe ḡḡiḡ nde, bo ta nje ḡweta ne we nde: <Boḡo Pol nemeɔ kè no ke nyanḡwe josi.> Dete, bo kelma likisi nde, bo ta lepo nye we nde: <Boḡo nye kè no>, né bo kè nemi lepi ne kimote. ²¹ We tĩ woku yasi te yi bo ta lepo ké na, keto botu bete be ma lebiye nye baka kwanḡma bomo kamoni. Bo ma peso kinja dumna nde, bo diso dyena ho ho biye yaḡa kome bo wo Pol. Ndana bo ma komsa, bo ladya ndi nde, jaya.» ²² E nyanḡwe kum besɔja nje lepo nye mɔno gwanjo ko nde, a dúkwɛ. E nye lepe nye nye nde, kpe, a tĩ yekidya nye wete mumo nde, a njɔ lepo yiḡa yaḡa dete nye nye na.

Bo ke kwanḡwe Pol kenje ke yi

nyanḡwe kum Felis

²³ Ke kɔnte, ε nyanɔwe kum besɔja jeba bekum besɔja yiba lɛpɔ nye bo nde: «Wunε jêbanɔwe besɔja gɔmay yiba lɛpɔ nye bo nde, bo kɔmsanɔwe. Wunε jêbanɔwe sendi bomɔ kamɔtan jɔ kaba be kende ke to beyanɔa, bɔ sendi bomɔ gɔmay yiba be biye mekɔ baka. Ke ngimɔ yitan jɔ yini te yi tu, wunε henε ke kwɔ kè Sesare.» ²⁴ Ε nye lɛpe sendi nde, bo bɔn bɛnyamɔ bete be ta sobε Pol baka, né bo bɔn nye nε te kumɔ nɔ ke yi Felis te nyanɔwe kum.

²⁵ Ε nyanɔwe kum besɔja kete mekana kenje nyanɔwe kum Felis nde: ²⁶ <Mi ke lukse nyanɔwe kum Felis. Yo mi Kolod Lisiyas nyene we. ²⁷ Beyuden biyima mbam kɔ, né bo wo nye, ε mi kè nε besɔja kè jonɔwe nye soje ke mebo man. Mi wokuma nde, a nε diyɔ mɔ Rom. ²⁸ Mi kwadya duwe to lɛpi te yi bo lɛpina beyate nε nye kete ké. Dete, ε mi bɔ nye kè nɔ ke nyanɔwe josi yan. ²⁹ Mi bɛnma nde, bo lépinanɔwe nε nye ke kasi meyasi mete yi bɛne membɔnɔa man. Kɔ bekɔ dete, a t̃ kele yinɔ nyanɔwe beya yasi te yi yakama nde, a sɔmbu sɔn ho a nyinɔ jɔbo kete na. ³⁰ Mi wokuma nde, Beyuden ke kwadye kelɔ beya yasi nε nye. Dete, mi ke kwanɔye nye nedɔ kenje we. Mi lɛpima nye botu bete be lɛpina nε nye baka nde, bo bɔn lɛpi te kè nɔ ke yɔ. He sanɔwa!>

³¹ Ndana, ε besɔja bɔ Pol nε tu kwɔ nɔ kumɔ nɔ kè Antipatris nda yi bo lɛpima nye bo ké. ³² Misi pupε ε besɔja bete be bɔ kendo nε mekol baka yɔkwe sunɔwe nyanɔwe tɔ besɔja. Ε bari be bɔ ke to beyanɔa baka tonɔgidya nε Pol. ³³ Ke bo ma

dya ke Sesare ké, ε bo bu mekana nye nyanɔwe kum, kaɛ sendi Pol nye nye. ³⁴ Ke nye ma si tolo mekana ké, ε nye diyε nde, Pol mo dya te yen? Ke nye ma si duwe nde, nye mo Silisi ké, ³⁵ ε nye lɛpe nye nye nde: «Mi ta woko men yo kumo njena kome botu bete be lɛpina ne we baka ta dya ké.» E nye lɛpe nde, bo bon Pol kè bakidye ke tu kumande Herod.

24

Pol ke jɔse lɛpi ne ke mbombu Felis

te nyanɔwe kum

¹ Ya metu yitan ke konte ké, ε Ananias te nyanɔwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε dya bene betomba nè wete mo duwa lɛpi nde Tertul. E bo somse Pol ke yi nyanɔwe kum.

² E bo kè jeba nye nje no. E Tertul nye numbu ke lɛpi lɛpo nde: «Nyanɔwe mumo Felis, wuse ke jonna ndana ne piyem jakime we. Meyasi ma senjo kimote ndana ke dya jakime kimo dyanɔ dya. ³ Wuse ke jaye mekele mete ke meyasi hene nè ke membey hene. Wuse ke nye we wosoko budyate. ⁴ Mi yeti ke kwadye kè mbombu ne nden nden yi dimbidye ne ngimo yo na. Mi ke ngweta ne we nde, nge we jaye, lengwe meto ke mono lɛpi te yi wuse ta lɛpo ké. ⁵ Wuse benma nde, mbam ko gba ngboro. A ke dese to bomo ke njoka Beyuden hene ke to meneti. Nye kum njon botu bete bo jeba nde Benasarɛ baka. ⁶ A diyma boɔe wunɔwe mbanjo Njambiyε, ε wuse biye nye. Wuse kwadya jɔse lɛpi ne benɔwe

membonga musu. ⁷ Yasi wete, nyanḡwe kum besoja Lisiyas njā dya suko nye ke mebo musu ne nḡaḡ ⁸ lɛpɔ nde, botu bete be lepina ne mbam ko baka njāki ke yasi yɔ. We ne ḡguru wɔ ta woko meyasi hene te yi wuse lɛpe ke kasi ne ké kimote, kome we ta diyɛ nye mɛdiyan ké.» ⁹ E Beyuden dɛye ke koḡ ne lɛpɔ nde, yo gbate dɛte.

¹⁰ Ke koḡte, e nyanḡwe kum pɛpidɛyɛ bo nye Pol nde, a lɛpinanḡwe. E nye bu lɛpi lɛpɔ nde: «Mi duwɔ nde, yo me ke budya mɛsew ndana, yo we dɛye mo pɛsina jɔsi me botu be kando ké. Dete, mi ne bibina temo yi bu lɛpi pile yembe. ¹¹ Nḡe we diyɛ bomo, we ta woko nde, yo ti pa kwɔ metu kamo jo yiba yi mi temma no kè ke Yerusalem ke kanna Njambyɛ ké na. ¹² Bo ti dole mi ke mbanjo Njambyɛ ke nye meso sine wete mumo ho sesidɛye ḡgil bomo ke membanjo mɛwesidya me Beyuden ho ke moy dya nde, bo njanḡwe yasi na. ¹³ Bo yeti ne dɛti te yi tedɛye yiḡa yaḡa te yi bo lepina ne mi ndana keto te na. ¹⁴ Yasi wete, yasi te yi mi ke jaye ke mbombu yɔ, yo nde, mi ke kelo mesay nye Njambyɛ te e besanmbambo bembe kanɛ nye ko. Mi ke kelo mesay mete beḡwe tedɛya yasi te yi bo lɛpe nde, yite yeti ke nje ké. Mi ke tikɔ temo ke meyasi hene te yi yo ketinate ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima ké nè ke mekana me botu be punja mɛlɛpi me Njambyɛ. ¹⁵ Mi ne bibina temo ke yi Njambyɛ nda bo ne ḡguru wan be sendi ne bibina temo ke yene ké. Yo nde, botu bete be ma gwe baka ta womiyɛ, ko ḡbɛḡ bomo ko beya bomo. ¹⁶ Yori yi mi sendi sa metu hene

nde, yaŋa tî njaŋgwe mi ke temo ke njoka mbe sine Njambiye ne ke njoka mbe sine bomo na. ¹⁷ Mi kwanɗya buɗya mesew ne nan. E mi nje, ne mi nje nye meyasi nye kando dyembe yi kame ne bomo, kelo sendi sadaka nye Njambiye. ¹⁸ Yo ke ngimo kelna meyasi menori yi bo dolma mi ke moy mbanjo Njambiye, yite mi ma weya sembo. Yiŋa ngil bomo ho yiŋa njaŋgwa yasi ti be na. ¹⁹ Yo nde, baŋa Beyuden bete be wulma Asi baka ma beki kete waka, ma yo bo yakama teme ke mbombu yo, lepina sunɗwe ne mi, ma beki nde, bo ne yiŋa yaŋa sunɗwe ne mi. ²⁰ Nda kine yaŋa dete ke, botu baka lepi mejoso mete yi bo dolma ke yotu mbe kome mi josuma lepi mbe ke mbombu botu be nyaŋgwe josi Beyuden ke. ²¹ Simande yo ndi keto lepi te yi mi lepima ne men ke kwey nye bo nde: <Yo ke kasi womiya bemuŋ yi wune lepina ne mi muka ke.> Simande ndi yite.»

²² Felis ba ke duwe yasi te yi bo dikima tedye ke kasi Kumande Yesus ke kimote. Dete, e nye yokidye bo lepɔ nde: «Mi ta nje nembe lepi yun kome nyaŋgwe kum besoja Lisiyas ta dyɔ ke.»

²³ E nyaŋgwe kum Felis lepe nye kum besoja te e dikima diyɔ ne besoja gomay ko nde, a bon Pol ke bakidye. A ti njaŋgwe nye na, a tiki sendi nde, beso be Pol kama nye ne meyasi.

²⁴ Monɔ metu kwanma ke konɗe, e Felis nje bene nyari wene Durusil, ngondu Beyuden. E Felis tome mumo ke jeba ne Pol. E nye lengwe meto ke yasi te yi Pol ba ke lepɔ ke kasi tikina temo ke yi Krist Yesus ke. ²⁵ Yasi wete, Pol nja ke

mbombu tedye nda yi bomo yakama jonna no ne ngbenj ké, tedye nde, bomo tí nyeki sosu ke yiña meyasi na, tedye sendi nda yi Njambiyé ta pɛso ne josi bomo wete yeso ké. Ke Felis ma woko dete ké, ε nye gwe wɔ lepɔ nye Pol nde: «We yakama pa kwɔ ndana. Wete yeso kome mi ta be ne ngimo ké, mi ta basidyé jeba we.» ²⁶ A ba take nde, Pol ta nye nye moni. Dete, a dikima tomo bomo ne kpik kpik kè jeba ne nye lepina bene nye.

²⁷ Ya mesew yiba ke kɔnte ké, ε Porsiyus Festus bu mbey Felis. Felis kwadya nde, Beyuden jáya nye. Dete, ε nye tike Pol ke jobo.

25

Pol ke mbombu nyangwe kum Festus

¹ Nyangwe kum Festus dyanma ke Sesare ya metu yitati ke kɔnte, ε nye kwɔ bendɔ kè Yerusalem. ² Kumɔ mate, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nè nyangwe bomo ke njoka Beyuden somse Pol nye nye lepɔ to somsi yan. ³ E bo ngweta ne nye lepɔ nde, tiso, a kwandyá Pol kenje Yerusalem. Bo kombila nde, bo ta soma ke nje ladye wo nye. ⁴ E Festus yensa nde: «Pol ke jobo ke Sesare, mi ne nguru wombe me nedɔ te yi yɔkwe kè mate. ⁵ Botu bete be yakama lepina ke njoka yun baka yákanwe kwɔ sine bo kè Sesare. Nge be nde, yiña mejoso ke yotu mbam te, bo má lepɔ.»

⁶ Festus kwandyá ndi metu yitan jo yitati ho kamɔ bene bo, ε nye yɔkwe kè Sesare. Misi pupɛ ε nye kwɔ díyɔ ke mbey pesina josi, ε nye lepe

nde, bo bôn Pol kè nɔ. ⁷ Kε Pol ma dya ké, ε Beyuden βete be wulma Yerusalem βaka nje linje nye pεso budya nyangwe beya mεlepi nye ke numbu nε. Bo nε ηguru wan t̄i be nε dεti te yi tedye nde, yasi te yi bo lεpe ké, gbakasi na. ⁸ Ndana, ε Pol b̄y lεpi yí jɔse yenε. ε nye lεpe nde: «Mi t̄i kele yiηa beya yasi sunγwe nε mεmboηga mε Beyuden ho sunγwe nε mbanjɔ Njambiyε ho sunγwe nε *Sesar na.»

⁹ Festus kwadya nde, Beyuden jâya nye, dεte ε nye diyε Pol nde: «'Wε jayma nde, wε ta kè ke Yerusalem kè jɔse lεpi yo mate ke mbombu wombe?» ¹⁰ ε Pol yenεsa nde: «Mi waka ke mbeη pεsina jɔsi te yi Sesar. Bo yâkanγwe pεso jɔsi mbe womεte. Mi t̄i kele yiηa yasi kɔtute sunγwe nε Beyuden na, wε nε ηguru wɔ ke kombile duwε dεte. ¹¹ Nγε be nde, mi nε mεjɔsɔ, ho nde, mi kelma yiηa nyangwe beya yasi te yi mi yâkanγwe sɔmbɔ sɔη kete, mi yeti ke sεηε sɔη na. Yasi wεte, ηγε be nde, mεyasi mεte yi bo lεpe sunγwe nε mi ké, yo ja, yite mumɔ tí yaka b̄y mi nye bo na. Mi ke b̄y lεpi ke kè nɔ ke mbombu Sesar.» ¹² Ndana, ke Festus ma si kelɔ kutu bene botu be pεsina jɔsi ké, ε nye yenεsa nde: «Wε lεpima nde, wε ta kè nε lεpi yo ke mbombu Sesar, dεte wε ta kè ke mbombu wenε.»

Pol ke mbombu kumande Agiripa

¹³ Mɔnɔ mεtu kwanηma ke kɔηte, ε kumande Agiripa temε bene Berenis dya ke Sesare nje beηε Festus. ¹⁴ Bo yama budya mεtu womεte. ε Festus lεpe kasi Pol nye kumande Agiripa nde: «Felis tikima wεte mbam waka ke jɔbɔ.

15 Ke ngimɔ te yi mi ka no ke Yerusalem ké, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nè betomba Beyuden sɔmse nye lepɔ nye mi nde, mi tédya nye nyanɔgwe mebɔne. 16 E mi yeɔsa nye bo nde: Ke yi botu be Rom, ηge mumɔ sɔmse jakɔsɔ, bo yeti ne deti te yi kande tedye mɔ te yi bo sɔmsa kɔ mebɔne kine nye ne pa jɔse bene mɔ te ε sɔmsa nye kɔ na. 17 Bo temma nje waka, mi tĩ dɔmbidye ηgimɔ na. Misi pupε ε mi kè ke mbanjo jɔsi, ε mi lepε nde, bo bôn mbam te nje nɔ. 18 E botu bete be sɔmsa nye baka teme lepina. Mi takima mbe nde, bo ta lepɔ yiɔa beya nyanɔgwe lepi sunɔgwe ne nye. Yasi wete, mi tĩ woke mbe yiɔa beya lepi na. 19 Bo dikima nye meso ke kasi mison yan Beyuden, ke kasi wete mbam nde Yesus ε ma gwe kɔ. Ko dete, Pol ke kombile lepɔ nde, a ne jon. 20 E yasi kwɔ mi. Mi tĩ duwe nda yi mi yakama kelɔ yĩ biye ne to lepi te na. E mi diyε Pol, simande a jayma kenate ke Yerusalem kè jɔse lepi ne mate. 21 Yasi wete, ε nye lepε nde, bo pa bakidye nye ke tɔ jɔbo yĩ ladye ne yasi te yi nyanɔgwe kumande ta pɛsɔ ké. Dete, ε mi lepε nde, bo bákidya nye ke jɔbo kumɔ ke ηgimɔ te yi mi ta kwanɔdye ne nye kenje Sesar ké.» 22 E Agiripa lepε nye Festus nde: «Mi ne ηguru wombe ke kwadye wokɔ sendi yasi te yi mbam te ta lepɔ ké.» E nye lepε nde: «Nemeno we ta wokɔ men ne.»

23 Misi pupε ε Agiripa bene Berenis nje ne yi nyanɔgwe bomɔ nyiɔe nɔ ke mbanjo jɔsi. Bo nɔa bene be nyanɔgwe bekum besɔja nè nyanɔgwe bomɔ be dya. E Festus lepε nde, bo bôn Pol

kè nɔ. ²⁴ Kε kɔnte, ε nye lɛpɛ nde: «Kumande Agiripa nè wunɛ hɛnɛ bɛ dɛiyɛ ndana waka sinɛ wunɛ baka, mbam kɔ yi wunɛ bɛnɛ kɔ, nyaŋgwe ŋgil Beyuden hɛnɛ sɔmsa nye kɛ yasi mbɛ. Ko kɛ Yerusalem ko waka, bɔmɔ lɛpima nɛ mɛn kɛ kwey nde, a tɪ jonŋaŋgwe se kè nɔ mbɔmbu na. ²⁵ Yasi wɛtɛ, kɛ yɛmbɛ, mi bɛŋma nde, a tɪ keɛ yiŋa yaŋa yi yakama nde, a sɔmbu sɔŋ ketɛ na. Nye nɛ ŋguru wɛnɛ lɛpima sendi nde, a ta bɔ lɛpi nɛ kè nɔ kɛ mbɔmbu nyaŋgwe kumande. Dɛtɛ, ε mi pɛsɛ nde, mi ta kwaŋdɛye nye. ²⁶ Yasi wɛtɛ, mi yeti kɛ duwɛ yasi tɛ yi mi yakama ketɔ kɛnɛ nyaŋgwe kumande kɛ kasi nɛ ké na. Yori yi mi bɔŋma nye nɛ nɔ kɛ mbɔmbu wun, jɛkɛ kwɔ kwaŋgɔ kɛ mbɔmbu yɔ, kumande Agiripa, simande mi ta duwɛ yasi tɛ yi mi yâkaŋgwe ketɔ, kɛ wunɛ si nɛmbɛ lɛpi nɛ. ²⁷ Ketɔ mi kɛ bɛnɛ nde, yɔ yasi mɛndɛya yi kwaŋdɛye mɔ jɔbɔ kɛnɛ womaŋa kinɛ punɛ tɔ lɛpi tɛ yi bɔ lɛpina nɛ nye ketɛ ké na.»

26

¹ ε Agiripa lɛpɛ nye Pol nde: «Wɛ yakama lɛpina jɔsɛ yɔ.» Ndana, ε Pol kaŋɛ bɔ jɔsɛ yɛnɛ lɛpɔ nde: ² «Kumande Agiripa, mi kɛ bɛnɛ nde, mi nɛ kimɔ mbɔmbu yɪ nɛ kɛ mbɔmbu yɔ kɛ yɛsɔ tɛ yɔkɔ muka nɛ jɔsɛ lɛpi mbɛ kɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yi Beyuden lɛpina nɛ mi ketɛ ké. ³ Mi kɛ bɛnɛ nde, mi nɛ kimɔ mbɔmbu, ketɔ wɛ kɛ duwɛ mɛkele nè mɛyasi hɛnɛ tɛ yi Beyuden dɪki nye mɛsɔ ketɛ ké. ⁴ Beyuden hɛnɛ duwɔ jɔŋgwe dɛyɛmbɛ kandɛ nɛ mɔnɔsikɛ, ketɔ mi dɔku kɛ Yerusalem kɛ mɔy kandɔ dɛyɛmbɛ. ⁵ Bɔ duwɔ

mi njombu yaŋa. Ke bo kwadye, bo yakama lepo gbakasi nde, mi jonnama ke njon *Befarisɛ, njon te yi jekɛ tiko misi ke meɛpi me mison su Beyuden. ⁶ Ndana bo ke bu mi tembidye ke josi, keto mi ne dibina temo ke yasi te yi Njambiyɛ kpoma nye besanbambɔ busu kɛ. ⁷ Ko mekandɔ musu kamɔ jo yiba yi kele mesay nye Njambiyɛ tu nɛ yesɔ ne tin kɛ ne dibina temo ke yasi te yi Njambiyɛ kpoma nye besanbambɔ busu kɛ. Kumande, yo dibina temo te yi mi no kɛ kele nde, Beyuden lɛpinanɔwe ne mi. ⁸ Nge ba, keto nge yi wunɛ take nde, mumɔ ti yaka be ne dibina temo nde, Njambiyɛ yakama womiyɛ bemuɔ kɛ? ⁹ Ko mi sendi, mi takima nde, mi yakanɔwe sa menje hene te yi lu dyambi sunɔwe ne dinɔ Yesu te e Nasaret. ¹⁰ Mi kelma dete ke Yerusalem. E mi biye bomɔ budyate be tikima temo ke yene baka, dibɔ bo ke tu jobɔ. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nya mi deti te yi kelo dete. Ke ngimɔ te yi bo dikima wo ne botu bete kɛ, mi dikima jaye sendi nda besɔ. ¹¹ Menɔgimɔ budyate mi dikima tedye bo meɔne ke membanjo mewesidya me Beyuden hene jeliye bo nde, bo lɛpi lɛpi gbutu sunɔwe ne Kumande Yesu. Jonjon temo te yi mi ba no sunɔwe ne bo kɛ dikima kelo nde, mi kɛn ke yina medya ke tombɔ kɛ tedye bo meɔne mate.»

Pol ke yekidyɛ nda yi nye yeŋsama

*ne temo kɛ
(Bt 9 nɛ 22)*

¹² «Yo dete, wete yesɔ e mi tɛme, nɛ mi kɛ ke Damas yɛ kɛ kelo mesay mete. Bekum be botu

be nyena sadaka nye Njambiyɛ nya mi deti tomo mi kenje mate. ¹³ Kumande, wuse ɓa ke kendi ke pɔku bembe yeso, ε mi ɓenje yiɲa mejasi ke wule kwey panɔ ke mbey te yi sine ɓenjɔŋ be kendi bembe ɓa kete ké. Mejasi mete kwanɲma yi pan yeso. ¹⁴ E wuse hene ɓale ke meneti. E mi woke wete men ke lepɔ nye mi ne numbu Hebere nde: <Sol, Sol, we tɛɖya mi meɓone keto nge? Yo ta be beyate ke yo, nge we kele ɖa meto sumo kol nda yanɲa te ε yeti ke kwadye sɛɖye ko!> ¹⁵ E mi yeɲsa nde: <Nyanyɲwe Kumande, yo we nda?> E Kumande Yesus yeɲsa nde: <Yo mi Yesus, mo te yi we tɛɖye nye meɓone ko! ¹⁶ Ndana tema, ɖiyɔ ke teri kwey, keto mi punja yotu nye we, né we be mo mesay wombe, né we lepi nda yi we ɓenɲma ne mi ké, lepɔ sendi meyasi mete yi mi ta punje nye we ké. ¹⁷ Mi ta jɔngwe we soɲe ke meɓo me botu be kando Beyuden nè ke meɓo me mekando me botu ɓete be yeti Beyuden ɓaka. Mi ke tomo we kenje ke mekando mete, ¹⁸ né we ɓuti misi man, né ɓo ɖuwe ke yitil kè ke mejasi, né ɓo ɖuwe ke namna te yi *Satan kè ke yi Njambiyɛ. Dete, nge ɓo tike temo ne mi, Njambiyɛ ta tiko ɓo ne nɲwete ke mebeyo man, né ɓo be ne mbey ke njoka botu ɓete be Njambiyɛ ma tɔke ɓaka.>
»

¹⁹ E Pol kè sendi mbombu lepɔ nde: «Kumande Agiripa, ɖete mi ti kele ɖa meto ke yasi te yi mi ɓenɲma wule ɖyobo ké na. ²⁰ Ndana, ε mi kande pelnate nye botu be Damas, ke kɔnte, nye botu be Yerusalem nè botu be Yuda hene nje kumo ke yi botu ɓete be yeti Beyuden ɓaka. Mi

pelma nde, bo yênsangwe temo yokwe nje ke yi Njambiyè kelo mekele mete yi tedye nde, bo ma yeŋsa temo. ²¹ To te yi Beyuden biyima ne mi ke moy mbanjo Njambiyè sa nje te yi wo mi ké, yori. ²² Yasi wete, yo Njambiyè kame mi nde, mi bêki ne jon kumo ke yeso te yoko muka yi lepɔ meyasi nye nyangwe bomɔ, lepɔ sendi nye gbela bomɔ. Mi yeti ke lepɔ yiŋa yasi dele na. Mi béngwe ndi meyasi mete yi botu be punja melemi me Njambiyè nè Moyisi lepima nde, yo ta kelna ké. ²³ Yo nde, *Krist ta sangwa ne meboné. A ta be bosa mo te e ta womiyè ke njoka bemuŋ. A ta lepɔ Kimɔ Tom ke kasi mejasi nye Beyuden, nye sendi botu bete be yeti Beyuden baka.»

Pol ke kite Agiripa nde, a fiki temo

ke yi Kumande Yesus

²⁴ Ke ngimo te yi Pol ba ke jose lepi ne dete ké, e Festus lepe ne men ke kwey nde: «Pol, 'we ke kono ne to? Nyangwe duwa yasi yo ke ke nye we boku!» ²⁵ E Pol yeŋsa nde: «Nyangwe mumo, mi yeti ke kono ne boku na. Yasi te yi mi lepe ké, yo gbakasi, yo sendi ke nje. ²⁶ Keto kumande ke duwe meyasi mete hene, mi ke lepɔ nye nye kine sodye yana na, keto mi duwa nde, a yeti ke ndekima yana ke moyte na. Meyasi mete ti kwaŋna sendi sodyate na. ²⁷ Kumande Agiripa, 'we ke tiko temo ke yasi te yi botu be punja melemi me Njambiyè lepima ké? Mi duwa nde, we ke tiko temo kete.» ²⁸ E Agiripa lepe nye Pol nde: «Gba yike ti kiko na, we ta be ke kelo nde, mi bêki Kriteŋ!» ²⁹ E Pol yeŋsa nde: «Ko yo

kêlnaŋgwe ko yo tí kelna ndana, Njambiyê jáya nde, tí ðeki ndi we nyepo na, yasi wete, wúne bomo hene te ðe woke yasi te yi mi lepe ke yeso te yoko muka ké! Njambiyê jáya nde, wune ðêki nda mi kine saŋgwa ne mebone nda yi mi ðiye no ndana ke jobo ké na!»

³⁰ Ndana, e kumande teme. E nyaŋgwe kum bene Berenis bu bomo te bari hene ðe bene bo ba baka teme sendi. ³¹ E bo ðiki lepo tande yan kwa no nde: «Mbam ko tí kele yiŋa yaŋa yi yakama nde, a sômbu soŋ ho a kên di jobo keto te na.» ³² E Agiripa lepe nye Festus nde: «A má ðiy kine bu lepi ne kè no ke yi *Sesar na, ma wuse ta soŋe bo ne nye.»

27

Bo ke kwanɖye Pol kenje ke Rom

¹ Ke bo ma peso nde, wuse nyiŋa kuka kè no Itali ké, e bo bu Pol bene baŋa ðejobo nye wete kum besoja nde Yuliyus. Yuliyus bene besoja bene ba ke wete nyaŋgwe njoŋ besoja te yi bo loma ne ðino kumande Ogust ké. ² Wuse bendima wete kuka te yi wete ðya nde Adramit. Yo ba nde, kuka te yaŋaŋgwe kwa ðuku ne ðuku goŋgila meneti me Asi. Sine ðe wete mbam nde Aristark kwa, a ba mo Tesalonik ke Maseduwan.

³ Misi pupu e wuse kume ke Sidon. Yuliyus ba ne kimo temo suŋgwe ne Pol. E nye tike Pol nde, a kên ðeŋe ðeso bene, simande a ta dolo mekamna. ⁴ E wuse nje nyiŋe sendi kuka womete kwa ne keki Sipre, keto pupo ðikima nje ke mbombu wusu njaŋgwe wuse. ⁵ Ke wuse

ma si sabiye nyanḡwe duku te ε kwā ke kēki Silisi ne Pamfli ké, ε wuse dya ke Mira ke Lisi. ⁶ Kumɔ womete, ε kum besɔja dɔle wete kuka te yi Aleksandiri, yo bā ke kē ke Itali. Ε nye nyinje wuse kete.

⁷ Wuse kendima budya metu teteki. Wuse wɔnduma biriki yí kumɔ nɔ ke kēki Nid. Wuse tĩ kē se mbombu pulɔ mate na keto pupɔ. Ε wuse gongila ne wete kiringira nde Kret yí kē nɔ Salmone. ⁸ Wuse beɲma bɔne yí gongila ne kiringira, he kwanma kumɔ ke wete mbey nde Kimɔ meɓon ke kēki wete dya nde Lase.

⁹ Metu kwanma budyate. Dukuna kuka nja be ne wɔ, keto yo bā ke beya ngimɔ, yite ngimɔ kiyna medye Beyuden ma siyɔ. ¹⁰ Dete, ε Pol kande lepɔ nye bomɔ nde: «Wune njon, mi ke beɲe nde, kendi ke ta be beyate. Meyasi ta beyɔ sanja budyate. Yo tí be ndi kuka nè meyasi nyepɔ na. Ko wuse sendi, he yakama sangwa ne sɔɲ.» ¹¹ Ko dte, kum besɔja bā ne bibina temɔ ke yi mɔ dukuna kuka bene sa kuka kine lengwe metɔ ke melepi me Pol na. ¹² Bon te tĩ be kimɔ mbey tikina kuka kete ke ngimɔ abekata na. Yori yi sulɔ bomɔ lepima nde, nge yo yaka, bo kwāɲ womete yí sɔ nje te yi kumɔ ke wete bon nde Fenis ndi ke Kret, né bo kwanɲye ngimɔ abekata womete. Bon te ne nje kwanɲe yifa: Pulɔ njemɔ pay gare, bu pulɔ ngari pay gare sendi. ¹³ Wete monɔ pupɔ nja kwā wule pulɔ nje njemɔ, ε bo take nde, yasi te yi bo lepima ké yakama ndana yey. Ε bo sɔɲe yasi te yi kele nde, kuka tēma ke bembe sombu ké. Ε bo kwā ne

ɔuku gon ne gon ke keki Kret.

Nyangwe pupo ke kwɔ ke man

¹⁴ Yasi wete, kine kiko ké, ε wete beya nyangwe pupo ɔya wule pulo kiringira. Bo jéba pupo te nde Erakilon. ¹⁵ E pupo menda ke kuka, deti te yi kendo kè no mbombu ti be se na. E wuse tike ɔkuna kuka kande mewowo kè no. ¹⁶ Ke wuse ma kumo ke keki wete mono kiringira nde Koloda ké, ε wuse wonde biriki yi sute ne mono landi. ¹⁷ Ke botu bete be kele mesay ke kuka baka ma si bendidye mono landi ke to kuka ké, ε bo nje bu mekol mete yi yakama sukɔ kuka ké kanje no. Bo gwɔ wo nde, kuka me nje kè nda ke wete mbey nde Sirit yi ba ne mesay kete ké. Dete, ε bo pidye meyasi mete yi kele nde, kuka kèndi teteki ké. Yasi wete ndana, ε pupo bu wuse ne kuka wowo no. ¹⁸ Nyangwe pupo yinori ka mbombu njangwe wuse budyate. Misi pupu, ε bo nye bo ke sona memapi mete yi ba ke moy kuka ké bete ke ɔuku. ¹⁹ Ya tu wete ke konje, ε bo ne nguru wan bete mesumba mesay me kuka ke ɔuku. ²⁰ Budya metu kwanma, wuse ti beje misi me yeso ho besiso na. Nyangwe pupo ba ke kwɔ budyate. Dete, wuse ti take se nde, wuse ta ju na.

²¹ Njombu yana, bomo ti dyena se na. E Pol kwɔ teme ke bembe bomo lepɔ nde: «Wune njon, má wune wokuma men mbe, diyɔ ke Kret kine kwɔ na. Wune má woku men mbe dete, ma wuse ti sangwa ne beya yasi te yike na, ma meyasi ti beye na. ²² Ndana, ko beko dete, mi ke kobile lepɔ nye wune nde, wune wêɔfyɔ metemo mun,

keto mumo wete ne wete ke njoka yun ti gwe na, ndi kuka ta yambile. ²³ Mi lepi dete, keto muka ne tu wete jaki Njambiyε punja yotu nye mi nje lepina nye mi. Njambiyε te ε dīyε ne mi ko, yoko yi mi kele mesay nye nye ko, jaki wene njā lepō nye mi nde: ²⁴ <Pol, wε tī gwaki wō yaṅa na. Yo gbate nde, wε ta tεmε ke mbombu *Sesar jōse lepi yō. Dukwε nde, Njambiyε ta jōngwε bomō hεnε te yi wε kende wūnε bo ke kuka baka keto yō.> ²⁵ Wunε njōṅ, dete wunε wēdya metemo mun, keto mi ke tiko temo ke yi Njambiyε nde, meyasi ta kwanṅa nda yi nye lepima nye mi ké. ²⁶ Yasi wete, yo gbate nde, pupō ta bụ wuse kε bete ke goṅ wete kiringira.»

²⁷ Metu kamō jō yitati kwanṅa, ke tu kamō jō yinite, wuse bā ndi ke wowō kē wari kē wari ke wete nyanṅwε duku nde Adiriya. Ne bembe tu botu bete be dikima kelō mesay ke kuka baka takima nde, wuse mε ke wuta ne yiṅa meneti. ²⁸ E bo bete yiṅa yasi ke duku yī beṅε ne dimō te. E bo beṅε nde, dimō te kumma nda meta kamotati jō yitan jō yifa. Kumō ne mbet mbombu, ε bo bete sendi dolō nda meta kaba jō yitan jō yitati. ²⁹ Bo gwā kaṅ nde, kuka nje dumō yiṅa metari. E bo pidyε meyasi yini te yi bā ke ṅganja kuka yi kele nde, kuka tēma ke kiya mbey ké. Bo pidya yo ke duku, ε bo gōrε nde, misi pūpu nedō.

³⁰ Botu bete be dikima kelō mesay ke kuka baka saṅma nje te yi kwā lṅ yo. E bo bụ mōnō landi bete ke duku, kelō membole nde, bo ke kē pidyε meyasi mete yi kele nde, kuka tēma ke kiya

mbey ké. Mɛyasi mɛtɛ bɔ kɛ dʏoy kuka. ³¹ Ɛ Pol lɛpɛ nyɛ kum bɛsoja, lɛpɔ sendi nyɛ bɛsoja ndɛ: «Ɔgɛ bomɔ baka tí dʏyɛ kɛ mɔy kuka na, wunɛ tí jʏ na.» ³² Ndana, ɛ bɛsoja pɛsɛ mɛkɔl mɛtɛ yi dʏkima biyɛ mɔnɔ landi ké tiko yo ndɛ, yo kwân.

³³ Yite misi tĩ pa pupɔ na, ɛ Pol kombile lɛpɔ nyɛ bomɔ hɛnɛ ndɛ, bo dʏɛnanɔgwɛ. Ɛ nyɛ lɛpɛ ndɛ: «Yo mɛ muka mɛtu kamɔ jɔ yini yi wunɛ dʏyɛ nja kinɛ dʏyɛna, ladiyɛ ndi ndɛ, pupɔ pân wɛyɛ ké. ³⁴ Ndana mi kɛ ɲgwɛta nɛ wunɛ ndɛ, wunɛ dʏɛnanɔgwɛ kɛto jonɔgwɛ dʏyun. Kɛto ko gbɛla nyinɔ to mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ kɛ njoka yun tí saɲna na.»

³⁵ Kɛ nyɛ ma si lɛpɔ dɛtɛ ké, ɛ nyɛ bʏ mampa nyɛ Njambiyɛ wosoko kɛ misi mɛ bomɔ hɛnɛ nje lɛkɛ yo kandɛ dʏyɛnate. ³⁶ Ɛ bo hɛnɛ bʏ dɛti kwɔ dʏyɛna sendi. ³⁷ Wusɛ bɔ hɛnɛ bomɔ gɔmay yiba jɔ kamɔtan jɔ kaba jɔ yitan jɔ wɛtɛ kɛ mɔy kuka. ³⁸ Kɛ bomɔ ma si dʏyɛna yaka ké, ɛ bo soɲɛ mapi mɛdʏyɛ tɛ yi bɔ kɛ mɔy kuka ké bɛtɛ kɛ maɲ kayɛ nɛ dʏto tɛ.

³⁹ Kɛ misi ma pupɔ ké, botu bɛtɛ bɛ dʏkima kɛlo mɛsay kɛ kuka baka tĩ duwɛ mɛnɛti mɛtɛ na. Yasi wɛtɛ, bo bɛɲma wɛtɛ bakwɛ nɛ mɛsɛy kɛtɛ. Ɛ bo pɛsɛ ndɛ, bo ta bɛɲɛ, simandɛ bo yakama kɛlo ndɛ, kuka kɛn kɛ nda mate. ⁴⁰ Ɛ bo pɛsɛ mɛkɔl mɛ mɛyasi mɛtɛ yi kɛlɛ ndɛ, kuka tɛma kɛ kiya mbɛy ké tiko mɛyasi mɛtɛ kɛ mɔy dʏku, wunɲɛ nyɔnɔgwɛ mɛyasi mɛtɛ yi yɛnsa dʏoy kuka tɛdʏyɛ nje ké. Ɛ bo kaɲɛ lambɔ tɛ yi kɛlɛ ndɛ, pupɔ bôn kuka kwɔ nɔ ké kɛnɲɛ kwey. Ndana, ɛ bo bʏ nje ɲgindi. ⁴¹ Yasi wɛtɛ, ɛ bo kɛ saɲgwa

ne yiŋa kundu mesey ke sombu. E yo kele nde, kuka ndâki womete. Dyoy kuka kôkila meneti kwâ nda, e mekumbo menda ke nganji te, e yo kande posiyate, keto mekumbo b̄a d̄etinate. ⁴² Besoja kombila nde, bo ta si wo bejɔbɔ, ma mumo nje moko kwâ bɔmbɔ. ⁴³ Yasi wete, kum besoja kwadya jonɔgwe Pol. Dete, e nye pete besoja nde, bo t̄i kel yasi te yi bo kpoma ké na. E nye lepe nde, botu bete be duwe moko baka kânda balo ke d̄uku moko bendɔ ngindi, ⁴⁴ nè bukwe te bari b̄endi mebam ho mepel me kuka. Dete, e bomɔ hene bende ngindi ne te.

28

Pol ke sidye kon bomɔ ke Malta

¹ Ke wuse ma si bendɔ ngindi ne te ké, e bo lepe nye wuse nde, d̄ino kiringira te nde Malta. ² Botu bete be d̄ikima d̄iyɔ ke kiringira te baka tedya nde, bo ke kwadye wuse, e bo b̄u wuse kimote budyate. Bo jonɔgwa d̄ite kwâ jeba wuse hene nde, wuse k̄en wetina, keto mbiyɔ b̄a ke no. Sendi, d̄uku b̄a ke kwâ budyate. ³ Pol kenja bo wuke ne mekaki nye ke d̄ite, e yeri punde kete keto jon d̄ite, kwete nye ke bo nda te. ⁴ Ke botu be kiringira baka ma beŋe nyɔŋe ne kepeleŋ ke bo ne ké, e bo lepe tande yan nde: «Mbam ko gbakasi mo wona bomɔ, keto ko beko nde, a jonma ke d̄uku, Njambiyɛ te yi bo jeba nde Njambiyɛ me kundoko ko t̄i jaye nde, a k̄en ne jonɔgwe dyene mbombu na.» ⁵ E Pol ngbanje nyɔŋe bete ke d̄ite kine wokɔ monɔ kwana yan na. ⁶ Botu baka takima nde, bo ta beŋe nye ke

ngalo ho balo gwe ne kutukulu. Ko dete, bo ladya ke kante dengo kine benje yina beya yasi ke dya ke yotu ne na. E bo senje men lepo nde, Pol wete njambiyε.

⁷ Dino nyanḡwe mumo te ε ba diyo ne kiringira te ko ba nde Publiyas, meneti mene ba ke kekite womete. A tedya nde, a ke kwadye wuse, kwa bu wuse kimote nye wuse mbey jako ke metu yitati bakidye wuse kimote budyate.

⁸ Saḡwe wene ba metinḡwe ke konɔ. Yotu ne ba ke lolo budyate. Sendi, a ba ke wende ne meloku. E Pol ke ke benje nye ḡweta ne Njambiyε kase mebo ke yotu ne, ε kon ne siye.

⁹ Ke kante yinori, ε botu be kon hene be ba ke kiringira baka nje sendi ke yi Pol. E nye sidye mekon man. ¹⁰ Bo ba ne jese budyate sunḡwe ne wuse. E bo nye wuse meyasi mete yi yakama kame wuse ke ke ḡgimo kwanḡe su.

Pol ke dya ke Rom

¹¹ Wuse kwanḡya ḡwende yitati womete, ε wuse nje kwa ne wete kuka te yi wokuna ne Aleksandiri ke. Bo kwakima dyoy kuka te ne yekambiyε wete njambiyε nde Diyoskur. Kuka te kwanḡya ḡgimo abekata womete. ¹² Wuse kwanḡma kumo ke Sirakus, ε wuse ya metu yitati womete. ¹³ Wuse temma womete kwa ne duku goḡ ne goḡ kumo ke Regiyon. Misi pupε ε pupo wule pulo nje njembɔ kwa. E wuse kele ndi metu yiɓa ke nje kumo ke Pusoles. ¹⁴ Ke wuse ma kumo womete ke, ε wuse dole bana benjon busu. E bo ḡweta ne wuse nde, wuse yaḡi metu yitan jo yiɓa sine bo. Yo dete yi wuse ka no Rom.

15 Benjōn busu be diye ke Rom baka wokuma nde, wuse ke nje. E bo teme nje sangwa ne wuse ke mbey lumo te yi bo jeba nde Apiyus ke ne ke mbey te yi bo jeba nde Metu yitati yi bejengwe ke. Ke Pol ma beje bo ke, e nye nye Njambiye wosoko, e nye bu deti. 16 Ke wuse ma dya ke Rom ke, e bo tike Pol nde, a yaki ke mbey te yene nyero, tiko wete soja nde, a ke pemo nye.

Pol ke lero Kimō Tom ke Rom

17 Ya metu yitati, e Pol jeba betomba Beyuden. Ke bo ma si wesidya ke, e nye bu leri lero nde: «Wune njōn, gba mi ti kele yina yina sungwe ne kando dyusu ho lepina beyate ne mekele me besanmbambo busu na. Ko beko dete, bo bonma mi nye ke jobo ke Yerusalem nje kanje mi nye botu be Rom. 18 Ke botu be Rom ma si diye mi mediyān ke, e bo diy soje bo ne mi, keto bo ti dole yina mejoso ke pulo mbe yi yakama kelo nde, mi sombu soje keto te na. 19 Ko beko dete, Beyuden senma, e mi beje nde, mi yakangwe bu leri te ke no ke mbombu *Sesar. Mi yeti ne metake te yi lepina beyate ne kando dyembe na. 20 Yo keto leri ke yi mi kwadya beje wune, ne mi leri nye wune. Mi wotunate ndana ne kol sumba te yike jakime ndi kiya yasi te yi kando Isarayel be ne bibina temo kete ke.» 21 E bo lere nye nye nde: «Wuse ti biye yina mekana wule Yuda ke kasi yo na. Sendi, ke njoka beman busu, wete mumo ti pa nje yekidye ho lero yina beya yasi ne dino dyo na. 22 Yasi wete, wuse ke kwadye woko yasi te yi we take ke ke numbu yo ne nguru

wɔ, keto wuse ke duwe nde, bomo ke lu dyambi sunɔwe ne njon botu bete ke membey hene.»

²³ Ndana, ε bo pɛse yeso te yi bo ta sangwa kete kɛ nye Pol. Ke yeso te ma dya kɛ, ε bomo budyate nje dolo nye ke tu te yi nye dikima ya kete kɛ. E nye lepina ke yasi te yi nye duwa ke kasi *Kando Njambiyɛ kɛ nye bo, nɛmbɛ sendi to te. E nye kɛ mbombu lepina nye bo, sa nje nde, bo jaya meyasi mete yi bo woke ke kasi Yesu kɛ. A lepinama beɔngwe meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima kɛ nɛ ke mekana me botu be punja melɛpi me Njambiyɛ kande bemeɔnmene kumo bekoko. ²⁴ Baɔa jayma melɛpi mete yi nye ba ke lepɔ kɛ, ma baɔa ti jaye na. ²⁵ Bo ti nje be ngin wete na, dete ε bo si wanja, yite Pol ma lepɔ ndi lepi wete nye bo nde: «Kimo Sisiɔ ba ne kale yi lepina kwaɔɔye ke numbu Esayi te mo punja melɛpi me Njambiyɛ nye besaɔmbambo bun nde: ²⁶ <Ken ke yi botu baka lepɔ nde: Wune ta woko woko ne meto mun, ma ko wune ti biye to te na. Ne ta beɔe beɔa ne misi mun, ma ko wune ti duwe yasi te yi wune beɔe kɛ na, ²⁷ keto metemo me botu baka me ne biɔbili. Bo ne nguru wan ma diɔ meto man nɛ misi man. Bo kelma dete, ma misi man nje beɔe yasi, ma meto man nje woko pɛ, ma temo yan nje nɛmbɛ meyasi, ma bo nje yeɔsa temo, ma mi nje sidye kon yan.> ²⁸ Dete, wune dukwe nde, kasi jɔngwe te yike yi Njambiyɛ nye ndana kɛ, a njɛsikwe yo keto botu bete be yeti Beyuden baka, yo bo ta biye to te.» [²⁹ Ke Pol ma lepɔ dete kɛ, ε Beyuden

nyε beya meso tande yan kwα nɔ.]

³⁰ Pol kwanɔfya sew yiba nε yim ke wεte tɔ te yi nyε dɪkima gbo gbokɔ dɪyɔ te kɛ. A dɪkima bɔ bomɔ hεnε be dɪkima nje bεnε nyε baka nε mesosa, ³¹ pele meyasi nyε bo ke kasi *Kandɔ Njambiyε, tedye sendi bo meyasi ke kasi Kumande Yesus Krist kinε monɔ wɔ, kinε monɔ menjanɔwe na.

CXX

Μελεπι με Njambye Jonja Mbon
Kako: Μελεπι με Njambye Jonja Mbon New
Testament
Le Nouveau Testament en langue kako (kako-est)
Cameroun et RCA

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kako)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

01d5712f-3809-5574-9928-b20d539536e3